

TREBALL FINAL DE MÀSTER

Títol Construcció d'identitats en joves rubinencs d'origen marroquí

Autor Núria Sanz Tejada

Tutor Jaume Trilla

Data presentació 13 setembre 2013

Universitats organitzadores:

En conveni amb:

CONSTRUCCIÓ D'IDENTITATS EN JOVES RUBINENCs D'ORIGEN MARROQUÍ

“Qualsevol investigació etnogràfica lluita per creuar la representació del món i oferir un coneixement vertader dels joves i de les seves vides” (Nayak, 2003:3)

“La hibridació suposa el reconeixement d'una necessària heterogeneïtat i diversitat, una concepció de la identitat que viu amb i a través, no malgrat la diferència” (Stuart Hall 1993,:401-2)

Resum: El fort caràcter industrial de Rubí, (Vallès Occidental), ha fet que des dels anys 60 la ciutat tingui un alt percentatge d'immigrants. Si a la dècada dels 60 i 70 van ser persones d'arreu de l'estat les que van emigrar a la nostra ciutat, als 2000 els nousvinguts han estat gent de països d'arreu del món, principalment del Marroc i Sud Amèrica. Els protagonistes del nostre treball són precisament joves que van néixer al Marroc i que van arribar a Rubí durant la seva adolescència. Ara tenen entre 18 i 23 anys. Amb aquest estudi hem volgut analitzar quins són els factors que més influeixen en la creació de la seva identitat i caracteritzar-la, parant especial atenció en la influència de la família, de l'escola o d'aquells amb qui interaccionen a l'espai públic. El treball també posa de manifest les notables diferències entre nois i noies, sobretot en l'ús de l'espai públic, i com això afecta directament a la construcció de la identitat de les joves.

ÍNDEX

INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL TREBALL

1. Elecció del tema	4
2. Disseny del treball i metodologia:	5
2.1. Parts del treball	5
2.2. Objectius	
2.2.1. Generals	5
2.2.2. Específics	6
2.3. Metodologia i instruments	6

PRIMERA PART: CONTEXTUALITZACIÓ SOCIAL I MARC TEÒRIC

3. Context social i urbà: Rubí i la immigració	9
3.1. Rubí, poble de migrants	10
3.2. Dades demogràfiques a Catalunya i Rubí	10
3.3. Característiques sociodemogràfiques joves rubinencs	14
4. Marc teòric:	17
4.1. Joves i immigració	17
4.2. Les identitats juvenils: definició i construccions	20
4.3. Particularitats de la generació protagonista	22

SEGONA PART: ELS NOSTRES PROTAGONISTES, LES SEVES BIOGRAFIES I PERCEPCIONS. CONSTRUCCIÓ DE LES SEVES IDENTITATS.

5. Els nostres protagonistes: la generació 1.5 de marroquins a Rubí	23
5.1 El procés migratori	24
5.1.1. La sortida del Marroc	24
5.1.2. La rebuda i el dol migratori	25
5.2. Configuració de les seves identitats	26
5.2.1. Condicions socials	26
5.2.2. Espais de construcció d'identitat	28
5.2.2.1. Família	28
5.2.2.2. Escola	31
5.2.2.3. Espai Públic	34
5.2.3. Les identitats generades	39
5.2.3.1. identitat ètnica	40
5.2.3.2. identitat territorial	41
5.2.3.3. identitat religiosa	42
5.2.3.4. identitat lingüística	43
5.2.3.5. identitat i pràctiques culturals	43
5.2.4. Perspectives de futur i sentiments de present	44
6. Conclusions	46
7. Reflexions sobre el present treball	48
8. Referències bibliogràfiques	49
Annex	52

INTRODUCCIÓ I JUSTIFICACIÓ DEL TREBALL

1. Elecció del tema:

Des del primer minut que vaig començar a pensar en aquest treball he tingut ben clar de qui volia parlar.

Vaig començar a treballar amb joves l'any 2000, a l'IES Investigador Blanxart de Terrassa, que en aquell moment tenia gairebé un 60% dels seus alumnes d'origen estranger.

Un any més tard entrava a ser dinamitzadora de l'Espai Jove Torre Bassas, equipament juvenil de Rubí ubicat al barri de La Serreta, amb un ampli predomini d'immigrants marroquins per sobre d'altres nacionalitats, i barri on ha estat situat l'oratori musulmà fins l'any 2012. El 2004 vaig accedir a una plaça de tècnica del Servei de Joventut de l'Ajuntament de Rubí ubicat en el mateix espai. Des d'aquell moment fins a l'actualitat, si existeix un col·lectiu de joves amb qui he treballat més intensament que amb cap altre, han estat els joves d'origen marroquí.

Entenc que és massa agosarat parlar d'ells com a col·lectiu, tenint en compte únicament el seu lloc de procedència, però si és cert que en aquests anys he pogut observar alguns patrons de conducta similars i característics, que ara tretze anys més tard comencen a variar lleugerament.

Aquesta és una motivació més que m'empeny a parlar d'ells. L'any 2000 la majoria de joves marroquins que vaig conèixer havien iniciat un projecte migratori propi, alguns d'ells havien arribat a Catalunya sent menors i sense les seves famílies. Aquests joves es relacionaven amb nosaltres a través del CRAE (Centre Residencial d'Acció Educativa) de Rubí, i majoritàriament tenien conductes complicades, consum d'estupefaents, petita delinqüència, que feien difícil la seva convivència a l'espai jove. Es tractava de joves sense referents familiars al nostre país, que sovint passaven la major part del dia al carrer, que eren expulsats amb freqüència de les seves escoles o de fet, ni assistien a elles, i amb els que ni tan sols els propis educadors del CRAE podien exercir certa autoritat.

La segona onada de migrants del Marroc que va arribar a Torre Bassas entre els anys 2002 i 2004, era de joves entre 10 i 14 anys. Ells ja van trobar alguns compatriotes que havien arribat a Rubí en la infantesa. En aquests cas, els nouvinguts arribaven des del Marroc amb les seves mares, excepcionalment amb algun pare també, i ho feien a través de la reagrupació familiar. Els pares ja portaven uns anys a Rubí o a altres municipis de Catalunya treballant i la seva situació econòmica en aquell moment no era particularment dolenta, ja que no els havia faltat feina, (més o menys precària), des de la seva arribada. Es tractaria de la generació a la que alguns han donat el nom de generació 1.5, tot i que podríem encabir dins de l'anomenada segona generació, però que està caracteritzada en aquest cas per haver nascut en la societat d'origen i socialitzada a la societat d'acollida, ja sigui a partir de la seva infantesa o adolescència. A data d'avui, un cop reobert el nostre espai jove després de dos anys d'obres, comencen a arribar joves de segona generació pròpiament dita. Es tracta

d'adolescents de 12 a 16 anys que ja han nascut a Rubí, o que han arribat aquí abans dels 3 anys, i que per tant han estat escolaritzats des de l'inici de la seva vida educativa.

El segon grup, el de la generació 1.5, és precisament el protagonista del nostre estudi. Aquest treball pretén reflexionar, a través de la veu dels propis protagonistes i dels professionals de l'administració que han treballat amb ells, sobre els elements que incideixen en la construcció de les seves identitats.

El fet de treballar, viure i relacionar-me a Rubí, ha fet que bona part de les reflexions de l'estudi estiguin basades en l'observació etnogràfica dels protagonistes durant els últims 10 anys. La meua feina m'ha col·locat, sens dubte, en un lloc d'observació privilegiat, el de l'educació no formal, però el fet d'haver estat treballant conjuntament amb els IES, o d'haver-los tingut com a veïns, m'ha portat també a fer-me una idea de com ha estat la seva estada a l'escola o de com es relacionen a l'espai públic o a l'àmbit laboral.

No vull tancar aquesta presentació sense esmentar un fet, que considero molt significatiu. Durant aquests 13 anys no he conegut cap noia objecte de l'estudi, fora de l'espai escolar. És a dir, no han estat usuàries de l'Espai Jove, ni tampoc me les he trobat, o m'he relacionat amb elles pel carrer. Podríem dir que el grup que ha motivat aquest treball és exclusivament masculí i això m'ha portat a fer especial èmfasi en els motius de la invisibilitat de les noies marroquines d'aquesta generació, que sens dubte, tenen uns patrons de comportament diferents als dels seus coetanis masculins, però també dels d'altres noies de la seva edat. En aquest sentit, cal dir, que a partir de la reobertura de l'equipament juvenil, a l'octubre de 2012, la presència de joves d'origen marroquí d'entre 13 i 16 anys representa aproximadament un 10-15 % del total de joves d'aquesta ètnia, fet que ens fa pensar que alguna cosa està canviant.

Les línies d'investigació del treball es van començar a definir l'any 2011 sota la tutoria de Joan Saura, que em va suggerir com a model d'investigació el treball "Joves, immigració i convivència a Lleida", dirigit per Carles Feixa¹. Reprenc el treball l'any 2013 sota la tutoria de Jaume Trilla.

2. Disseny del treball i metodologia:

2.1. Parts del treball

He dividit el TFM en tres parts. La "Introducció i justificació del treball", inclou una explicació dels motius que m'han portat a triar el tema en qüestió. En aquest apartat també estableixo uns objectius generals i específics marcats des d'abans d'iniciar el treball de camp. Per últim, parlo de la metodologia emprada pel seu desenvolupament.

¹ Feixa, C. (23/3/2011): "Joves, immigració i convivència a Lleida" 23/3/2011. Coordinació: Roser Nin. Equipo: Joan Saura, Núria Bautista y Joel Orlando B Marin. Dept. Geografia i Sociologia Universitat de Lleida.

La primera part, “Contextualització social i marc teòric” té un doble propòsit. D’una banda, ubicar el lector en l’espai i el temps on es desenvolupa l’estudi, així com fer un retrat de les condicions socioeconòmiques dels joves rubinencs. D’altra banda, dotar el treball d’un marc teòric que justifiqui la segona part. Parlaré per tant del concepte d’identitat i de com i on es construeix.

La segona part, “Els nostres protagonistes, les seves biografies i percepcions. Construcció de les seves identitats”, l’he dividit en dos punts. En el primer parlo dels espais i les persones amb qui els joves desenvolupen les seves identitats, centrant-me en la interacció amb els altres a la família, l’escola i l’espai públic. Cada un d’aquests tres àmbits tindrà una doble mirada, la dels propis joves, i la dels professionals que treballen amb ells. També faig especial menció a les diferències entre nois i noies, especialment a l’escola i a l’espai públic, però també a la família. En el segon parlo de les característiques de les identitats generades, centrant-me en la identitat ètnica, la territorial, la religiosa, la lingüística, i la cultural.

2.2. Objectius

El present treball intentarà establir quins són els factors i les interaccions que incideixen en la construcció de la identitat de joves rubinencs arribats del Marroc a l’adolescència, mitjançant un anàlisi etnogràfic.

2.2.1. Generals

- Conèixer a través dels protagonistes quins elements han estat els més decisius en la construcció de les seves identitats, tot fent un repàs a la seva arribada i primers anys a Rubí.
- Caracteritzar aquesta identitat.

2.2.1. Específics

- Establir el grau d’influència de la família, com a representació de la cultura d’origen, en la construcció de les identitats.
- Analitzar el grau d’incidència de l’escola, com a espai de formació i relació, en la construcció de les identitats.
- Conèixer les manifestacions identitàries d’aquests joves fora de l’àmbit de l’educació formal i no formal.
- Detectar el seu nivell d’apoderament, i de capital social.
- Detectar les possibles causes de la invisibilitat femenina en aquest grup d’edat.
- Reflexionar sobre la necessitat o no de fer un treball específic amb aquest col·lectiu des de l’administració i determinar quin ha estat el paper de l’administració fins el moment.

2.3. Metodologia i instruments

Ja hem dit que el treball és una investigació etnogràfica sobre una generació molt concreta d'immigrants marroquins, i que té com a objecte esbrinar quins són els elements principals en la configuració de les seves identitats.

La metodologia i els instruments emprats en les diferents parts del treball són els següents:

- Anàlisi del marc teòric: el marc teòric se centrarà en veure les relacions entre joventut, identitat i migració a través de l'anàlisi bibliogràfic.

- Contextualització estadística: petita aproximació, sobretot quantitativa, a la immigració a Catalunya en general, i a Rubí en particular. Ho farem a través de dades de l'IDESCAT, de l'Observatori de la Ciutat de Rubí, del Pla Local de Joventut de Rubí 2012-2016, del Pla de ciutadania i immigració 2009-2012, i del Pla Nacional de Catalunya 2010- 2020.

- Anàlisi de la construcció de les identitats en el grup triat: Les conclusions seran estretes de les entrevistes biogràfiques en profunditat a 4 nois i 2 noies, de les entrevistes a professionals que han treballat amb ells des de diferents àmbits, i de l'observació feta per companys del servei de joventut i jo mateixa durant els últims 12 anys.

Tots els joves han estat informats del motiu de l'entrevista, que era la realització del Treball Final de Màster del Màster Interuniversitari en Joventut i Societat. Tots han accedit a que l'entrevista fos gravada amb l'objectiu de fer una transcripció literal de les seves paraules. Les gravacions s'han eliminat un cop acabades les transcripcions. Cap d'ells ha trobat necessari el fet de triar un pseudònim per a la realització de l'entrevista, tot i així els farem servir per tal de protegir la seva intimitat. M'he plantejat atorgar un número d'identificació a cada jove (JH1, JD1..), però he descartat la idea per poc pràctica, ja que en conèixer els nois personalment, m'és més fàcil anar extraient conclusions si identifico els raonaments amb les persones concretes.

Abans de començar l'entrevista, els hi vaig preguntar que en quina llengua preferien que la féssim, el català o el castellà. Tots van dir sense dubtar, que jo els hi podia parlar en català, sense problemes, però que ells s'expressaven millor en castellà i que preferien fer-la en aquesta llengua.

Les entrevistes als estan dividides en set parts, que fan referència a moments concrets de la vida del jove (sortida del Marroc, arribada a Rubí, arribada a l'escola, futur) i com conviuen en els espais de creació d'identitat que considerem més importants (l'escola, la família, i l'espai públic).

En les entrevistes als professionals els hi demano que em parlin sempre des de la seva experiència o percepció dels joves en el seu àmbit de treball. Així parlem dels trets d'identitat més característics dels joves, de la interacció amb els altres a l'espai, de les famílies i del grau d'identificació dels joves, i de les perspectives de futur. No amb tots ells he pogut aprofundir en tots els aspectes, però el resultat de les tres entrevistes ha estat bastant complementari i satisfactori.

Com he dissenyat el treball de camp?

- Justificació del mètode triat: he determinat que la millor forma d'aproximar-me a la construcció de les identitats d'aquests joves eren les entrevistes biogràfiques en profunditat, ja que la mera observació no em donava totes les eines necessàries per anar més enllà de possibles estereotips o prejudicis. Tenia clar que volia sentir la paraula dels joves i relacionar-me amb ells, probablement per primera vegada, com a adults, i sentir les seves reflexions entorn a la seva família, els seus amics i el seu futur. Com ja he dit en la presentació, les entrevistes complementen l'observació etnogràfica que he pogut realitzar durant els últims 12 anys. El fet de viure a Rubí i socialitzar en el mateix poble en el que treballo em porta a atrevir-me a dir que puc conèixer al 90 % dels joves objecte de l'estudi ja sigui a través de l'estada com a usuaris a l'Espai Jove Torre Bassas o a d'altres equipaments o serveis municipals amb els que he treballat estretament precisament pel meu grau de relació amb el col·lectiu (Serveis Socials, Promoció Econòmica, Educació, Biblioteca Municipal, Ateneu...), de la presència de companys del servei o de la meua pròpia als IES, o del tracte a l'espai públic.

- Criteris de selecció dels joves entrevistats: Tots els entrevistats són joves d'origen marroquí, entre els 18 i els 23 anys i que van arribar a Rubí entre els 8 i els 12 anys, amb l'excepció d'un dels nois que va arribar als tres mesos. En el cas de l'Abdel, el Nordin, el Moha i la Ouasima, havien estat i són usuaris de Torre Bassas. L'Ayoub i la Yasmina són usuaris d'altres serveis municipals. Els dubtes inicials de si els usuaris de Torre Bassas podrien ser representatius de tot el col·lectiu marroquí d'aquesta edat han anat desapareixent conforme ha anat avançant el treball i al posar en comú amb els diferents professionals i amb els propis protagonistes de les entrevistes alguns dels resultats o de les possibles hipòtesis. I la resposta és que sí, que sí que són representatius perquè precisament una de les característiques del col·lectiu, és que han tingut l'Espai Jove Torre Bassas com a espai de referència. Inicialment el nombre de noies entrevistades era el mateix que el de nois, quatre, però a la pràctica ha estat bastant complicat trobar noies disposades a fer l'entrevista. Així que de les 8 candidates inicials, només hem entrevistar a 2.

- Criteris de selecció dels professionals entrevistats: Els professionals triats tenen relació amb grups nombrosos d'aquest col·lectiu en tres àmbits ben diferents, el de l'educació formal, l'educació no formal i l'espai públic, com a tres espais de relació i de generació d'identitat per tracte amb l'altre.

En el camp de l'educació formal la persona triada ha estat l'exdirector de l'IES La Serreta, Jaume Parras, l'institut amb el índex de població migrada més alt de Rubí. La seva elecció ha estat fàcil, ja que a més de tenir relació amb els joves a l'escola, és també historiador i bon coneixedor dels fenòmens migratoris des dels anys 60.

En l'àmbit de l'educació no formal, he triat a l'actual dinamitzadora de l'Espai Jove Torre Bassas, Laia Parral, també pel seu coneixement de l'espai públic i de la seva relació amb diverses associacions de la ciutat.

I a l'espai públic, l'entrevistat ha estat el sotscap de Policia Local, Oriol Sánchez, amb qui ja havíem tractat temes relacionats amb aquests joves a través de diverses comissions transversals municipals.

PRIMERA PART: CONTEXTUALITZACIÓ SOCIAL I MARC TEÒRIC

3. Context social i urbà: Rubí i la immigració

3.1. Rubí, poble de migrants: Les migracions a Rubí: dels anys 20 a l'actualitat.

Rubí, és en l'actualitat un municipi de 75000 habitants situat al sud de la comarca del Vallès Occidental, que limita amb Terrassa, Sant Quirze, Sant Cugat del Vallès, Ullastrell i Castellbisbal i a 23 kilòmetres de la ciutat de Barcelona.

Rubí havia estat, fins la meitat del segle XX pràcticament, un poble on l'activitat principal era l'agricultura. La instal·lació de la primera fàbrica però, és de l'any 1833 i les primeres indústries importants es creen en la última dècada del XIX i primeres del XX. La majoria d'elles pertanyien al sector tèxtil. *Les indústries rubinenques patiren, com les de la resta de Catalunya, la pèrdua de les colònies, donant-se molts casos de superproducció, el que provocà l'atur i la consegüent emigració; tanmateix a partir de 1910 el nivell de vida de les zones agràries de l'Estat espanyol millorà i deixà sentir els seus efectes en el consum de teixits. La segona dècada del segle XX correspon, doncs, a un període d'expansió de la indústria tèxtil.* (Bencomo i Mora, et al, 1986). El creixement en el número d'empreses va anar augmentant a Rubí conforme avançava el segle XX.

Tot i així, l'agricultura, sobretot la vinya, era, com ja hem indicat, l'activitat més important fins pràcticament arribats els 60. En aquell moment tenen lloc dos fets, el primer que es produeix la gran expansió industrial, i el segon, que la gran riuada del Vallès de l'any 1962, en la que Rubí es veié greument afectat tant pel nombre de víctimes (s'estima que van ser pràcticament 500) com pel fet que moltes terres de conreu, situades als costats de la riera, van quedar inundades i impracticables.

A partir d'aquest moment comença la gran arribada d'immigrants d'arreu de l'estat espanyol, i si a principis dels 60, els habitants de la ciutat eren 9907 (segons dades de l'INE), l'any 1981 havien passat a ser 43532. La major part d'aquests immigrants procedien d'Andalusia i Múrcia. Així, a 1970, dels 25774 habitants de la ciutat, l'origen del cinquanta per cent era del mateix Rubí i província, i només els immigrants de sis províncies andaluses ja sumaven el 27,6 % de la població.

	1931		1961		1968		1970	
	Habit.	%	Habit.	%	Habit.	%	Habit.	%
Rubí	3.154	47,6	3.973	38	7.371	35,3	6.943	26,9
Barcelona (prov.)	1.905	28,7	2.446	23	6.027	28,9	5.969	23,1
Almeria	133	2	542	5	1.158	5,5	1.477	5,7
Córdoba	—	—	185	1,7	398	1,9	1.168	4,5
Girona	115	1,7	178	1,7	281	1,3	173	0,6
Granada	—	—	231	2,2	698	3,3	1.768	6,8
Jaén	—	—	150	1,4	293	1,4	819	3,1
Lleida	250	3,7	330	3,1	458	2,2	603	2,3
Màlaga	—	—	149	1,4	964	4,6	894	3,4
Múrcia	312	4,7	640	6,1	964	4,6	903	3,5
Sevilla	—	—	156	1,5	437	2	1.071	4,1
Tarragona	309	4,6	359	3,4	396	1,9	407	1,5
Altres províncies	445	6,7	1.104	10,5	1.396	6,7	3.579	13,9
TOTAL	6.623	100	10.443	100	20.841	100	25.774	100

Distribució de la població rubinenca segon origen. Font: Aproximació a la història de Rubí, C. Bencomo et al, 1986.

L'arribada massiva de gent, juntament amb la rierada, que va deixar sense casa a centenars de persones, va fer que entre els anys 60 i 70, Rubí, canviés totalment la seva estructura i passés de ser un poble de vinyes i cases de pagès a un poble amb un creixement urbanístic totalment descontrolat, amb noves barriades que van néixer sense acord a cap pla de conjunt, i sense considerar les necessitats de la seva població. Els nous barris (25 de setembre, Les Torres, Rubí 2000 o Zona Nord, entre d'altres) van ser ocupats en la seva majoria pels nous habitants de Rubí. A dia d'avui, alguns d'aquells primers habitants, o els seus fills, han canviat de barri per deixar aquests edificis, que es van construir sense zones verdes, sense dotar-los de serveis, i amb algunes mancances infraestructurals, als nous nouvinguts del segle XXI, la immigració de fora de l'estat, que en el cas de Rubí, és majoritàriament del Marroc i Equador. Els nous pobladors d'aquests barris, i especialment els més joves, encara arrossegueu aquest pes històric.

L'etapa de bonança econòmica que hem viscut, des de la meitat dels noranta fins aproximadament l'any 2007, va fer que el mercat laboral necessités d'una ingent quantitat de mà d'obra i va propiciar l'arribada d'immigrants (val a dir, que sense aquesta arribada massiva, tampoc s'hagués pogut donar resposta a tota la demanda del sector laboral).

3.2. Dades demogràfiques immigració a Catalunya i Rubí

Segons dades de l'IDESCAT, l'any 2012 Catalunya tenia un total de 7.570.908 habitants, dels quals un 15,68 % era estranger. La província amb major nombre d'estrangers (en valors reals) és Barcelona, amb 792.071 habitants nascuts fora de l'estat espanyol, el que representa un 14,27% del total de la població.

Població estrangera per províncies. 2012
Catalunya

	(1) Població	Població estrangera		
		total	% vert.	% sobre (1)
Barcelona →	5.552.050	792.071	66,74	14,27
Girona →	761.627	163.068	13,74	21,41
Lleida →	443.032	82.053	6,91	18,52
Tarragona →	814.199	149.587	12,60	18,37
Total	7.570.908	1.186.779	100,00	15,68

Font: Idescat, a partir de l'explotació estadística dels padrons.

Les nacionalitats més abundants a Catalunya són el Marroc, Romania i Equador. El Marroc amb 239.218 habitants, que representen el 20,16% respecte el total de la població estrangera, és el primer país amb presència a Catalunya en nombre d'habitants. Seguit de Romania i Equador.

Població estrangera per països. 2012
Catalunya

	Població del país	% respecte el total de la població estrangera
Marroc →	239.218	20,16
Romania →	106.030	8,93
Equador →	59.453	5,01
Bolívia →	50.188	4,23
Xina →	49.612	4,18
Itàlia →	49.111	4,14
Pakistan →	47.490	4,00
Colòmbia →	41.958	3,54
França →	33.875	2,85
Perú →	30.873	2,60

Si mirem el percentatge de migració per comarques, tot i que a priori podem pensar que la major part de la immigració se centra en el àrea metropolitana, veurem que hi ha comarques en les que el percentatge és molt més gran que a la nostra. Així a Girona, el Gironès amb un 20.9%, o l'Alt Empordà amb un 28,3%, o la Segarra a Lleida amb un 27% mostren un índex que fa més que doblar el de la nostra comarca, el Vallès Occidental que es queda en un 11,1 %, davant el 17,9 del Barcelonès.

Població empadronada a Catalunya
Xifres provisionals a 1 de gener de 2013

	Població total	Nacionalitat espanyola	Nacionalitat estrangera	% estrangers
Catalunya	7.586.891	6.399.178	1.187.713	15,7
1 Alt Camp	45.224	39.010	6.214	13,7
2 Alt Empordà	142.682	102.346	40.336	28,3
3 Alt Penedès	106.526	93.811	12.715	11,9
4 Alt Urgell	21.312	18.505	2.807	13,2
5 Alta Ribagorça	4.183	3.464	719	17,2
6 Anoia	118.673	107.798	10.875	9,2
7 Bages	186.065	163.700	22.365	12,0
8 Baix Camp	194.516	157.515	37.001	19,0
9 Baix Ebre	83.124	65.539	17.585	21,2
10 Baix Empordà	134.092	105.276	28.816	21,5
11 Baix Llobregat	811.252	719.517	91.735	11,3
12 Baix Penedès	101.403	85.945	15.458	15,2
13 Barcelonès	2.250.211	1.846.439	403.772	17,9
14 Berguedà	40.927	37.182	3.745	9,2
15 Cerdanya	18.791	15.642	3.149	16,8
16 Conca de Barberà	21.109	18.372	2.737	13,0
17 Garraf	148.054	124.451	23.603	15,9
18 Garrigues	20.197	17.405	2.792	13,8
19 Garrotxa	56.481	47.775	8.706	15,4
20 Gironès	185.479	146.648	38.831	20,9
21 Maresme	437.694	385.289	52.405	12,0
22 Montsià	71.961	56.583	15.378	21,4
23 Noguera	40.259	32.942	7.317	18,2
24 Osona	155.168	133.014	22.154	14,3
25 Pallars Jussà	13.959	11.675	2.284	16,4
26 Pallars Sobirà	7.446	6.337	1.109	14,9
27 Pla de l'Estany	31.903	26.663	5.240	16,4
28 Pla d'Urgell	37.592	29.973	7.619	20,3
29 Priorat	9.835	8.546	1.289	13,1
30 Ribera d'Ebre	23.698	19.609	4.089	17,3
31 Ripollès	26.120	23.812	2.308	8,8
32 Segarra	23.305	17.005	6.300	27,0
33 Segrià	211.669	169.313	42.356	20,0
34 Selva	173.930	136.130	37.800	21,7
35 Solsonès	13.718	11.810	1.908	13,9
36 Tarragonès	255.804	204.318	51.486	20,1
37 Terra Alta	12.632	10.802	1.830	14,5
38 Urgell	37.127	30.009	7.118	19,2
39 Val d'Aran	10.144	8.107	2.037	20,1
40 Vallès Occidental	899.153	799.628	99.525	11,1
41 Vallès Oriental	403.473	361.273	42.200	10,5

Font: Direcció General per a la Immigració. Xifres provisionals a 1 de gener de 2013

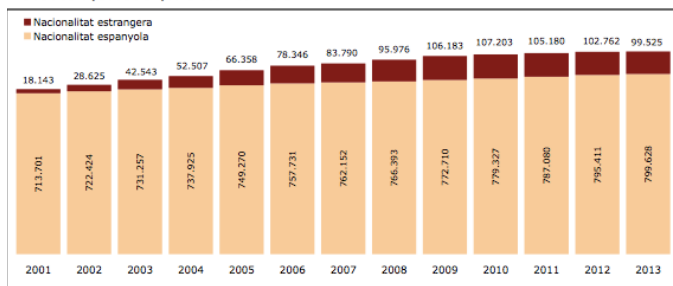
Perfil de la població empadronada a la comarca del VALLÈS OCCIDENTAL
Xifres provisionals

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social i Família
Direcció General per a la Immigració

		(88,9%)		(11,1%)	
		Nacionalitat espanyola		Nacionalitat estrangera	
Població 1 gener 2013		899.153	100,0	799.628	100,0
Sexe	Homes	444.119	49,4	392.886	49,1
	Dones	455.034	50,6	406.742	50,9
Edat	0 a 14	157.595	17,5	138.407	17,3
	15 a 29	143.143	15,9	118.348	14,8
	30 a 44	237.293	26,4	198.659	24,8
	45 a 59	182.526	20,3	169.043	21,1
	60 a 74	111.676	12,4	108.851	13,6
	75 i més	66.920	7,4	66.320	8,3

Font: Direcció General per a la Immigració. Xifres provisionals a 1 de gener de 2013

Evolució de la població empadronada. 2001-2013

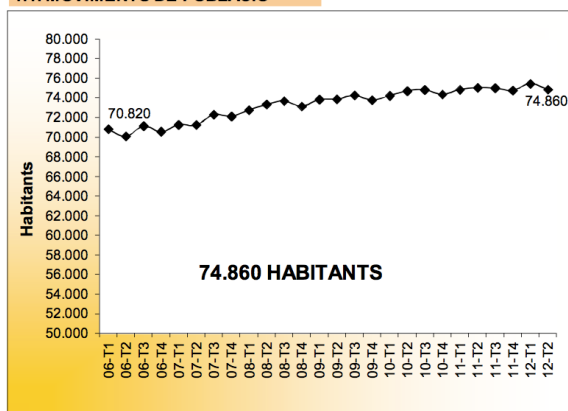
Font: Idescat. Padró continu. Xifres oficials a 1 de gener de cada any (en 2013 són xifres provisionals de la DGIIm)

Nacionalitat	Total	%	Homes	Dones
Marroc	26.271	26,4	14.803	11.468
Equador	7.367	7,4	3.557	3.810
Bolívia	6.170	6,2	2.522	3.648
Romania	5.555	5,6	2.689	2.866
Xina	3.687	3,7	1.863	1.824
Colòmbia	3.582	3,6	1.581	2.001
Itàlia	3.384	3,4	1.920	1.464
Perú	2.610	2,6	1.212	1.398
Senegal	2.495	2,5	1.917	578
Paraguai	2.455	2,5	759	1.696
Pakistan	2.332	2,3	1.699	633
República Dominicana	2.304	2,3	1.011	1.293
Argentina	2.200	2,2	1.048	1.152
França	1.886	1,9	973	913
Brasil	1.472	1,5	495	977
Uruguai	1.421	1,4	721	700
Hondures	1.400	1,4	397	1.003
Xile	1.307	1,3	650	657
Gàmbia	1.269	1,3	931	338
Alemanya	1.252	1,3	653	599
Ucraïna	1.243	1,2	559	684
Veneçuela	1.222	1,2	467	755
Portugal	1.060	1,1	593	467
Regne Unit	1.057	1,1	602	455
Rússia	1.046	1,1	320	726
Altres 117 nacionalitats	13.478	13,5	7.291	6.187

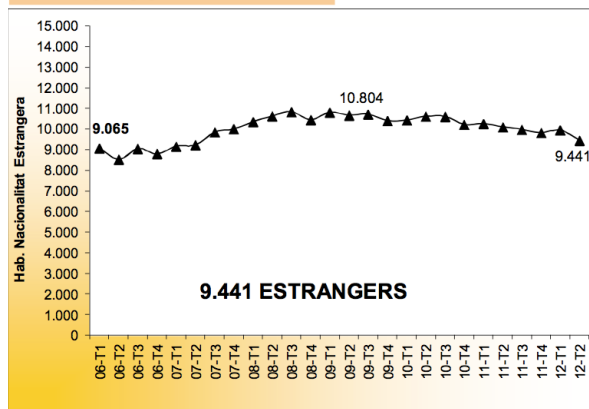
En el cas del Vallès Occidental (a 1 de gener de 2013 segons dades d'IDESCAT) veiem que el major nombre d'immigrants procedeix, com el cas de Catalunya, del Marroc, amb 26271 persones, que representen un 26,4 % sobre el total d'immigrants. El segon país és Equador, amb 7367 empadronats, un 7,4 % sobre el total. Altra dada interessant que el perfil de la població empadronada al Vallès Occidental és que els joves immigrants entre 15 i 29 anys representen un 15,9% de la població.

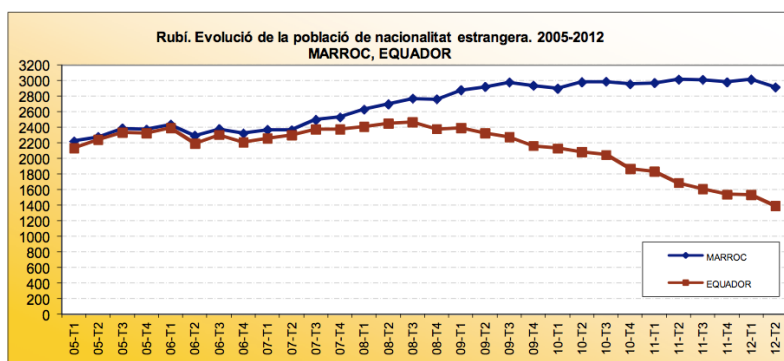
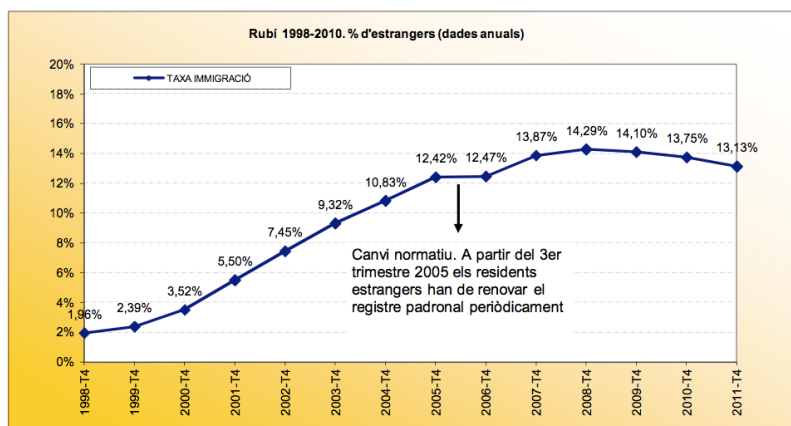
Segons, l'Observatori de la ciutat a Rubí, a l'últim trimestre del 2012, la població era de 74860 habitants, 9441 dels quals eren estrangers. (gràfic 1.1. i 1.2). En els gràfics següents podem veure que mentre que la taxa de immigració baixa lleugerament des del 2008, el percentatge de persones del Marroc, no ho fa.

1.1. MOVIMENTS DE POBLACIÓ

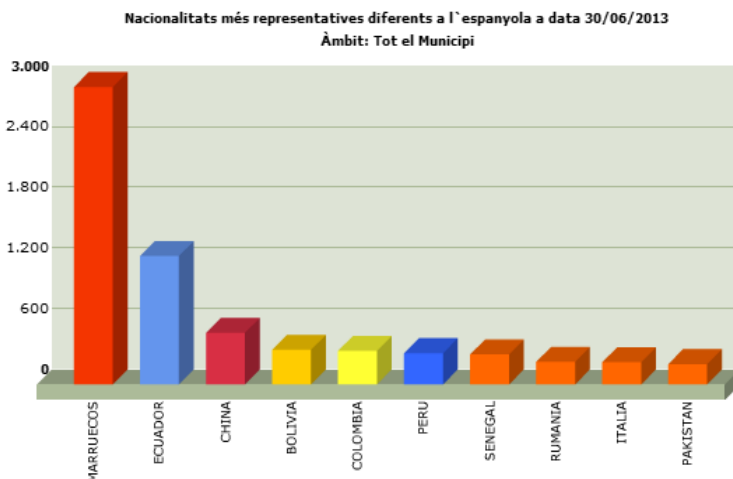
1.2. IMMIGRACIÓ

Font: Baròmetre de la Ciutat. Rubí. Núm.18. 2n trimestre 2012. Observatori de la Ciutat. Ajuntament de Rubí

Seran doncs, i també en el cas de Rubí, les persones del Marroc, amb 2936 empadronats, el col·lectiu més abundant entre els immigrants, seguits, de lluny, pels immigrants d'Ecuador.

Dades de població, a data 30/06/2013
Àmbit: Tot el Municipi

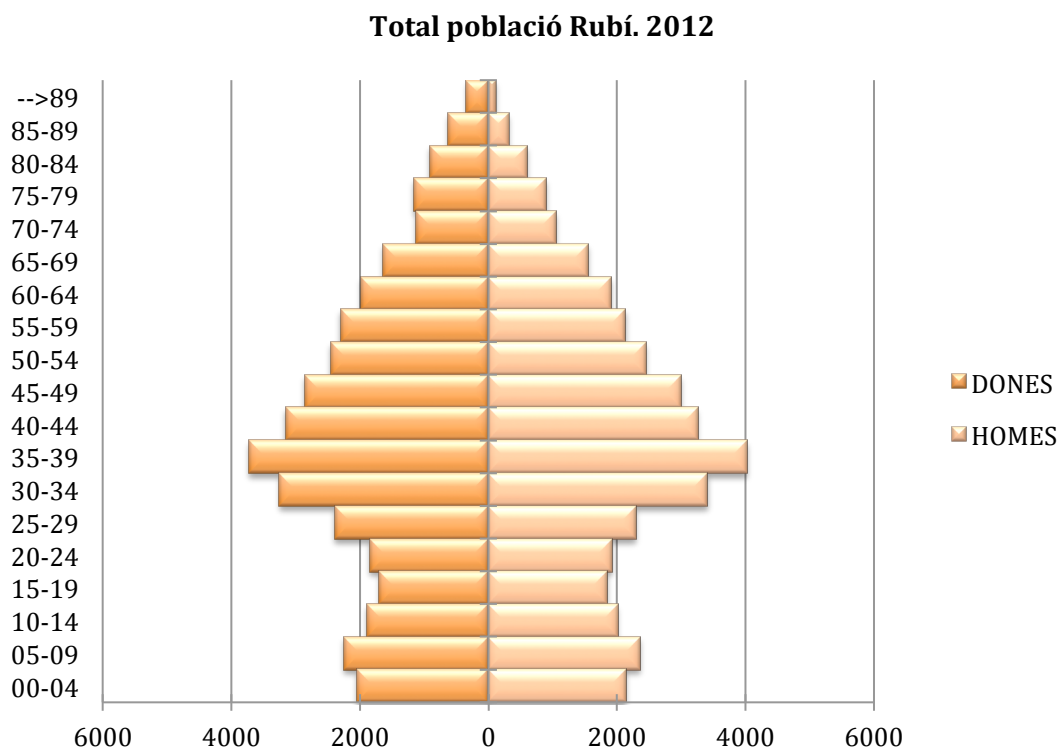
Nacionalitat	Dones	Homes	Total	% Dones	% Homes	% Total
ESpanya	33202	32597	65799	44.23	43.42	87.65
MARRUECOS	1347	1589	2936	1.79	2.12	3.91
EQUADOR	639	627	1266	0.85	0.84	1.69
CHINA	252	257	509	0.34	0.34	0.68
BOLIVIA	208	133	341	0.28	0.18	0.46
COLOMBIA	179	152	331	0.24	0.2	0.44
PERU	167	141	308	0.22	0.19	0.41
SENEGAL	56	239	295	0.07	0.32	0.39
RUMANIA	117	105	222	0.16	0.14	0.3
ITALIA	105	113	218	0.14	0.15	0.29
PAKISTAN	52	147	199	0.07	0.2	0.27

3.3. Característiques sociodemogràfiques joves Rubí

Totes les dades d'aquest apartat estan extretes del Pla Local de Joventut de Rubí 2012-2016.

- dades demogràfiques:

La població total a Rubí l'any 2012, al mes de juny, és de 74.860 habitants, d'aquests 11.996 són joves entre 15 i 29 anys. Segons aquest gràfic podem observar com la franja d'edat amb un volum de població més important tant en homes (4.017 habitants) com en dones (3.723), és la de 35-39 anys, fet explicat pel baby boom dels anys vuitanta. En segon terme, trobem la franja del 30-34 anys, amb un total de 6.653 habitants; seguits de molt a prop pels de 40-44 anys amb 6.405 habitants. Aquesta dinàmica de gruix a l'estructura central és també la que predomina a la resta de municipis catalans i a Catalunya.

Font: Pla Local de Joventut 2012-2016

Si ens centrem en el volum que representava la població jove per franges d'edat al 2012, observarem que la dinàmica de Rubí és la mateixa que es dona al Vallès Occidental i a Catalunya. El pes més gran de població l'ocupa la franja dels 25-29 anys; seguits de la franja de 20-24 anys i per últim, amb un volum inferior, trobem la franja més adolescent de 15-19 anys. Com podem observar, el percentatge total de joves davant del volum total de la població de Rubí, és de 17,21%, percentatge equiparat a les dades de la comarca i de Catalunya.

Població de 15 a 29 anys, 2012.

	<i>Rubí</i>	<i>Vallès Occidental</i>	<i>Catalunya</i>
de 15 a 19 anys	3.509	45.882	341.574
de 20 a 24 anys	3.914	43.131	391.124
de 25 a 29 anys	5.313	46.970	522.166
Total Joves	12.736	150.603	1.254.864
Població total	73.979	892.260	7.539.618
% joves	17,21%	16,9%	16,6%

***Població jove per franges d'edat, 2012. Dades absolutes i percentatge.
Municipi, comarca i Catalunya***

Font: PLJ Rubí 2012-2016, a partir de les dades de l'IDESCAT.

Ara veurem quina ha estat l'evolució de la població jove per franges d'edat en els últims anys. Podem concloure que en termes generals, la proporció de joves en relació amb el total de la població a Rubí, sempre ha estat superior a la proporció de la comarca i de Catalunya. L'evolució de la població jove en els tres casos ha anat disminuint amb el pas dels anys, en el cas de Rubí l'any 2011 hi ha un 5,92% menys de joves que al 2005; en el cas del Vallès Occidental la diferència és de -4,41% i a Catalunya l'any 2011 hi havia un 3,75% menys de joves en relació amb la població total.

L'evolució quantitativa en el nombre relatiu de joves pot tenir efectes sobre la seva posició social: d'una banda, afecta la seva visibilitat social i capacitat d'incidència política; d'altra banda, també pot incidir sobre el seu perfil educatiu i d'activitat laboral, ja que l'estructura global de la població pot facilitar o dificultar la inserció sociolaboral dels i les joves. Alhora, aquesta evolució també pot reflectir la incidència de la immigració en el col·lectiu de 15 a 29 anys.

Evolució població jove 15-29 anys. 2005-2011

	2005		2008		2011	
	joves	% joves	joves	% joves	joves	% joves
Rubí	15.754	23,13%	14.365	19,97%	12.736	17,21%
Vallès Oc.	173.590	21,28%	164.409	19,06%	150.603	16,87%
Catalunya	1.426.772	20,39%	1.373.899	18,65%	1.254.864	16,64%

Evolució dels joves i de la proporció dels joves de 15-29 anys respecte el total de població. Municipi, comarca i Catalunya (dades absolutes i percentatges)

Font: PLJ Rubí 2012-2016, a partir de les dades de l'IDESCAT

Pel que fa a l'anàlisi de la procedència d'aquests joves, podem fixar-nos en les diverses nacionalitats que componen la realitat juvenil municipal (gràfic 5). La gran majoria de joves, seguint la tendència de la comarca i de Catalunya, tenen nacionalitat Espanyola, superant en les tres àrees el 70% del total dels joves. A molta distància trobem aquells joves d'Amèrica del Sud, en el cas de Rubí representen el 8% del total dels joves, seguits dels joves amb nacionalitat Africana que representen el 7%. En ambdós casos,

observem les xifres de Rubí segueixen la tendència del Vallès Occidental (7% i 3% respectivament) i de Catalunya (7% i 7% respectivament).

Població de 15 a 29 anys per nacionalitat, 2011. (Percentatges sobre la població jove total)

	Espanyola	Resta UE	Resta Europa	Àfrica	A. Central/ Nord	A. del Sud	Àsia/oceania	Total
Rubí	78,97	2,18	0,40	7,23	1,13	8,63	1,42	100
Vallès Occidental	81	1,5	0,5	2,6	0,2	7	1,2	94
Catalunya	74,2	6,1	1,1	6,7	1,7	7,1	3,1	100

Població de 15-29 anys segons nacionalitat, 2011. Municipi, comarca i Catalunya. Proporcions sobre el total de la població jove

Font: PLJ Rubí 2012-2016, a partir de les dades de l'IDESCAT

- formació:

Més del 50% d'alumnes matriculats a secundària es troben a la ESO i a continuació a batxillerat. En aquest cas el percentatge és inferior al Rubí, en canvi en el cas dels cicles formatius de grau mitjà, és superior. La primera opció d'estudis no obligatoris és el batxillerat seguit dels cicles formatius de grau mig i després els de grau superior.

Els joves de Rubí estudien majoritàriament al sector públic, tant a l'ensenyament obligatori com als ensenyaments post-obligatoris.

Pel que fa als estudis universitaris, la taxa de titulats és inferior a la de la comarca i a la de la província de Barcelona en general. A la ciutat de Rubí, els joves universitaris no arriben a una quarta part del total dels joves

- atur:

La franja d'edat més afectada per l'atur és la de 30-34 anys, seguits molt de prop dels joves entre 25-29 anys. El sector de la indústria és el que genera més ocupació i també el que té una taxa d'atur més elevada.

El segment més rellevant de joves aturats és el de persones amb estudis obligatoris (ESO/EGB). Com a la resta de Catalunya, l'atur creix de forma inversament proporcional als estudis. A menys estudis, més atur.

Existeix una situació de temporalitat molt alta entre els joves del municipi. De la totalitat de contractes signats per joves, un 90% eren temporals.

No tenim dades d'atur en joves de nacionalitat estrangera.

- habitatge:

Durant els darrers anys, la contractació de lloguers ha anat augmentant, com el preu mitjà del lloguer. El punt més àlgid va ser al 2008 (920€) i el seu preu més baix a l'any 2002 (435€). Al 2009 els preus tornen a baixar fins als 731€. Actualment, el preu mitjà del lloguer està baixant i l'índex de contractació de lloguers està augmentant, però, d'altra banda, l'índex d'atur i la temporalitat de la contractació juvenil són molt elevats.

Un 35% dels de les llars joves de Rubí estan formades per joves solters i un 22% per joves casats, percentatges molt similar al de la comarca mentre que en el cas de

Catalunya el percentatge de llars formades per joves casats inferior.

La proporció de llars formades per parelles de fet és superior a Rubí (36% del total de llars joves). El percentatge de les llars formades per matrimonis joves, també és més elevat a Rubí que a la comarca o Catalunya.

- edat dels joves amb nacionalitat estrangera

A través de la combinació de dades de diferents registres provinents de l'informe La immigració a Rubí, del 2009, hem pogut calcular el percentatge de joves de 15 a 29 anys de cada nacionalitat per a l'any 2009, però no per anys més recents. Amb aquests percentatges constatem que bona part de la població de nacionalitat estrangera és jove. Excepte els casos de França, Bulgària i Portugal, totes les nacionalitats registren una proporció de joves entre un quart i la meitat del total de la seva població. Els casos amb més representació juvenil són Romania, amb un 46,34 % de població entre els 15 i els 29 anys, Bolívia (37,84%), Marroc (37,36%), la Xina (35,17%), Equador (34,57%) i Pakistan (34,66%).

Segons les dades del mateix informe, a finals del 2009 la majoria de joves de nacionalitat estrangera es concentraven entre els 20 i els 29 anys i especialment entre els 25 i els 29. Aquest fet es pot relacionar amb les causes intrínseques al fenomen migratori, que apunten a la recerca de prosperitat a través del treball a l'estranger. El fet que gran part de la població estrangera es trobi en etapes de més rendiment laboral ens confirma aquesta hipòtesi, com també que la major proporció de joves estigui entre els 25 i els 29 anys.

En el cas dels joves provinents de l'Àfrica Subsahariana i del Marroc, per exemple, es van registrar menys joves menors de 20 anys i moltes menys dones joves.

En el cas dels joves d'Amèrica Llatina, en canvi, el nombre de dones era superior al dels homes de la seva edat.

4. Marc teòric

4.1. Joves i immigració:

"Globalment, els nois i noies púbers afectats per processos migratoris estan sotmesos a múltiples tensions. D'una banda, han de trobar sentit a si mateixos en aquesta situació d'adolescència sobrevinguda, imposada. De l'altra, han de de resoldre els conflictes de fidelitat entre allò que els envoltava fins ara i el que han descobert entre el món de les persones grans i el món modern, entre el que els agradaria ser i el que els sembla que estan obligats a ser, entre el que havien somiat trobar i que realment tenen al seu abast." (Funes, 2000)

La pubertat, època de transformacions i d'evolució corporal, seria entesa com el fi de la infantesa i inici de l'adolescència, que alhora és l'inici de l'etapa juvenil. Els canvis corporals van acompanyats d'una transformació mental i de personalitat. El desenvolupament cerebral permet als individus tenir pensament formal i capacitat d'autocontrol. La idea de la joventut com a fase de desenvolupament d'una personalitat autònoma es basa en el fet que amb la fi de l'adolescència es prenen les

decisions de vida fonamentals, s'estableix el propi model vital, es consolida la pròpia visió del món, s'assoleix la 'identitat del Jo', i es conclou la formació de la personalitat. (Mitterauer, 1991: 47)

A l'enquesta de la joventut de Catalunya 2007 es recullen les paraules del sociòleg Lorenzo Cachón. Segons ell, per entendre el que passa entre els joves, hem d'analitzar primer la societat dins la que està immers aquest col·lectiu. Per tant, faré un parèntesi per veure què caracteritza a aquesta societat post industrial fins a tal punt d'interferir en la formació de la personalitat dels nostres joves.

Des de començament dels anys 70 es comencen a donar una sèrie de canvis a nivell laboral que transformen l'antic model laboral de la societat industrial, el model fordista² (caracteritzat per la producció en cadena de productes similars en grans quantitats), en un model post fordista en el que la producció respon a la demanda i en la que entren al mercat les noves tecnologies. Mentre que amb el primer model, l'estat i els sindicats defensaven la plena ocupació, i el propi estat garantia prestacions socials com la pensió i els subsidis de desocupació, l'entrada del segon té com a conseqüència un trencament amb la societat del benestar. El model de la plena ocupació es destrueix i el nou model és incapaç de generar treball per a tota la població activa. Albaigés³ ens parla d'aquesta *crisi del treball* i de les seves conseqüències, l'aparició de nous contextos en diferents esferes:

- un context socioeconòmic competitiu i globalitzat que reclama la desregulació de l'activitat econòmica.
- un context tecnològic que permet la reorganització de les relacions laborals.
- un context polític favorable a la desregulació del mercat de treball.
- un context social marcat per l'atur massiu, que actua com a principal motivació /excusa per a la implementació dels canvis que es produiran.

A nivell social, una de les principals conseqüències d'aquest fenomen és la individualització. La individualització tindria una doble perspectiva. Alguns autors com Beck (1998) interpreten l'augment de l'autonomia dels individus com quelcom positiu que fa que les biografies personals es deslliguin de les seguretats tradicionals i passin a dependre de processos autoreflexius. En aquest sentit, d'altres com Giddens (2000) no són tan positius i afirmen que no només es dissolen les identitats i estratègies col·lectives, *sinó que el procés que substitueix aquestes trajectòries i identitats col·lectives en crisi seria una individualització de les experiències de vida i, per tant, la necessitat de reflexivitat: haver-te de construir la teva pròpia biografia i identitat sense gaires referents externs.* (Pau Serracant et al, Enquesta a la joventut de Catalunya 2007). Així, aquells sectors socials que disposin de més instruments (capital social) seran beneficiats davant aquells més vulnerables, com per exemple els joves:

² De Henry Ford, fundador de la companyia Ford Motor Company i pare de les cadenes de producció modernes utilitzades per a la producció en massa

³ Bernat Albaigès és l'autor de l'estudi Crisi del treball i emergència de noves formes de subjectivitat laboral en els joves, finançat per la Fundació Jaume Bofill i publicat en la col·lecció Estudis i Aportacions de la Generalitat de Catalunya

Les persones joves són cada cop més vulnerables a la incertesa en tots els països. Aquest fet es materialitza en ocupacions cada cop més precàries i de baixa qualitat, com ara els contractes temporals, de mitja jornada o amb horaris irregulars, o com ara unes categories professionals baixes. Els i les joves, que tenen menys experiència laboral i que encara no compten amb la protecció dels mercats de treball interns, estan més obertament exposats a les forces de la globalització, fet que els converteix en els “perdedors” de la globalització. (Mills et al., 2006, traducció dels autors de l’Enquesta a la joventut de Catalunya 2007).

En un context de globalització, i entenent la joventut, des del punt de vista clàssic, com a tram biogràfic d’itineraris (escolar-professional i familiar) i d’adquisició de posició social dels joves, està clar que els joves de l’any 2013 es troben amb certs canvis respecte als joves de dècades anteriors (Enquesta a la Joventut de Catalunya 2007):

- Finalització dels estudis: cada cop més joves estudien fins més tard, ja que les possibilitats d’inserció laboral augmenten conforme augmenten els estudis. La majoria dels fills dels immigrants marroquins de Rubí no tindran la possibilitat de continuar els seus estudis més enllà de l’educació obligatòria o alguns cicles de formació professional: *Amb tot, hem trobat multitud de dimensions socials que discriminen qui segueix una via formativa determinada i que encoratgen la seva finalització... La família d’origen té una importància clau en arribar més o menys lluny en la carrera educativa, ja que com més hagin estudiat els pares, més estudien els fills.* (Enquesta a la Joventut de Catalunya 2007, 79)
- Inserció laboral: l’edat de la inserció laboral ha augmentat d’una banda, per la prolongació dels estudis i d’altra per la desregularització del mercat de treball i la profunda crisi econòmica. En aquest cas són també els joves i els immigrants els que més pateixen l’atur. *Segons un estudi del Consejo Económico y Social (2005), el paper del jovent en el sistema productiu estaria marcat per una alta taxa d’atur, una baixa taxa d’activitat, uns baixos ingressos, una alta temporalitat i un pes més elevat en les ocupacions de més baix perfil.* (Enquesta a la Joventut de Catalunya 2007, 15)
- Emancipació domiciliar: en aquest cas s’uneixen les dues qüestions anteriors, l’allargament dels estudis, i una entrada més tardana al món laboral i se suma l’afebliment de les polítiques socials en qüestions d’habitatge.
- Formació d’una família pròpia: l’allargament dels estudis, la tardana incorporació al treball, i l’afebliment de les polítiques socials també interfereixen directament en la formació d’una família pròpia, en l’edat de tenir el primer fill i en les taxes de natalitat. Excepcionalment, els joves d’origen immigrant surten de casa seva abans que els joves “autòctons”, cosa que ens fa pensar que en aquesta ocasió, els factors culturals i familiars també tenen un pes molt específic. Molts dels immigrants que arriben al nostre país es troben vivint un període que en els seus països d’origen ni tan sols existia o si existia era molt més curt. Els joves es troben en la contradicció de viure igual que els seus coetanis sense perdre el respecte a la seva família ni a les seves tradicions. Però d’això ja en parlarem més endavant.

Lligant això amb el concepte d'individualització de Beck, aquesta ruptura amb els itineraris⁴ clàssics ens fa concloure que les trajectòries dels joves s'han diversificat, que ja no hi ha un, dos o tres itineraris possibles únicament, si no que actualment podem concebre la joventut com *una etapa caracteritzada per l'autonomia individual i el desig de multiplicar experiències vitals. Aquest plantejament, coincident en part amb els posicionaments postmoderns, considera que els processos més destacats entre el col·lectiu juvenil són els que afecten les identitats individuals, principalment a través de la cultura i el consum.* (Serracant et al, 2008, Enquesta..)

Però entrem directament a definir què entenem per identitat i com es construeixen les identitats.

4.2. Les identitats juvenils: definició i construccions

“La individualización consiste en transformar la identidad humana de algo dado a una tarea, y en hacer responsables a los actores de la realización de esta tarea y de las consecuencias de su desempeño (...) Con esto, los humanos ya no “nacen” a su identidad (...) La necesidad de transformarse en lo que uno es constituye la característica de la vida moderna” (Bauman, 2000:37)

“La formación de la identidad es básicamente un proceso de observación y reflexión simultáneas, un proceso por medio del cual el individuo se juzga a sí mismo a la luz de lo que advierte como el modo en que otros le juzgan a él” (Erikson, 1992:19)

Per tal de definir quins són els factors que més han pesat, i pesen, en la construcció de les identitats socials dels nostres protagonistes, haurem de definir primer què entenem per identitat. Hi ha varis autors que parlen del tema. Montero⁵ entén les identitats com el conjunt de significacions i representacions permanents a través del temps que permeten als membres d'un grup social que comparteixen una història i un territori comú així com altres elements socioculturals, tals com el llenguatge, costums i institucions socials, reconèixer-se com relacionats els uns amb els altres biogràficament.

En referència a la construcció de les identitats trobo dues teories que tot i que en un principi poden semblar confrontades, crec que poden arribar a complementar-se. Segons la teoria constructivista les identitats es creen a partir de metodologies complexes, processuals i totalment relacionals. En aquest sentit, J. L. Aranguren (1993) ens explica com la identitat sempre es crea en la interacció amb els altres, “el otro està en el origen de mi yo”.

⁴ Casal i el grup de recerca que ell dirigeix, el GRET estudien la joventut com a etapa de transicions, centrant-se en les que hem tractat aquí

⁵ Maritza Montero, llicenciada en psicologia i doctora en sociologia especialista en psicologia comunitària

L'essencialisme, però, presenta la construcció de les identitats a través de metodologies basades en l'individu (biològiques, psicològiques, i socioeconòmiques). Si sumem les dues corrents, resulta evident que en la construcció de les nostres identitats hi deu haver uns condicionants socials externs i predeterminats, (ètnia, gènere, territori, classe social...) que ens fan com som a ulls dels altres. La percepció de nosaltres que pensem que tenen els demés, ens farà generar unes respostes úniques (imatges culturals), en forma de pràctiques culturals, llenguatge, maneres de pensar i actuar, música, moda. Entendrem la identitat doncs, com a un procés de construcció continu que es realitza en l'àmbit social i cultural i que per tant opera des de allò social, comunitari i grupal.

Un cop definit el concepte de identitat, i en quin àmbit la construïm ens hauríem d'aturar en el moment d'inici de creació de la identitat. Segons Erikson(1992)⁶, en l'adolescència, la tasca evolutiva central és la formació d'una identitat coherent. Per primera vegada a la seva vida, els individus adolescents són capaços de preguntar-se qui són, com són i com volen ser. A més, és precisament en l'adolescència que el jove necessita sentir-se part d'un grup que l'acollí i l'identifiqui com a membre. Això li permetrà cobrir dues necessitats bàsiques (Rodrigo i Medina 2006), la primera, combatre la por a l'aïllament a partir de la realitat de veure's integrant de quelcom; i la segona, definir-se a sí mateix a partir de les característiques que defineixen el grup al qual sent que pertany i amb el que s'identifica.

En la mateixa línia que Erikson, que opina que la formació de la identitat és un procés d'exploració d'alternatives i d'elecció de rols o de formes de desenvolupar-los, trobem a James Marcia⁷. Segons Marcia hi ha dos mecanismes clau en la formació de la identitat: la crisi i el compromís. La primera faria referència a l'exploració d'alternatives que apuntava Erikson, i als dubtes que genera aquesta tria; i el segon, al grau d'implicació que s'assoleix amb la opció elegida. Segons el grau d'assoliment o no de compromís, Marcia diferencia quatre estadis de la identitat, la *difusió* de la identitat: aquells adolescents que no han patit cap crisi d'identitat i per tant tampoc han adquirit cap compromís. La *delegació* de la identitat en els cas dels joves que han adquirit un compromís sense passar prèviament per cap crisi d'identitat. La *moratòria* d'identitat dels adolescents que estan en plena crisi d'identitat, però no adquireixen compromís; i per últim, la *consecució* de la identitat, després de passar per una crisi i assumir un compromís.

Per últim, no m'agradaria tancar aquest punt sense fer referència, a l'augment de la importància de l'oci com a element clau en la construcció de les identitats juvenils. Reprenent el fil del punt anterior (3.1), en aquest context d'actualitat global, capitalista i en la que predomina una actitud individualista, en la que l'afebliment de les polítiques socials, la precarietat en el món del treball, i conseqüentment la complicada emancipació dels joves, són les protagonistes, detectem un augment de la importància de l'oci i del temps lliure en la configuració de les identitats de les persones joves. Segons Pau Serracant, la manera com els i les joves es perceben a sí mateixos i són

⁶ psicoanalista destacat per les seves contribucions a la psicologia del desenvolupament

⁷ James Marcia, psicòleg clínic i del desenvolupament

percebuts pel conjunt de la societat cada cop es vincula més a les pràctiques relacionades amb l'oci.

4.3. Particularitats de la generació protagonista

Ja hem vist que Rubí ha estat des dels anys cinquanta una ciutat que s'ha anat construint amb la constant arribada d'immigrants de fora de Catalunya. Als 60 i 70 va ser la immigració d'altres parts de l'estat espanyol, majoritàriament Andalusia, Extremadura, Galícia i Aragó. Així a finals dels 70, la nostra ciutat havia multiplicat per 10 la seva població respecte als anys 50. Actualment, la major part dels habitants de la ciutat són descendents d'aquells immigrants dels 60, és a dir, són immigrants de segona i tercera generació. Des de finals dels 90 i fins a l'actualitat, la immigració arribada procedeix principalment d'Amèrica Llatina i del Magreb, tot i que també han arribat persones de Xina, Rumania...

He explicat també que els protagonistes del nostre estudi són els joves rubinencs d'origen marroquí. Concretament joves de l'anomenada generació 1.5. És a dir, aquells joves fills d'immigrants del Marroc, que encara que no van néixer a Rubí, van arribat aquí en la seva adolescència. Ells, molt més propers culturalment a la societat d'acollida, encara tenen l'etiqueta d'immigrants i arrastren els estigmes i traumes dels seus pares, que van ser en realitat els que van triar immigrar en un moment donat de les seves vides. *Estos/as jóvenes quedan invisibilizados/as, generalmente, dentro del proyecto migratorio familiar, hecho que dificulta la posibilidad de acercarnos a las formas en las que ellos/as están construyendo sus múltiples identidades en un contexto migratorio internacional, donde su inserción socioeconómica en la sociedad de destino se presenta difícil y conflictiva.* (Feixa, 2006).

Tot i que les necessitats d'aquest grup seran bastant semblants a les del seu grup de coetanis, tenen com he dit algunes dificultats afegides a les que ja comporta l'arribada de l'adolescència per sí mateixa. La principal radica en el fet de nedar entre dues cultures tan diferents, la de la família, i la del carrer, en un moment en el que han de construir una identitat pròpia. Pilar Medina Bravo⁸ fa una reflexió entorn a això. D'una banda, la família, amb tots els seus valors, costums, etc és el primer grup vivenciat per l'adolescent, "la experiència de uno mismo es relacional, la autonomía no se desarrolla en el aislamiento, sino que crece, se organiza y desarrolla en el contexto de las relaciones, empezando por las relaciones con los propios padres" (Kimmel y Weiner, 1998).

Si la construcció de les identitats és fruit d'una banda de les interaccions entre els diferents individus d'un territori i un temps, i d'altra de les condicions biològiques i socioeconòmiques d'aquests individus; i si a més tenim en compte el caràcter global de les manifestacions culturals pròpies d'aquests temps, podré demostrar, que els nostres joves protagonistes tindran una *múltiple identitat cultural*. Aquest model sosté que és

⁸ En l'article Crecer en el cruce de culturas: adolescencia, identidad e inmigración de la Revista Comunicación, nº 4, 2006

possible la identificació amb diferents cultures, sense perdre els referents de la cultura d'origen, donant lloc a una adquisició de competències culturals diverses, generant-se una *múltiple pertinença* com a element enriquidor (Casas y Pytluk, 1995). En aquest sentit, els joves fills d'immigrants seran els creadors d'una cultura nova i resultant de la barreja de la cultura dominant i la seva pròpia.

Carles Feixa⁹ i Pam Nilan, parlen del fenomen d'*hibridació* com a creativitat cultural a partir de moltes fonts, o com a realització de quelcom nou a partir de materials preexistents. Segons aquests autors, *la hibridació és d'una banda, un procés d'interacció entre allò local i allò global, allò hegemònic i allò subaltern, el centre i la perifèria, i per altra banda, la hibridació és un procés de transaccions culturals en que les cultures globals són assimilades localment*. Ja ho veurem més endavant quan comencem a examinar les entrevistes als nostres joves, però avancem que la seva identitat s'està configurant sense cap problema com a un mixing entre la seva cultura d'origen (mantenen religió, manifestacions culturals pròpies, llengua..), i de la cultura d'acollida (parlen català sense cap dificultat i participen de les festes i tradicions populars). *La hibridació suposa el reconeixement d'una necessària heterogeneïtat i diversitat, una concepció de la identitat que viu amb i a través, no malgrat la diferència* (Stuart Hall, 1993: 401-2). És curiós també el fenomen de *creolització* (intercanvis lingüístics) que podem veure en algunes manifestacions artístiques dels nostres joves. Veurem com Abdel, un dels joves entrevistats, es dedica en el seu temps lliure a escriure rap. La majoria de cançons que escriu són en àrab i en castellà. L'estil que fa servir és el rap, estil usat per joves de tot el món per explicar les seves històries, però a més ell ha trobat un estil nou que és el rap flamenc, en el que a més de barrejar les llengües, introdueix un nou estil musical, el flamenc, estil musical que probablement hagi adoptat gràcies als seus amics segones i terceres generacions d'immigrants andalusos: *Si un dels efectes de la individuació és soscavar els habituals mecanismes col·lectius per a la gestió del risc* (Beck 1992), *la constitució de cultures juvenils locals pot veure's com a una estratègia conscient de tornada al col·lectivisme per a una millor gestió dels riscos, tan ontològics com manufacturats. És en aquest context en que joves de tot el món construeixen identitats i trajectòries de vida pe a ells mateixos, tot i que, com assenyala Marx, "no fan allò que volen, no ho fan en virtut de circumstàncies autoseleccionades, sinó en circumstàncies ja existents, donades i transmeses del passat* (1978:595), Feixa i Nilan.

⁹ en el seu article Una joventut global? Identitats híbrides, mons plurals, per a la Revista Educació Social, núm 43 p 73-87

SEGONA PART: ELS NOSTRES PROTAGONISTES, LES SEVES BIOGRAFIES I PERCEPCIONS. CONSTRUCCIÓ DE LES SEVES IDENTITATS

5. Els nostres protagonistes: la generació 1.5 de marroquins a Rubí

Penso que els sis joves entrevistats són suficientment representatius del col·lectiu estudiat. Les entrevistes amb els tres professionals municipals ho confirmen també. Vull aclarir, però, que estic parlant d'unes generalitats, d'uns comportaments o d'unes característiques comunes al grup o al col·lectiu, dins del qual hi pot haver tantes particularitats com a individus i circumstàncies personals de cadascun.

En aquest sentit destaco les paraules de Jaume Parras (d'ara endavant J.P.), exdirector de l'IES La Serreta. Que en ser preguntat per les possibles característiques comuns del grup, diu el següent:

Cada un dels adolescents que arribava portava una motxilla diferent, i n'hi ha construït una altra de diferent. Per tant hem de parlar que sí que hi ha alguns elements que el aquest col·lectiu tinguin trets identitaris diferents d'altres, però no sé si aquests trets, al passar els anys predominen sobre aquells que són trets de configuració de la identitat individual. I que aquests han vingut determinats per moltes coses: la permissivitat o no familiar, la tutorització o no familiar, per l'abric, pel desig d'aspirar a l'ensenyament com a possibilitat d'ascensió social, la possibilitat de veure si això tindrà un encaix en la societat. Hi ha molts elements que poden ser responsables de cadascú, perquè si no no t'expliques les diferències.

5.1. El procés migratori:

No tots els joves tenen un record clar del seu procés migratori, però sí que recorden sensacions en base a les quals segurament han desenvolupat diferents mecanismes de defensa.

5.1.1. La sortida del Marroc:

Cinc dels sis entrevistats van arribar a Rubí entre els 8 i els 12 anys. Tots a excepció d'un, que recorda haver-ho passat molt malament, tenen un bon record de quan vivien allà, però l'associen a que a la infància tots els records són bons. L'experiència del Nordin ens demostra que no sempre és així:

Por ejemplo yo no tenia ni bambas, y con la misma ropa me pasaba un mes, sabes? he pasado por lo menos cinco años así. Me quedé como un palo, me mirabas y era así, como el Mogli.

Els motius de la sortida dels seus pares del Marroc van ser principalment econòmics, tot i que cap d'ells a excepció del Nordin, recorden viure una situació límit i reconeixen haver tingut una infància feliç. En tots els casos, van ser els pares els que van liderar el

projecte migratori, amb excepció de l'Ouasima, que va ser la mare. Van venir aquí entre 5 i 10 anys abans que les mares i els fills i després els van reagrupar. Reconeixen haver parlat poc dels motius de la sortida del seu país, però entenen que els pares els protegien de quelcom que no volien que ells tornessin a viure, que buscaven un futur millor per ells i les seves famílies. Els pares d'aquests nens solen ser gent molt humil amb un origen rural i que de ben petits han hagut d'espavilar-se per viure.

Moha:

Mi padre se le murió el padre con 6 años, y era el pequeño y sus hermanos lo tenían amargao. Así con 16 se fue de casa, se buscó la vida, trabajó, ahorró sabes. Y a los treinta y pico, ya nos tuvo a nosotros y nos trajo p'acá. Se pasó mucho tiempo solo, veinte años, lo menos. Y aquí estamos, más no sé.

Nordin:

Mi padre era el que más trabajaba de sus hermanos aunque era el más pequeño. Sus hermanos eran porretas y eso. Con 14 años empezó a trabajar en el mar y hasta los 32 que vino pacá.

5.1.2. La rebuda i el dol migratori:

Els joves tenen un bon record de la seva arribada a Rubí, i de l'entrada a l'escola. És a dir, recorden que van ser ben acollits, tot i que fan esment de les dificultats de comunicació del començament. Precisament aquestes dificultats de comunicació són les que els feien buscar a iguals durant aquests primers mesos:

Nordin:

Fue muy raro, porque al principio yo cuando he venido sólo hablaba rifeño, no hablaba ni árabe, ni castellano, ni catalán. El primer amigo que me eché era rifeño, yo buscaba un amigo rifeño. Y luego fui a aprender árabe a un colegio de aquí.

L'Ayoub fa broma dient que s'havien imaginat que aquí trobarien alguna cosa extraordinària, i que tampoc no va ser per tant:

Ayoub:

Cuando llegué me sentí bien, bien. Creía que iba a encontrar otra cosa, pero luego cuando paso el tiempo ya vi que no. Bien, bien. No sé, pensaba que iba a tener una casa con piscina o algo así.. jaaaa... en serio, una piscina o algo, que iba a ser algo buaaahhhh, y al final nada, es normal, bien, pero normal.

El dol migratori d'aquest grup d'edat sembla reduir-se al tema de la llengua i a trobar a faltar a persones properes com família i amics:

Abdel:

y al subir aquí me agobiaba... al principio me agobiaba un montón... quería volver... ojala que nos echen de aquí, porque no conocía a nadie y tal. Y más el

idioma, que no sabia. Iba al cole, y estoy ahí 4 o 5 horas callado... Es que no se... Me agobiaba un montón. Pero poco a poco vas conociendo a gente, aprendiendo el idioma un poquillo y tal... después, si es que aquí mejor que allí... y la gente también...

En canvi els pares sí que pateixen un dol migratori més llarg, que es manifesta com a un sentit profund de desarrelament que evidentment afecta també als seus fills, encara que inicialment, no sigui en primera persona.

J.P., ho explica de la següent manera:

(referint-se als fills però sobretot als pares)... *en aquell moment de la seva arribada, els immigrants d'origen marroquí, es trobaven amb un desarrelament important. I que a més, a mesura que passava el temps, la seva relació quotidiana amb la gent d'aquí, anava fent-los encaixar, però per un altra part, la progressiva convicció de que no tornarien enrere, els feia neguitejar. Hi ha gent que quan arriba a un lloc nou, sap que encaixarà allà. I sap que encaixarà i això significa assumir determinats paràmetres culturals de la societat on vas. Però aquesta gent venia amb uns paràmetres culturals molt sòlids, no només de religió si no una cultura d'ascendència rural, amb una cultura patriarcal molt sòlida, molt més sòlida que aquí, amb uns paràmetres per que fa als rols home-dona molt diferents d'aquí. I el fet de assumir que no tornarien allà, i que aquests rols que tenien allà ja no seran els que a la nostra societat s'entenen com els majoritaris, els neguitejava, conscient o inconscientment.*
(...)

El desarrelament és més profund i més llarg que en d'altres col·lectius, i això genera actituds defensives, moltes vegades ens hem trobat nois de mal acollir en algun centre educatiu, però que l'actitud del qual responia a moltes pors, i que a mesura que ell mateix ha guanyat coneixements, etc, això s'ha anat minvant.

5.2. Configuració de les seves identitats

En aquest apartat analitzarem quines són les condicions socials que influeixen en la configuració de les seves identitats, en quins espais les construeixen i, per últim com es caracteritzen les identitats generades. També dedicarem un apartat a veure les perspectives de futur que tenen els joves.

5.2.1. Condicionants culturals i socioeconòmics:

- quant a la procedència, podem dir que la majoria de marroquins de Rubí provenen de petites ciutats o pobles propers a Tànger i Tetouan. També hi ha una considerable representació de la regió del Rif¹⁰.
- quant a la formació, cinc dels sis entrevistats no tenen la ESO, la van abandonar per diversos motius a 3r o 4t d'ESO, un cop complerts els 16 anys. Els motius d'aquest

¹⁰ és una regió muntanyenca del nord del Marroc, a la costa del Mar Mediterrani, entre les ciutats de Tetuan i Nador. Tenen un fort sentiment nacional. És una zona aïllada i desafavorida.

abandonament van des de l'expulsió d'algun d'ells, fins la mort del pare d'una de les noies, que la va obligar a estar amb la família, i fer viatges al Marroc durant la malaltia. La resta admeten que els hi costava estudiar i que, en aquell moment tampoc no van veure la importància dels estudis, que ara, 4 o 5 anys més tard tots coincideixen a atorgar-li. Quatre dels sis entrevistats han passat per PQPIs ¹¹, i un dos d'ells estan fent actualment un mòdul de cicle formatiu de grau mitjà. Les dues noies, tot i que no tenen l'ESO, estan actualment apuntades a l'Escola d'Adults per tal d'obtenir-la al curs 2013-14.

Totes dues, tot i la responsabilitat ja assumida del matrimoni i una aparent major proximitat a la cultura d'origen, (una d'elles ja està casada, i l'altra no creu que trigui gaire), mostren més interès que ells en continuar els seus estudis:

Ouasima:

Hombre, yo quiero trabajar, y estudiar, y muchas cosas. Y él me dice que lo que quiera, donde tu te sientas bien, pos mejor.

L'actitud dels nois en aquest sentit és ben diferent, és com si ja haguessin perdut l'oportunitat i alguns projecten en els seus fills els seus desitjos en aquest sentit:

Abdel:

Pos yo quiero que mis hijos sean menos callejeros, con más estudios que yo, y que se dediquen al futbol y a los estudios a la vez. Cuando dices que no sean tan callejeros, que es lo que tiene de malo ser callejero? Ná, no es que tenga ná de malo, pero si estás mucho en la calle, más que en casa, pos yo, por ejemplo, en vez de estar haciendo Bachillerato, que lo podría estar haciendo perfectamente, porque yo sé que tengo memoria, y se me quedan las cosas sin ... bueno, que escucho una canción una vez y ya me las sé todas... es que es eso, y a veces pienso, en verdad podría hacer bachillerato, y no ciclos. Y es lo que te quita la calle, que en vez de dedicar 5 horas a estudiar, dedicas 2. Y quién es el responsable de eso? Pos mis amigos y yo, porque te llaman, vente, oye que vamos a tal sitio que hay una fiesta y eso... que me voy.

No he trobat dades estadístiques que mostrin un major fracàs escolar en aquest col·lectiu. Però en aquest sentit, J.P. em comentava que igual que sí amb la primera onada de marroquins de principis dels 2000 les taxes de fracàs escolar eren molt altes, actualment amb la generació 1.5 o les segones generacions, la diferència no és tanta, i si existeix, és sempre lligada al nivell socioeconòmic.

A mesura que anava passant el temps, els nois que a nosaltres ens arribaven ja havien estat escolaritzats a primària, perquè havien arribat abans, o alguns inclús des del principi perquè ja havien nascut aquí, o havien arribat molt petits, i per tant el percentatge de fracàs escolar era similar, sempre una miqueta més alt que l'autòcton, sempre, perquè la fragilitat de la immigració, fa que hi hagin dificultats associades al seu nivell socioeconòmic, i aquesta dificultat es transmeti

¹¹ Programes de Qualificació Professional Inicial adreçats a joves que no han acabat la ESO i no han obtingut cap titulació.

als estudis. No és una qüestió d'origen ni de ètnia sinó de situació socioeconòmica. (J.P.)

- quant a l'experiència laboral, només dos dels joves han treballat amb contracte, una noia com a ajudant de cuina (la seva mare és cuinera) i un dels nois com a *tornero fresador*. La resta, a excepció del més jove (18 anys), que no ha treballat mai, han fet treballs en negre en diferents oficis, sempre de la mà dels seus pares, que a través de coneguts, o d'ells mateixos els van poder col·locar com a fusters, jardiners o paletes. Destacar per tant aquí la importància dels pares com a possibilitadors de feina pels fills. Això que d'una banda pot ser positiu, d'altre, i tenint en compte el tipus de treballs que eren, va crear en els joves la falsa percepció de que els estudis no eren tan importants per trobar una feina, ja que els seus pares no els tenien i estaven treballant, és més, a sobre els hi podien trobar feina amb ells.

- quant al nivell socioeconòmic de les famílies, la majoria de les famílies tenen un origen humil, no tenen estudis i al Marroc tenien feines poc qualificades o bé es dedicaven al camp o a la mar. Quan van arribar a Rubí van aconseguir treballar sense dificultat, sobretot en la construcció. La crisi actual ha afectat en major grau a aquestes famílies, en les que molts pares es troben aturats, i els fills no aconsegueixen accedir a la primera feina. Dels sis entrevistats, només hi ha dues famílies amb una font d'ingressos estables, i curiosament són dues mares. No sabem si això és significatiu o no, però sí que constatem que els pares, que es dedicaven a la construcció han perdut majoritàriament la feina, i les dues mares que encara treballen, ho fan totes dues com a cuineres, i encara mantenen aquest treball. Les quatre famílies en les que no hi ha ningú treballant reben la prestació per atur, però els joves reconeixen que se'ls queda curta, ja que en totes les llars habiten entre 5 i 8 persones. Tots reconeixen que els hi costa arribar a final de mes, i que a casa no tenen cap tipus de luxe. Tres dels entrevistats reconeixen que reben ajuda de Caritas en forma d'aliments i roba.

5.2.2. Espais de construcció d'identitat

Ja he explicat que les identitats serien les respostes que elaboren els individus a l'entrar en contacte amb altres en diferents espais, i tenint en compte la percepció que creuen que "els altres" tenen d'ells. En aquest apartat es tractaria de repassar els principals llocs de socialització dels nostres protagonistes i la seva interacció amb "els altres" a cada espai. Inclouré en cada grup un apartat especial per a tractar les particularitats de les noies en cada sentit i la mirada professional.

5.2.2.1.Família:

La família constitueix el primer espai de referència per a totes les persones. El context familiar, i el parental més concretament, conforma l'espai de socialització més important pels joves. Veurem què n'opinen els joves de les seves famílies, quin és el grau d'identificació amb elles, i donarem un apartat especial a la visió dels professionals.

- Com veuen els joves a les seves famílies?

Els joves són conscients que a les seves famílies es viu d'una manera diferent a com viuen altres companys de classe. Quan se'ls hi pregunta pels costums del Marroc que conserven a casa seva, tots els joves parlen de la llengua, el menjar i dues celebracions, el Ramadà¹² i La festa del xai¹³.

Ousima:

Es como si estamos en Marruecos porque hablamos la idioma nuestra, comemos nuestra comida, vemos la tele, o sea todo lo nuestro.

Respecte als mitjans de comunicació que es consumeixen a les famílies, sembla coincidir que tots els pares, amb alguna excepció, consumeixen canals de televisió del Marroc. Els fills en canvi veuen canals espanyols.

Preguntats per quines relacions estableixen els pares amb la gent autòctona, responen que ho fan amb alguns veïns, però poc. Normalment els pares es relacionen als bars marroquins amb altres homes del Marroc, i les mares a casa seva o a la compra amb altres dones.

- Com interaccionen els joves amb les seves famílies i quin nivell d'identificació tenen amb elles?

El que significa la família per a aquests joves es pot resumir en la frase de l'Ayoub: *La familia es todo*.

Tots els joves entrevistats mostren un alt nivell de dependència de la família (econòmic i en la presa de decisions), i cap d'ells manifesta tenir discussions importants, tot i que puguin no estar d'acord amb ells sobre temes de vital importància en la seva cultura, i tot i ser conscient de les diferències amb els seus progenitors.

¹² és el novè mes del calendari musulmà i té 30 dies. Durant aquest mes es fa un dejuni especial (*sawm*), i que constitueix un dels cinc pilars de l'islam. Durant tota la seva durada, els musulmans (excepte els malalts, les dones embarassades o que alleten, els nens petits, els vells o qualsevol altra persona a qui aquest dejuni estricte podria perjudicar la salut) no ingereixen o introdueixen res al seu cos des de l'alba fins al crepuscle, és a dir no mengen ni beuen res, així com s'abstenen de fumar, de perfumar-se i de mantenir relacions sexuals, durant les hores diürnes. Cada vespre, la ruptura del dejuni diari acostuma a tenir caràcter festiu, sent motiu de reunions familiars, de lectures compartides de l'Alcorà o de lliurament d'almoines als més necessitats.

¹³ És la festa gran dels musulmans, en que es commemora el passatge recollit tant al Coran com a la Bíblia, en el que es mostra la voluntat d'Ibrahim (Abraham) de sacrificar al seu fill Ismail (Ismael) com un acte d'obediència a Alà. Alà va intervenir proporcionant-li un xai, per que Ibrahim el sacrificés en lloc del seu fill. Amb aquesta festivitat, els musulmans recorden que l'Islam significa sumisió, ja que ningú va mostrar més sumisió a deu que Ibrahim, que va estar apunt de matar el seu primogènit com a prova de lleialtat a Deu.

Moha:

Yo me veo diferente, porque yo me he criado aquí, y muchas veces se lo digo, cuando me dicen que eres ya un hombre, que tienes que rezar y esas cosas, pos yo se lo digo, que yo ya me he criado aquí, yo me he criado como español.

Alguns dels entrevistats fan referència al tema de la permissivitat vers a ells, o a la manera com alguns pares imposen la seva disciplina, a través del càstig físic. Ningú reconeix que això passi a casa seva però.

Nordin:

El día de mañana con mis hijos, todo va a cambiar, mis hijos van a tener libertad. Yo cuando era pequeño no tenía libertad, y mis padres creían que iba a pasar algo, porque mis padres no han estudiado y creía que iba a pasar algo... y yo tenía que estar siempre en casa a las 7. Y mis hijos van a jugar a fútbol, a taekwondo, a lo que quieran.

Yasmina

Me gustaría cambiar de mi familia por ejemplo la forma de cómo tratar a los niños, no violentamente, sino con calma con cariño, esto lo hacen aún en Marruecos, no? Mi familia no lo hace pero muchas familias sí, y eso yo no lo voy a hacer con los hijos míos, yo voy a castigar no a pegar, y eso...

Però en general, tant nois com noies entrevistats creuen que la vida dins la seva família és bona i que ells no tindran una vida massa diferent a la dels seus pares, a excepció d'intentar tenir més mitjans econòmics i donar més capricis als seus fills, ja que ells han viscut una situació bastant austera.

Ayoub

Yo no creo que sea diferente en mi casa, porque cuando estás con la familia estás bien, y cuando estás solo dices, ostias, aquí falta algo. La familia es todo. Malas cartas si falta la familia.

- Com ho veuen els professionals?

Dels tres professionals entrevistats és en J.P., qui per la seva feina a l'escola ha conviscut amb més famílies.

Quan li preguntem pel grau d'identificació dels joves amb les seves famílies, comença per fer-nos un retrat sociològic del que seria la família marroquina. Segons ell, la figura autoritària és la paterna, mentre que la mare exerceix un paper vertebrador absolut. Com que normalment són famílies amb bastants fills, els germans grans van assumint la responsabilitat d'anar cuidant dels petits, i aquest fet, fa que fins i tot aquells joves que han estat més complicats en la seva adolescència facin un canvi total d'actitud a partir del moment en que han d'ocupar-se dels germans.

I allà podies veure molt bé la jerarquia de la família, la figura vertebradora de la mare, la autoritat del pare... i els fills anaven adquirint, per cascades de delegació, com parcel·les d'autoritat.

(...)

Jo em trobava que el Mohamed que fins a quart era un nenet que tal, quan ja tenia uns anys el seu pare delegava, o la seva mare delegava per a que cuidés de l'Ibrahim i cuidés del tal. I quan ens el tornàvem a trobar s'havia convertit en una persona responsable que venia a vetllar pels seus germans.

J.P. destaca la importància del nucli familiar en aquest grup com a nucli cohesionador, i això tot i ser un dels col·lectius en el que les diferències entre pares i fills són més importants i podrien crear escletxes més grans. Ell creu que la religió és la responsable que aquesta escletxa no es faci més i més gran, donat el seu caràcter socialitzador. I que l'Islam actuarà com a coixí amortidor de les distàncies generacionals i evitarà els conflictes normals que sorgirien en altres comunitats amb unes diferències tan grans entre pares i fills.

L.P., des de la seva experiència com a dinamitzadora, comenta que el seu tracte amb les famílies es limita a alguns pares, i germans o germanes que venen a veure què fan els petits dins l'espai. Destaca que no coneix cap mare. Però del paper de les dones a l'espai públic ja parlarem més endavant. Al respecte de la identificació dels fills amb els pares destaca la dificultat de no poder accedir al matrimoni, com a fet familiar essencial en la vida d'aquesta comunitat, per falta de mitjans.

*Crec que per la seva cultura és complicat, a l'edat que tenen aquests nois, ja haurien d'estar casats... A saber a quina edat es van casar el seus pares. S'han de casar com a molt molt als 30, però tal i com es casen **(fa referència al tema de la dot)**. No es poden casar sense portar ni un duro. I ja són molt grans, saps? I com que ni treballen ni estudien, es creuen un desastre.*

5.2.2.2. Escola:

Podria haver inclòs l'escola en l'apartat d'espai públic però he volgut donar-li un espai privilegiat just al darrera de les famílies. Crec que és l'escola el segon espai en importància, o al menys en ordre d'arribada, com a lloc de socialització. A més és l'espai en el que la majoria dels nostres protagonistes van prendre el primer contacte amb la societat d'acollida després d'arribar a Catalunya en els últims cursos de primària o primers de secundària. Entenem doncs l'escola com un espai de construcció de la identitat, en la que els joves interaccionen amb iguals, i amb adults que esdevindran referents. Veurem com són aquestes interaccions a través dels propis protagonistes i dels professionals que hi treballen. Inclouré un apartat especial per a parlar de les noies, ja que és el primer espai on visualitzem unes diferències evidents amb els seus iguals homes.

- Com interaccionen els joves amb els seus iguals a l'escola?

En general tots els entrevistats han parlat molt positivament de l'escola. Tant de l'escola que els va acollir quan van arribar, com del centre on han realitzat estudis posteriorment, si és que no ha estat el mateix. El paper d'aquesta sembla haver estat primordial en atenuar el dol migratori i en l'acollida per part de la societat receptora.

Ayoub:

Recuerdo muchas risas en clase, en la escuela Ribas, lo pasé muy bien. Y tenía amigos marroquíes y amigos de aquí.

Abdel:

Yo por ejemplo, el cole donde me apunté, la Balmes, es el mejor cole en el que estudiado en toda mi vida. Llegué en primero de ESO y ahí aprendí un montón de cosas, y en menos de año y medio me enseñaron a hablar y ya lo entendía todo, sabes? Es de los mejores sitios que me he sentido.

- Com ho veuen els professionals?

Les aportacions que puguin fer els professionals de l'educació formal, els mestres, a aquest respecte són de les més valuoses. Ells han estat els educadors que més temps han compartit amb els joves, de vegades, més inclús que els propis pares, durant tota la seva etapa adolescent. Ells van ser els primers en trobar-se amb les dificultats i particularitats dels protagonistes més joves del fenomen migratori, i qui les van haver de resoldre, sovint, molta imaginació i poques eines.

Quan li demanem a J.P. que ens descrigui aquest col·lectiu, ho té molt clar. D'una banda, aquesta generació està caracteritzada per haver arribat a un país en el que la durada de la joventut no es corresponia a la del seu país: *Al seu món el seu entorn començava a assignar-li el rol de pre adult, i d'assignació de responsabilitats. I venien a entrar en un altre món en el que aquest paper de preadult no et corresponia.* D'altra banda, el grau de desarrelament és també major que en altres col·lectius, el fet de parlar una llengua diferent, tenir una religió diferent, que els seus pares vesteixin d'una manera distinta, fa que a ulls dels altres, al menys en l'inici, siguin més estranys que per exemple un noi argentí o colombià.

I com es tradueix això a l'escola? Primerament els joves es troben en una situació confusa i que no acaben d'entendre, ja que passen a formar part d'una societat que els obliga a estudiar, quan ells el que volen es treballar i ajudar a casa seva. Si a la confusió li afegim el desarrelament, el desconeixement i el sentit profund de diferència, en definitiva, la por, entenem que les primeres respostes siguin el tancament en grup i inclús l'agressivitat. Aquestes reaccions poden provocar en la resta d'alumnes el rebuig, que de fet és el que succeïa al principi, però segons J.P., els nostres protagonistes van ser els primers protagonistes del canvi: *després tot això s'ha normalitzat, i avui en les aules no es nota això. Hi ha amics que són amics i hi ha que són menys, però aquestes amistats són plurals i integradores.* Veiem doncs, que l'opinió de l'educador coincideix amb la dels joves.

Tot i aquesta bona imatge de convivència volem destacar un fet que jo ja havia constatat a l'Espai Jove Torre Bassas (entre magrebins i subsaharians), però que

sembla que a l'escola és més evident, i es tracta de com un cop els col·lectius de nouvinguts porten un temps al lloc d'arribada, tracten de traspasar les seves pors, i les seves inseguretats als grups de nouvinguts que arriben després d'ells, i sentir-se així més integrats per la manca d'integració de l'altre. Així el rebuig, o la mala acollida no té perquè ser del grup autòcton sinó sovint ho pot ser d'altres col·lectius de nouvinguts. En aquest sentit el Jaume explica l'experiència a l'IES La Serreta:

Nosaltres ens vam adonar que com que els magrebins havien arribat abans que els colombians, i els colombians abans que els equatorians, els magrebins, en algun moment intentaven traslladar-li el paper de més vulnerable, d'incults, i de tot el que significa això, als colombians, i ells en els equatorians

Tot i aquestes particularitats, el director ens diu que sempre han defugit de fer servir estratègies particulars per tractar amb aquest col·lectiu, tot i que han tingut més d'una temptació de fer-ho. Però pensen que el millor per ells és no crear més diferències de les que ja existeixen. J.P. creu que és important ser flexibles – *la única transgressió que admetíem era durant el Ramadà o la Festa del Xai, que els hi permetien que algun dia no vinguessin o que fessin alguna excepció al ritme normal de classe*. Però alhora posar límits – *per exemple quan en un primer d'ESO vam decidir que a l'assignatura d'educació física s'havia d'anar a la piscina, tots i totes hi havien d'anar. Això costava cada any discutir amb les famílies, però al final les convencíem i no vam transigir. Les magrebines venien amb un mallot de cap a peus, però venien, i volíem que vinguessin perquè serien una de les poques oportunitats per gaudir de l'aigua i la natació que tindrien, i de retruc ens trobàvem que era un bon element de relació i cohesió amb el grup classe per a elles*.

- Quines són les diferències entre nois i noies?

En aquest sentit les conclusions que es presenten són resultat de l'entrevista amb J.P. , i a través de la meua experiència com a dinamitzadora PIDCES¹⁴, que coincideix en el temps amb l'estada de les noies estudiades a l'escola. Les dues noies entrevistades no han estat massa explícites en aquest sentit, i es limiten a assegurar que la seva estància va ser satisfactòria.

Les raons a les diferències entre nois i noies a l'escola no comencen a la pròpia escola, sinó a la pròpia llar dels protagonistes on ja veuen l'adjudicació d'unes actituds i tasques molt concretes als homes i les dones. Aquestes diferències són doncs culturals, i la cultura islàmica atorga a la dona, un lloc suposadament privilegiat, on han de ser cuidades i vigilades pels homes.

Per tant nois i noies, ja porten a l'escola uns rols interioritzats que faran que la seva situació de partida en la convivència sigui diferent. Això passa també, i probablement amb aquestes edats, més que mai, amb altres col·lectius, inclòs l'autòcton, però creiem que de tots els joves que ara conviuen a les aules són precisament els marroquins en els que les diferències són més notables.

¹⁴ Programa d'Informació i Dinamització als Centres d'Ensenyament Secundari. És un programa de l'Oficina del Pla Jove de la Diputació de Barcelona, que es desenvolupa a més de cent ajuntaments de la província i que té per objectiu el foment de la participació juvenil a través de la millora de l'accés a la informació i la realització d'activitats de dinamització

Algunes d'elles són les següents:

- el caràcter dels nois tendeix a ser molt més bel·ligerant, sense que bel·ligerant vulgui dir agressiu, (en paraules de J.P.) que el de les noies, que són molt més passives i pacífiques. Alhora però els nois són molt més permeables i interaccionen més amb la resta dels companys, que no pas les noies, que es relacionen només amb altres noies marroquines (en termes generals).
- mentre que els nois manifesten altres centres d'interès fora del formatiu, per exemple el futbol, a través del qual es relacionen amb altres joves sense cap prejudici, amb les noies és molt més complicat trobar els seus interessos "extraescolars". Elles però, *mostren un interès especialment intens per aprofitar el temps d'estada a l'escola i per formar-se i per tant hem tingut més casos de noies que han assolit bons nivells acadèmics, fins i tot amb el batxillerat i posteriorment amb estudis de grau superior o universitaris.* (J.P.)
- no hi ha pràcticament interaccions entre els i les joves marroquins. Segons J.P. *és dels col·lectius en que menys interacció hi ha.* De fet les noies defugen els nois de la seva edat. Això pot entendre's d'una banda, per aquesta actitud més extrovertida, cridanera i bel·ligerant dels nois, i per la discreció de les noies, i d'altra pel propi rol que la cultura magrebina atorga a la dona. *De vegades nosaltres (el professorat) teníem la percepció que el col·lectiu de noies fos concebut per tot el col·lectiu magrebí, estudiants i pares, com els que salvaguardaven com la virtut de l'essència de la seva cultura. (...) D'altra banda les noies magrebines estan menys predisposades al festeig dels nois en aquestes edats, i els nois troben més resposta en noies autòctones, ja que les pròpies noies magrebines marquen les diferències* (J.P.)

5.2.2.3. Espai públic:

Per ordre d'arribada seria el tercer espai on els joves construeixen les seves identitats. En la infantesa han estat a casa, comencen la seva adolescència a l'escola, i és durant aquesta adolescència quan comencen a sortir a l'espai públic. Entendrem l'espai públic com l'espai d'interacció social quotidiana, i que "té la finalitat de satisfer les necessitats urbanes col·lectives que transcendeixen els límits dels interessos individuals". Dins de l'espai públic encabim des de les places i els parcs, fins les biblioteques, i altres espais municipals.

En aquest àmbit, els joves estan més exposats que en cap altre. Sense la protecció de la família ni dels professors, ells es converteixen en els seus propis cuidadors, (moltes vegades el caràcter del grup fa que es cuidin entre ells).

Com en els dos apartats anteriors, ens interessa observar les interaccions dels nostres protagonistes en aquest espai i ho farem a través de la seva pròpia visió, i la dels professionals. En aquest cas, la del sotscaip de Policia Local, Oriol Sánchez (O.S.) i la dinamitzadora de l'Espai Jove Torre Bassas, Laia Parral, (L.P.). També farem menció especial a la "invisibilitat" de les noies en l'espai públic.

- Com veuen els joves les seves interaccions a l'espai públic?

Els joves tenen diferents interaccions a l'espai públic i les dividiré en tres: les interaccions amb iguals (els seus amics i/o coetanis), interaccions amb els no iguals (altres col·lectius, els adults, la policia...) i les interaccions als equipaments municipals

1. Les interaccions amb iguals:

Normalment els joves marroquins es concentren al carrer, o a les places o en els propis espais municipals en grups molt nombrosos. El carrer esdevé el seu lloc de relació principal, de fet a Rubí són el col·lectiu (en el sentit de grup homogeni) més visible al carrer i als diferents espais municipals.

Abdel

¿quieres que te diga los nombres de todos mis amigos, los que nos juntamos en la plaza? Porque si te digo los nombres aquí no acabamos.

Els grups solen estar integrats únicament per joves de nacionalitat marroquí encara que tots els entrevistats nois, manifesten tenir amics autòctons, o haver-los tingut a l'escola i ara mantenir una bona relació. Tres dels quatre nois reconeixen tenir amics fora de Rubí, a diverses poblacions de la comarca i àrea metropolitana de Barcelona. Aquestes amistats normalment les han fet a través d'alguna feina esporàdica o dels estudis. Els hi agrada quedar de tant en tant amb ells per anar a la platja o a les places dels seus municipis.

Ayoub

Ya sabes tú lo que hacemos, jaaaaa, siempre lo mismo. Estar aquí hablando en la calle, o uno chateando con el móvil, risas... unos hablando con la novia por el chat, otro con sus amigos. Mis amigos son bien, son buena gente. Tengo amigos de Rubí i de Sant Adrià del Besós, tengo muchos amigos de San Roque, en Badalona

Els joves consideren que els seus amics són "bona gent", encara que puntualment puguin fer alguna cosa "dolenta", com robar. El robatori el justifiquen per la necessitat d'accedir a allò que no et pot donar la teva família - *hay gente que hacen cosas malas, y no es porque quieren sino es porque, por ejemplo, uno que roba, no roba porque quiere sino es porque necesita algo y sus padres no se lo dan o tal, que es malo también...pero...* (Abdel) i que per tant al seu inconscient, sí que té certa justificació:

Moha:

Yo por ejemplo, con 10 años robé una bici, porque le dije papa, yo quiero una bici, y me dijo, hijo no tengo con qué comprarla, y otro día, papa, y me dijo el día 10, y otro día, el día 10, y yo ya dije, ya está, esto no puede ser. Y me busqué la vida, y me vine con una bici. Y le dije, mira no me la compras, y aquí la tengo.

2. La interacció amb els "no iguals"

Però com diu l'Abdel, la majoria no són així, només alguns, però ells perceben que la gent els jutja per aquests casos concrets:

Abdel:

*No sé, yo lo que pienso, es que cuando ven a un marroquí que es malo, y está robando o yo que sé, o cuando ven a un hombre que pega a una mujer, no sé por qué piensan que todos somos iguales, sabes? Y eso a mí, me da mucho coraje, si a mí a veces me lo dice mi novia (**únic entrevistat amb nòvia catalana**), y me enfado y le digo, pero me has visto tu a mí alguna vez... y yo me enfado mucho.*

Al carrer, els joves tenen dos "col·lectius" amb els que, pel seu modus operandi (reunions de grups molt grans a les places), interaccionen sovint. Un d'ells són els veïns, que criden l'atenció als joves per seure a les places, o bé requereixen la mediació de la policia sense que els joves donin motius. Aquesta versió dels joves vindrà corroborada més tard per la del sotscaip de Policia Local, O.S.:

Abdel:

*A veces por ejemplo estamos sentaos sin hacer ruido ni ná.. y como somos esooo... pues (**evita dir la paraula "moros"**) nos dicen, iros de aquí, no sé qué, ya es de noche. Y no estamos haciendo ná... pero llaman y dicen que están trapicheando y fumando porros, cuando no hay nada de eso. Y hasta la policía nos lo dice -que sabemos que no hacéis ná, pero los vecinos son así que les vamos a hacer*

L'altre grup és la Policia Local, que segons ens confirmarà després O.S., el major nombre d'intervencions que fan amb joves, per requeriments veïnals, és en aquest grup, que precisament té un índex molt baix de criminalitat. La visió dels nois de la Policia Local és bona. I de fet diferencien a la Policia Local dels Mossos. Probablement perque els Mossos fa menys anys que estan a Rubí, o perque realment el tracte dels Mossos no és el mateix que el de la Policia Local, (però no he indagat en aquest sentit).

Nordin:

*porque si estás en la calle la policía te para, te registra, y la gente va a pensar que tu robas. **Por qué te para la policía en la calle?** Porque nosotros los marroquíes cuando nos juntamos, nos juntamos muchos y los vecinos creen que estamos haciendo algo.*

La majoria dels entrevistats coincideix, que a banda d'uns pocs que tenen prejudicis, en general, no senten que la percepció d'ells per part de la gent de Rubí sigui dolenta. I estan d'acord que quant major és el grau de coneixement entre cultures, menors són els prejudicis.

Abdel:

Así que los que nos conocen, se llevan tope de bien con nosotros y los que no, pues ya sabes lo que piensan, que somos malos y tal, pero en verdad yo lo veo

normal. Cuando la gente ya te conoce, pues dice tal.. no es lo que parecía, sabes?

3.L'ús dels espais municipals

Els joves marroquins, com a col·lectiu, fan servir bastants equipaments municipals, l'Institut de Promoció Econòmica o l'Escola d'Adults, on realitzen cursos de formació, la Biblioteca, on van a connectar-se a internet i socialitzar amb altres joves, l'Ateneu, on busquen la connexió a Internet o la complicitat dels dinamitzadors, i finalment l'Espai Jove Torre Bassas, on el col·lectiu ha estat molt present des de la seva arribada a Rubí.

Tots els entrevistats tenen la sensació d'haver rebut un bon tracte a tots aquests espais - *en la Torre Bassas, y el Ateneu y la Biblioteca siempre me han tratado muy bien, todos los que trabajan allí. En verdad te sientes bien* (Ayoub) i de fet una de les coses que em dona la sensació que han vingut a buscar, a part d'allò més concret que hagin pogut trobar a Promoció Econòmica i a l'Escola d'Adults, ha estat el contacte amb els educadors, dels que fan una valoració molt positiva, i dels que reconeixen els han ajudat a fer "el que havien de fer" en aquells moments de la seva adolescència.

Quasima:

Cuando yo venía aquí (Torre Bassas), me sentía muy bien, hacía los deberes, conocía a un montón de gente, me encantaba estar aquí. O sea y aún me sigue gustando, y siempre la gente que trabajaba aquí me caía muy bien, la verdad, es que me han encantado estar aquí

- Com ho veuen els professionals?

Com ja he comentat, les opinions en l'apartat seran les d'un Policia Local, com a professional que està en contacte amb els joves al carrer, i la de la dinamitzadora de la Torre Bassas, com a agent juvenil que es dedica a l'educació no formal dins un espai municipal.

Tots dos coincideixen en bastants punts al caracteritzar el grup. Els dos més importants serien: un major grau d'ús de la via pública com a espai de reunió i socialització en relació a altres joves de la seva edat, i l'alt grau de cohesió grupal. D'aquest últim se'n pot derivar un tercer, i és l'homogeneïtat dels grups respecte a la seva procedència.

Segons l'O.S. l'ús que fan aquests joves de la via pública, és similar al que podrien fer els autòctons fa 20 anys. Normalment els trobem a les places, reunits en grups grans que poden anar des dels 10 als 20 joves. El fet que els grups siguin tan grans, i el to de veu que aquests joves fan servir a l'hora de parlar, fan que els veïns tinguin molèsties i truquin habitualment a la policia – *a major presència a l'espai públic, major visibilització (...) Els requeriments que ens fan els veïns són per sorolls en la via pública, res més. Però és que són aquests joves els que ocupen la via pública. Però no trobo cap relació entre origen i generació de molèsties, cap.* (O.S.)

En referència als veïns, l'O.S. entén aquest grau de "intransigència" (o poca paciència) amb els marroquins tenint en compte, que ja no estem acostumats a les reunions al

carrer i molt menys a patir molèsties a segons quines hores. Si a això li afegim el fet que aquests nois parlin que parlin un altre idioma, la tolerància dels veïns encara serà menor.

Els prejudicis dels veïns, o de la població autòctona també pot provenir de la generalització de casos concrets i aïllats, ja que ens confirma que no hi ha cap relació entre origen i delinqüència.

L'any passat vam tenir un cas d'un noi marroquí que monopolitzava la pràctica totalitat de robatoris de nit als comerços, però va ser solament aquest cas concret, igual que podem tenir aquests casos amb autòctons. Però la generalització és molt fàcil (O.S.)

Respecte a l'altre característica la cohesió grupal, tant la L.P. com l'O.S. coincideixen en que fa que hi hagi unes conseqüències positives. A l'espai públic, aquest esperit cohesionador fa que els joves tinguin cura els uns dels altres, i que sempre hi hagi algú que tingui cura dels demés i faci de negociador en els possibles conflictes entre iguals o amb els altres. Com ja ens apuntava el J.P, al parlar del comportament a l'escola, els joves de més edat es fan càrrec dels petits, potser per aquesta delegació de responsabilitats que fan els pares i que és més pròpia d'aquesta cultura que no pas d'altres – una altra característica és que no es relacionen només els d'un grup d'edat, els petits van amb els grans i els grans amb els petits. (L.P.)

La conseqüència negativa que pot tenir que aquests grups siguin tan grans i homogenis és que altres joves els vegin amb certs prejudicis i no se n'apropin. Tot i que hem pogut comprovar que és un grup que acull a joves de diverses procedències, classes socials:

Es com si fossin uns punkys molt punkys. I clar, els altres nois, no s'atreveixen a apropar-se (...)

Al cap i a la fi no rebutgen a ningú que se'ls apropi, i molts nois amb problemes per establir comunicació, o amb menys habilitats socials, entren en aquest grup. Per exemple, aquí, a Torre Bassas, hi ha un noi sord autòcton, i els més grans parlen amb ell, i ell se n'apropa. (L.P.)

Quant a l'ús dels espais municipals, tal com ens confirmaven les entrevistes amb ells, podem assegurar, que aquest col·lectiu assisteix amb més freqüència als espais municipals que d'altres col·lectius d'immigrants, que en poden fer un ús més individual i menys de grup. En converses amb altres equipaments municipals (Ateneu o Biblioteca) ens confirmen que per exemple no podrien caracteritzar a cap altre grup de joves, ja que quan arriben, ho fan en grups de tres o quatre com a molt, i això passa amb els autòctons, o amb altres immigrants com els sud-americans, que tot i fer un gran ús de l'espai públic (en els barris on viuen, més allunyats del centre) , no tenen una presència important als espais d'oci i relació.

L.P. ens apunta una característica més que crec que he de mencionar, i és que és un grup consumeix menys que els autòctons, cosa que pot anar lligada al seu estatus econòmic, però també, amb molta probabilitat a la seva cultura d'origen:

Sí, sí, y otra característica es que no consumen. Los más chiquitos sí, unas patatas, yo que sé, pero ellos no. Igual que tu ves a otros jóvenes de su edad que siempre van con una bolsa de tal o de pascual, estos no se van y se compran nada, sólo se pasan la tarde jugando al parchís y fumando.

Cap dels dos entrevistats ha considerat dur a terme algun tipus d'estratègia específica per treballar amb aquests joves.

- Quines són les diferències entre nois i noies?

Les diferències en aquest àmbit seran encara majors que les diferències a l'escola. A les edats en que els joves comencen a fer ús de l'espai públic, les noies comencen a fer-se càrrec de les tasques domèstiques. Això fa, que des de la meua experiència professional no conegui pràcticament marroquines de les edats analitzades. Afortunadament, estem observant un canvi molt important, i actualment podem comprovar que molts espais municipals estan sent visitats per noies marroquines, tot i que els seus patrons de conducta estan encara molt lluny dels dels nois. Són molt més introvertides, es relacionen amb els altres amb més dificultat, costa més trobar quin és el seu centre d'interès i en ocasions s'han d'amagar de pares i germans que no les deixen estar a llocs on hi ha nois.

Però tornem al grup d'edat que ens interessa, les noies que a l'actualitat tenen entre 18 i 22 anys. La seva presència a l'espai públic és pràcticament nul·la, tenen assumida l'obligació de quedar-se a casa a fer les tasques amb la mare. Es relacionen només amb altres noies marroquines i quan queden ho fan a casa de les altres, i ocasionalment a un parell de parcs de la ciutat.

Yasmina:

Bueno, depende qué tengan que hacer en su casa, pero las chicas marroquíes normalmente están en su casa porque tienen cosas que hacer o faenas. Los chicos no, los chicos, comer y se van pa la calle. Nosotras tenemos que quedarnos, pero algunas veces nos vamos a un parque, al parque de la Sardana mismo, allí van todas las marroquinas y al parque de la iglesia, y así pasamos mejor el día hablando

Ouasima:

Tengo amigas y quedamos y salimos de vez en cuando, y yo voy a su casa o ellas vienen a mi casa, y ya está. Solo chicas, porque nosotros no podemos tener amigos chicos.

La presència femenina als espais municipals és molt menor que la masculina, i sempre de manera individual, o amb germanes o germans menors al seu càrrec. L.P. atribueix aquest fet a una qüestió de gènere i no pas de cultura, doncs apunta que la presència de les noies autòctones o d'altres països també és molt baixa, i quan hi són, la seva participació es limita a l'observació i no pas a l'acció.

5.2.3. Les identitats generades: la configuració de la seva pròpia identitat.

“Capacitado, en principio, para una mayor competencia cultural que sus padres, la respuesta personal que el adolescente vaya dando a la confluencia de las formas comunitarias transmitidas en su infancia con las nuevas formas societarias descubiertas en su adolescencia pasará por diferentes fases de transición cultural dentro del marco de un proceso de aculturación psicológica, entendiendo esta como el proceso de cambio cuando grupos e individuos de diferentes culturas entran en contacto continuo entre sí” (Medina Bravo¹⁵)

Arribats a aquest punt, ens agradaria recordar allò que ja havíem comentat en l'apartat teòric respecte a les *identitats múltiples*, la *múltiple pertinença* o la *hibridació*, com a fenòmens que podem veure en la configuració de la identitat dels nostres protagonistes. El model d'*identitat múltiple* sosté que és possible la identificació amb diferents cultures, sense perdre els referents de la cultura d'origen, donant lloc a una adquisició de competències culturals diverses i generant-se una *múltiple pertinença* com a element enriquidor. Segons Medina Bravo, aquests joves poden fins i tot arribar a tenir cert sentiment de culpabilitat per haver incorporat a la seva identitat elements de la societat d'acollida que queden lluny de la tradició i els valors de la d'origen. *“Según el modelo de pertenencias múltiples, su identidad personal ya no es ni pre asignada ni heredada sino que aparece según diversas facetas (identidad familiar, profesional, religiosa, política) que deben ser construidas y reelaboradas en ocasiones, ante la franca oposición del grupo familiar.”*

Repassem doncs, la identitat personal d'aquests nois i noies dins les diferents facetes de la seva vida:

5.2.3.1. identitat ètnica:

a la pregunta “d'on et sents” tots els entrevistats ho tenen molt clar, *sóc del Marroc*. Però també tenen clar que poc tenen a veure amb els habitants d'aquell país que consideren seu.

Ayoub:

Yo diré que soy de Marruecos está claro, pero que he crecido aquí en Rubí, en Barcelona. Pero no voy a decir que soy español, está claro. Y yo cuando voy a Marruecos tengo muchas ganas de estar aquí, de subirme pa Rubí.

Apareix inclús un sentiment d'orgull i reivindicació dels seus orígens, que sembla ser una qüestió innegociable de la seva identitat i que ve donada per via parental.

Nois i noies estan d'acord en aquest aspecte:

Moha: (va arribar a Rubí amb tres anys)

¹⁵ Pilar Medina Bravo de la Universitat Ramon Llull, Crecer en el cruce de culturas, Adolescencia, Identidad e Inmigración

Me he criado aquí, y tengo costumbres de aquí pero me considero moro, por ejemplo mi familia somos de campo, o sea campesinos, y un primo mío dice soy tetouani, soy de Tetouan, sabes? Y entonces qué, que no te sientes orgulloso de lo que eres, sabes? Eso me da mucho coraje, que sea de campo, y diga que es de Tetouan, porque esté cerca. Pos yo soy de Marruecos, y soy orgulloso de ser de campo, y yo soy orgulloso de ser de Marruecos y ser de campo, yo no, pero mi padre sí, así que si tu padre es de campo, tú también.

Ouasima: (va arribar a Catalunya amb 10 anys)

Yo soy lo que soy. Yo soy mora, soy marroquina, y ya está.

Arribats a aquest punt farem un apartat especial per parlar del **sentiment rifyny**. A Rubí la presència de rifynys és considerable, a més el cinquanta per cent dels nostres entrevistats procedeix del Rif.

Els joves del Rif, en particular els dos nois, es mostren orgullosos del seu origen, el Nordin s'autodefineix com a “*rifeñomarroquíatalán*” i l'Abdel diu que se sent rifyny i alhora marroquí, però primer rifyny. Tots dos manifesten aquesta diferència en el seu dia a dia, a casa per exemple parlen en rifyny amb els seus pares, tot i que entre germans parlen en castellà. La resta de marroquins diferencien l'accent dels rifynys i de vegades els imiten.

Sovint porten el símbol de la seva bandera, l'*amazigh*, en alguna samarreta, o el pinten allà on poden (taules, parets, apunts...). Acostumen a portar l'*amazigh* a les celebracions en les que participen, per exemple, les victòries del Barça.

Tots dos responen a la pregunta d'on se senten fent un al·legat al fet diferencial rifyny:

Abdel:

porque en verdad lo que somos los rifeños... no somos marroquíes pero no árabes. El origen de los rifeños no viene de los árabes, y tampoco éramos musulmanes.

Nordin:

Hay amigos que son de Tetouan y son amigos de verdad, pero hay otros que cuando te vas empiezan a hablar de ti mal. Y siempre a los rifeños nos miran con otra cara. Por ejemplo las historias del Rif y tal, si Marruecos no tiene historia. Si vas a ver Marruecos que historia tiene, no tiene nada. Y a veces nos miran así con mala cara, mira los rifeños estos de mierda.

5.2.3.2. identitat territorial

He volgut fer aquesta separació per evidenciar que tot i que els joves se senten marroquins, quan els hi preguntes amb quin país s'identifiquen, diuen que amb el nostre. També passa amb la identificació amb els joves, ja que reconeixen pocs trets identitaris comuns amb els joves habitants del Marroc, a banda de la llengua i la religió. Aquesta dualitat la viuen amb aparent normalitat, i els mateixos entrevistats

que ens deien que eren marroquins, que eren “moros”, ens diuen a la mateixa conversa que se senten més d'aquí que d'allà.

Moha:

Yo me siento más de aquí, más español. Yo de pequeño iba más con españoles, y me he criado aquí, yo me he criado como un español, no solo yo, también mis hermanos.

Ouasima:

Me parezco más a las jóvenes de aquí. Allí no hay libertad, ya te he dicho. La chica llega a los 12 años o 14 y se tiene que casar¹⁶, y ya no sale por la calle.

Ens comentava en J. P. que un dels primers xocs que tenen a l'arribar és el fet de trobar-se que davant d'una etapa vital (la joventut) que allà ni té la mateixa durada ni les mateixes consideracions. Això que inicialment suposa un xoc, després es converteix en un fet diferencial amb els joves marroquins residents allà, i un punt a favor de la societat d'acollida, que ja han adquirit com a propi i al que no volen renunciar:

Nordin:

Me siento más parecido con los de aquí de Rubí la verdad, porque los de Marruecos tienen otra mentalidad... sólo piensan en trabajar, conseguir dinero y tener una casa. Los jóvenes de aquí piensan en disfrutar la vida, salir por ahí, y allí no. Allí la mayoría, sólo piensan en lo que te he dicho. Y cuando vienen aquí les cambia la mentalidad porque los últimos que han venido aquí pensaban igual, sólo venían a trabajar, conseguir pasta y bajar a Marruecos, y a los dos años, tres años ya lo ves que están saliendo de fiesta, y que su mentalidad cambia. Yo cuando trabajaba, lo que hacía era, un poco de dinero pa mis padres y lo que quedaba pa mí, pa disfrutar, pa ir por la noche por ahí con mis amigos, salir de fiesta por Barcelona, por ahí.

Destacar també el sentiment rubinenc. Se senten molt del poble, *ni de Terrassa ni de Sant Cugat, de Rubí, que es el mejor.*

5.2.3.3. identitat religiosa:

Tots els joves entrevistats es consideren musulmans practicants. Només un d'ells diu obertament que passa bastant de la religió, tot i que a data de l'entrevista està en ple dejuni del Ramadà. Dos dels entrevistats confessen que no pot ser d'una altra manera ja que a casa seva no s'entendria. Però tots ells viuen la religió d'una manera més relaxada que els seus pares.

Ouasima:

¹⁶ Mohammad Abdenabawi, funcionari del Ministeri de Justícia, va dir a la televisió nacional, al juny de 2012, que unes 30000 menors estan casades, el que equival a un 10 per cent del total de matrimonis que es fan a l'any al Marroc.

Nosotros creemos porque todos hemos creído así, nuestra familia, nuestros padres, nuestros abuelos, todos. Y entonces desde pequeño te dicen, tienes que creer en Alah y esas cosas, porque es el único dios y cosas así. Y tu creces con esa cosa, de cuidao no hagas esto porque es “haram” (pecat) . Así que yo creo en mi religión, pero tampoco exagero mucho, eh. Yo creo , como todos los musulmanes normal y ya está. Y yo supongo que en muchas cosas me ayuda.

Ayoub:

Sí, yo creo. Y además yo tengo esta religión, tu imagínate si yo le digo a mi madre – mira que yo no creo en esto – entonces madre mía, imagínate.

Un dels entrevistats, el Nordin, ens explica que la majoria dels adults que van a la mesquita de Rubí fan una interpretació errònia de les escriptures, i que per això, de vegades són més radicals, (entenent radical com exageradament tradicional). Ja ens havia explicat J.P. que els immigrants marroquins a Rubí (els pares dels nostres nois) procedien majoritàriament del camp i venien amb un nivell cultural molt baix. En aquest sentit, els fills surten poc beneficiats, ja que sovint els pares malentenen les lectures de l’Iman, i tendeixen a l’exageració i la radicalització d’algunes postures.

5.2.3.4.identitat lingüística:

Tots els entrevistats poden parlar català i castellà, a més d’àrab i rifyen (dos d’ells). De fet, combinen totes aquestes llengües en el seu dia a dia. L’àrab o el rifyen és l’idioma que parlen amb els seus pares i amb molts dels seus iguals; amb la majoria de germans, sobretot si són petits, parlen en castellà. A l’escola han parlat en català, o hi parlen si encara estudien. Però manifesten que la llengua que més usen és el castellà, doncs segons ells és “la llengua del carrer” a Rubí, fet relacionat amb l’alt percentatge d’immigració arribada als 60-70 que tenia el castellà com a llengua materna. Aquesta gent encara viu a la ciutat i els seus fills i descendents, en gran part també faran ús del castellà com a llengua del carrer, tot i que a la feina o a l’escola facin servir el català. Per això no es d’estranyar que pels joves marroquins sigui complicat trobar un lloc on practicar el català un cop surten de l’escola.

El fenomen de *creolització* (intercanvis lingüístics) és el responsable que l’Abdel compongui rap en tres llengües, el castellà, l’anglès i l’àrab http://www.youtube.com/watch?v=9U_skB-IOOU i les barregi en una mateixa cançó. La creolització també la podem veure a les xarxes socials, als seus perfils de facebook, per exemple, que és la xarxa social que més fan servir.

5.2.3.5.identitat i pràctiques culturals:

En aquest àmbit tornen a ser molt importants les diferències entre noies i nois, com ja hem anat comentant en apartats anteriors. Primer, per l’ús de l’espai públic i espais d’oci, que sembla estar restringit en exclusiva als nois, ja que les joves tenen el seu lloc a casa. Pel que diuen els nois, aquest fet sembla més accentuat amb les noies

marroquines de Rubí, que no pas amb les de poblacions veïnes com per exemple Terrassa. Segons ells, els marroquins que van emigrar a Terrassa, provenen de ciutats més grans del Marroc, pròximes a Rabat i Casablanca, i les noies tenen més “llibertat” que no pas les de Rubí. I segon, pel que es refereix a les seves aficions o inquietuds, que semblen inexistents, tot i que estic segura que no és així, simplement no han tingut l’espai per a desenvolupar-les i per tant no sabem ni com fer-ho. De les dues noies entrevistades, el seu oci es limita a parlar amb les amigues a les places i prendre el te. Una d’elles admet que li agrada cantar i ballar, i l’altra que li agrada l’art i que dibuixa, però totes dues ho fan a casa i no ho comparteixen amb ningú. Per tant, del tot en que parlem en aquest apartat està pràcticament reservat als nois.

Les aficions més comuns en els nois són el futbol i els jocs de taula. Tots juguen a futbol, i aquest esport ocupa bona part del seu temps d’oci. Dels quatre nois entrevistats, dos són del Madrid i dos del Barça, tot i que els quatre coincideixen que – *en Rubí hay muchos más moros del Barça que del Madrid*. Parlant de la gran afició pel futbol d’aquests nois, J. P., em fa veure la gran importància dels clubs de futbol en el desenvolupament del sentit de pertinença dels joves: *El Barça ha fet més per la integració en aquest país que tots els plans d’entorn. Els plans d’entorn no han pogut competir en intensitat de integració amb el Barça o l’Espanyol o altres clubs de futbol, però sobretot del Barça*. I és cert que molts magrebins se senten orgullosos de ser del Barça i de portar la seva samarreta, i això fa que tinguin un sentit de pertinença major i que a més es puguin identificar amb altres joves catalans que també són del Barça.

Abans assistien amb més freqüència a alguna discoteca o bars nocturns, algun d’ells marroquins, però ara, per la situació econòmica per la que travessen les seves famílies confessen que no hi van. Constatem a través de l’entrevista amb L. P. que quan estan a Torre Bassas passen la tarda jugant al parxís, i que és un grup caracteritzat per ser poc consumistes, o per no necessitar pocs diners per divertir-se.

En la música tant nois com noies coincideixen dient que els hi agrada el hip hop. Però les noies escolten també música comercial espanyola o catalana.

La televisió que veuen és, a diferència dels seus pares, la catalana i l’espanyola, ja sigui per veure esports, notícies o sèries de televisió.

No fan un ús massa extens de les noves tecnologies. Tots ells confessen fer un ús pràcticament exclusiu de facebook per a comunicar-se amb els amics, però no estan en cap altra xarxa social més, a excepció de l’Abdel que sí que fa servir les xarxes socials específiques per a “raperos”. Tots tenen mòbil d’última generació, tot i que la meitat es connecta únicament a través de wifi, és a dir, que no tenen tarifa de dades al mòbil. Tots, a excepció d’un, tenen internet a casa i portàtil.

Cap dels entrevistats s’identifica amb una tribu urbana, a excepció de l’Abdel que diu que és “raper”. Per tant aquest noi vesteix amb roba de marques relacionades amb el món del hip hop, tot i que afirma que tots són falsificacions que compra al Marroc per menys de la meitat del que costarien aquí. La resta de nois no tenen un estil

diferenciat de vestir, i no es podrien caracteritzar per aquest fet. L'Ayoub es defineix com "un chico Pull& Bear como casi todos". I l'Oriol Sánchez ens confirma que des de Policia Local no hi troben les diferències que si que hi ha amb altres col·lectius de sudamericans.

Les noies entrevistades en canvi sí que podrien diferenciar-se. Totes dues porten mocador, i porten faldilles, pantalons o camises llargues, no deixant a la vista pràcticament cap part del seu cos, a excepció de les seva cara, mans i peus. Una d'elles l'Ouasima ha canviat recentment el seu vestuari a conseqüència del seu casament: *mis amigas me decían – por qué te pones eso, que antes estabas más guapa – **Y a qué se debió ese cambio de ropa entonces?** A ver, porque me casé, entonces tiene que ser diferente. Lo malo es que él está trabajando y aún no hemos hecho la boda, y nosotros si aún no hemos hecho la boda pos no podemos estar juntos, aunque estés casado con papeles. Él está ahora en Valencia, está lejos, pero igualmente te obliga a llevar ya pañuelo porque sí, porque eres su mujer.*

De les pràctiques culturals de la societat d'acollida diuen participar de la Festa Major i del Nadal, tot i el seu component religiós, que evidentment, com la majoria d'autòctons, obvien.

Nordin:

La Fiesta Mayor me encanta. El momento de los petardos, es lo que más me gusta del mundo. Me siento allí a verlo con un cigarro en la mano, y es una pasada. Y cuando veo a gente paseando, compras cosas, conoces gente que nunca has visto.

Y también me gusta la Navidad, la Navidad me encanta, porque las cosas cambian cuando llegan estos momentos . Cuando llegan estas fiestas, la gente está más alegre, de mejor humor.

5.2.4. Perspectives de futur i sentiments de present

Sens dubte, en aquest moment de crisi és molt complicat fer un projecció sobre el que pot ser d'aquests joves en uns anys. Tot i així, amb els elements que hem vist fins ara, i gràcies a les seves entrevistes i les dels professionals, faré una aproximació (a través de les seves pròpies reflexions i desitjos) a tres elements bàsics de la seva emancipació: la seva inserció laboral, i la conseqüent sortida de casa i la formació de la família pròpia.

La seva inserció laboral està lligada sens dubte a la millora del moment econòmic. Avui diaa, el fet de no tenir estudis pesa més que no pas la procedència alhora de trobar una feina. Alguns d'ells es plantegen la sortida a altres països del centre d'Europa on tenen família i veuen més clara la possibilitat de treballar. Tots els que han treballat alguna vegada declaren no haver tingut cap tipus de tracte diferent pel fet de ser del Marroc, és més, fins i tot, l'Ayoub explica que el seu cap li feia algunes concessions durant el mes de Ramadà: *cada uno busca su suerte, y si buscas encuentras. Y yo he trabajado, y todo se lo gana uno mismo, así que no creo que me vaya a ser más difícil por haber nacido en Marruecos.*

Quan els pregunto per si canviarien Rubí per un altre lloc per viure, tots s'espanten i diuen que al Marroc no hi tornarien mai si no és per vacances. Manifesten sentir-se molt a gust a Rubí, i a Catalunya, on sobretot destaquen que existeix més llibertat que al Marroc, en tots els sentits. Llibertat per a ells, per gaudir de la seva etapa juvenil, i llibertat d'expressió:

Nordin:

Yo veo las noticias de aquí, porque lo que pasa en Marruecos no lo entiendo bien, y además dicen mentiras, y aquí es más lo que hay. Por ejemplo hablan de lo que pagan del paro, pero luego sales a la calle y nadie lo está cobrando.

Abdel:

En Marruecos solo te enseñan lo bueno, aquí no, allí un canal no puede enseñar lo que quiere, ni nadie puede decir cosas contra el rey y tal. Sólo te dejan decir que tu país es el mejor, y lo peor de otros países. Pero cuando vas allí, ves que es otra cosa.

En tot cas, alguns nois es plantegen una possible migració cap al nord per tal de trobar feina. Però mai un retorn al Marroc.

El següent pas en el procés d'emancipació més clàssic (que de moment, és el que ells segueixen), seria la formació d'una família pròpia. Per a les noies aquesta seria la única manera de sortir de casa, el matrimoni, però en el seu cas, no sol ser un projecte propi, si no un projecte dels seus pares o el seu futur marit.

Yasmina:

*Nosotras no tenemos novio. El primer día él te ve a ti, y habla con tu padre, y salís un momento a hablar y conocer, y ves como es el carácter, y la personalidad y eso, te conoces en el momento que te pide matrimonio. **Entonces son los padres los que eligen tu pareja?** Depende, antes no veías el chico ni nada y sus padres deciden con quien se casaba, y por ejemplo con 14 años podían decir que se casara con uno mayor que ella. Ahora no.*

Ouasima: (19 anys, ja casada però encara sense oficialar la cerimònia que els permetrà viure junts)

Me imagino con tres hijos seguro, aunque yo sólo quiero tener dos, de verdad, pero ya veremos con mi marido...

Els nois no es casen tan d'hora i a més són ells en principi, els que trien la seva parella, això sí, han de portar un dot econòmic al matrimoni, per tant el matrimoni no podrà tenir lloc fins que no tinguin una feina i uns ingressos:

Abdel:

Es que a los 28 me gustaría estar casao si tengo curro, si no hay, no hay curro, pos ná, hasta que haya. Para qué hijos y tal, si cuando sabes que no te puedes ni mantener a ti mismo, es la verdad. Si tu te casas, y empiezas, venga, dos, tres hijos, y qué les das después de comer.

Nordin:

Pos eso Núria que los marroquís pensamos que el Islam lo tenemos en el corazón, y no, lo tenemos en el bolsillo. Es verdad, porque cuando viene alguien a pedir alguien la mano a tu hija, y te dice 5000 euros, pos se la damos. Y es tu hija, no es un juguete pa venderla por 5000 euros, luego pasan dos meses, tres meses y ya se han divorciado.

Per a la majoria de noies marroquines d'aquesta edat que viuen a Rubí no ha existit el festeig amb els nois, mai no han sortit amb un, si no era per convertir-se en el seu marit. Això ja ho estem deixant de veure en les noves generacions que ens arriben, i per descomptat no ho veiem en els nois que surten amb noies marroquines, o bé més joves que ells, o bé d'altres poblacions del Vallès o província: *Por ejemplo las de aquí de Rubí no pueden tener un novio de aquí de Rubí.* (Nordin) ... *hasta amigos míos dicen es que somos musulmanes y las chicas no lo pueden hacer* (sortir amb nois), *y yo les digo el Islam también dice que nosotros no podemos salir con las chicas, y me dicen – ah! Tienes razón.* Però ells sí que surten amb noies, el Nordin reconeix haver sortit amb “unes quantes”, totes elles sense mocador a excepció de l'actual, i cap d'elles de Rubí.

6. Conclusions

Al llarg d'aquesta investigació he intentat establir aquells factors que intervenen en la construcció de la identitat dels joves rubinencs, que tot i haver nascut al Marroc, van arribar a Rubí durant la seva adolescència.

Si l'adolescència ja és un període complicat en sí, en que els joves se sotmeten a nombrosos canvis físics i mentals, i han de centrar els seus esforços en la construcció d'una identitat pròpia, en el cas dels joves immigrants encara més complexe. Arribar a un lloc on la llengua i els costums són ben diferents dels propis i conviure amb uns pares que no sempre veuen amb bons ulls els canvis identitaris que es van donant en els joves, (i que a més tenen un sentit de desarrelament molt més profund que el d'ells), sol provocar una dualitat, que marca bona part de la seva identitat. L'adolescent viurà la contradicció d'apropar-se més als costums de la societat d'acollida per tal de semblar-se més als seus iguals, o pel contrari, respectar la fidelitat a la seva cultura i separar-se dels seus coetanis, amb qui finalment serà qui hagi de conviure en la societat de demà. Tot i així, no sembla que els nostres joves tinguin grans problemes de convivència amb les seves famílies, és més, atorguen a la família un paper central i protagonista en la seva vida. I viuen amb bastanta naturalitat aquesta dualitat.

L'escola ha estat el primer lloc de socialització dels joves, el primer espai on han entrat en contacte amb la societat d'acollida. Normalment, tots s'han sentit ben acollits per part de companys i professors.

Aquí és on han començar a assimilar bona part dels costums i les maneres de fer de la societat catalana, a través d'un fenomen d'aculturació. El concepte que millor definiria la seva identitat és el concepte d'*identitat múltiple* segons el qual és possible la

identificació amb diferents cultures, sense perdre els referents de la cultura d'origen, donant lloc a una adquisició de competències culturals diverses i generant-se una *múltiple pertinença* com a element enriquidor. Aquest fet és ben clar si parlem de la identitat ètnica i territorial dels joves. Mentre tenen molt clar que són del Marroc (s'autodefineixen com a "moros") ja que els seus pares són d'allà i s'enorgulleixen, declaren que poc tenen a veure amb la gent d'aquell país i que se senten molt més semblants als joves rubinencs que no pas als del Marroc; el Pau Serracant a l'Enquesta de la Joventut de Catalunya 2007, ens explica com les trajectòries juvenils s'han diversificat com a conseqüència de l'actual context capitalista i de globalització. La joventut, és ara més que mai, *una etapa caracteritzada per l'autonomia individual i el desig de multiplicar experiències vitals, principalment a través de la cultura i el consum*. Justament és aquesta característica de la nostra societat la que més sembla cridar l'atenció als joves marroquins. Ells que han arribat a Catalunya just en el moment en que ja casi estaven convertits en adults al seu país, s'han trobat que existeix una altra manera de ser "jove" ben diferent a la que coneixien. A través de la llibertat, l'emoció, del plaer, de viure el moment sense pensar en responsabilitats. I per tant, intentaran adoptar aquesta manera de viure del jove occidental, que adquirirà un lloc rellevant en la construcció de la seva identitat. Arribats a aquest punt no podem obviar dues qüestions, la primera és que els joves marroquins no tenen accés als mateixos espais d'oci i relació que els autòctons, o al menys " tenen un accés més restringit en comparació als autòctons als espais d'oci fora de casa més visibles i més valorats socialment" (Alegre Canosa, 2002). El seu oci es redueix a estar als parcs, anar a la platja, o als espais municipals, on difícilment participen de l'oci conjuntament amb altres grups de joves. Seria per tant aquesta esfera, la de l'oci, una de les que crida més l'atenció dels marroquins, per comparació al que succeeix al seu país, però potser una en les que trobem més diferències amb els joves autòctons. La segona qüestió que ens agradaria remarcar és la invisibilitat femenina en aquesta faceta de les identitats. En paraules de Feixa: "la reclusión femenina en el espacio domestico las ha alejado de la calle o de los locales de ocio, espacios privilegiados para las culturas juveniles" (Feixa, 1998:20). La no presència de les noies a l'espai públic (amb l'excepció de l'escola) fa que en la seva identitat tinguin molt més pes la influència de la cultura familiar que no pas en el cas dels nois, ja que l'espai públic és un lloc privilegiat per a l'intercanvi amb els altres i per l'experimentació pròpia de la joventut.

La relegació de les noies a l'espai domèstic, i volem insistir, que en els últims anys hem vist cert canvi en aquest sentit, sembla formar part d'allò que el Jaume Parras explicava, "les noies eren concebudes per tot el col·lectiu magrebí, estudiants i pares, com les que salvaguarden la virtut i l'essència de la seva cultura". Per tant les noies solen estar a casa allunyades del contacte amb altres joves que no siguin les seves amigues magrebines. I no sortiran de casa fins que no es casin amb un home que, en principi, vindrà a demanar-les en matrimoni sense conèixer-les prèviament. Això no implica que aquestes noies no tinguin inquietuds, sobretot pel que es refereix a la continuació dels seus estudis, però sí que no sàpiguen com donar-les curs per una falta absoluta de pràctica.

Volem destacar un últim tret de la personalitat d'aquests joves que tots els professionals entrevistats han coincidit en destacar, i és l'alt grau de cohesió grupal

que pot ser conseqüència de la seva religió. Però és un fet que els grans cuiden dels petits, i els forts dels febles.

En termes socioeconòmics, està clar que els protagonistes de l'estudi es troben en una situació de més vulnerabilitat. La seva classe social, nivell econòmic, el nivell formatiu i el seu capital social (escàs en el cas dels nois, i inexistent en el cas de les noies) fan que els hi sigui més complicat accedir a una feina, i que quan la trobin tingui certa qualitat (alta temporalitat, treballs sense contracte...). Però pensem que això poc o res té a veure amb el seu origen. Tot i així, volem creure que aquests nois poden adquirir posició social vers els seus pares perquè tot i que la taxa de fracàs escolar sigui major, o el percentatge d'estudiants universitaris sigui menor que en el col·lectiu autòcton, és un fet que aquesta situació ha donat un gir de 180 graus respecte als primers marroquins que van arribar a la nostra ciutat. El fet que estiguin socialitzant en espais municipals, tot i que podem posar pegues a que sempre van en grup, que mai no interaccionen amb altres joves... (tornem a insistir en les diferències amb la generació justament posterior, que es relaciona molt més), també els va dotant d'eines per a exercir la seva ciutadania. Per tant pensem, que ells milloraran l'estatus respecte als seus pares, i que ells mateixos, els seus germans petits, o els seus fills, seran ciutadans de ple dret, ja que el procés ja s'ha engegat i no té pinta d'aturar-se de cap manera.

I mentrestant què podem fer des de l'administració? Penso que la feina feta fins ara, per l'administració, sobretot per les escoles i els instituts, i per la pròpia ciutadania ha estat gran. Hem de reconèixer també un esforç en l'altra part del fet migratori, el de la societat d'acollida, que ha de reestructurar-se per a donar cabuda a persones amb diferents llengües, costums, colors... sobretot quan el fenomen té lloc en pocs anys, i es parteix d'una situació de desconexió casi total. En aquest sentit, penso que Rubí és una ciutat que, per les seves característiques, porta acollint immigració des dels anys 60 (d'altres parts de l'estat), tot i que no ha estat fins finals dels 90-principis dels 2000 que ha rebut el boom migratori. Això fa de Rubí un espai amb molta diversitat, i, crec que amb certa bona predisposició per l'acollida.

Un cop descartades les estratègies de treball específiques amb el col·lectiu, per innecessàries, apostem per una línia de treball que faciliti el pas d'una societat d'immigració a una societat de diversitat, que posi de manifest els valors de la diferència per donar pluralitat a l'existència identitària comuna. Per garantir en definitiva, a tots els joves per igual, la possibilitat de construir un projecte de vida accedint als recursos socials, polítics, econòmics i culturals necessaris per l'exercici de la ciutadania.

7. Reflexions sobre el present estudi:

Ja fa tres anys que vaig començar a pensar en aquest treball, però per uns o d'altres motius, que ara no venen al cas, no ha estat fins als últims dos mesos que m'he pogut a treballar més intensament en ell.

L'experiència ha estat molt més enriquidora del que jo podia haver imaginat en un inici. D'una banda, el fet de parlar de tu a tu, com a adults, amb joves que conec pràcticament des del primer dia que van arribar a Rubí, en alguns casos fa més de 10 anys, i comprovar que ja s'han convertit en adults, i que l'equip de treball al qual pertanyo hem tingut alguna cosa a veure en la seva maduració, en la seva "integració" en la societat rubinenca, i en la construcció de les seves identitats, és més que satisfactori. D'altra banda, l'oportunitat de conèixer a les noies que van arribar a la vegada que aquests nois, però que per les qüestions analitzades en aquest informe, no han acabat d'arribar al nostre espai d'intervenció, també em fa replantejar-me un fet que fins ara per mí, era invisible, i que sens dubte, farà que jo varii certes dinàmiques en el meu treball diari amb noies en general, i noies magribines en particular, a partir d'ara.

Si hagués de tornar a començar a redactar el treball, probablement em centraria única i exclusivament en la figura femenina d'aquest col·lectiu. La quantitat de material que he trobat en aquest sentit, sobretot a través de les entrevistes amb professionals, penso que bé valdria un treball en exclusiva.

Per acabar, admetre, que he trobat dificultats a nivell metodològic, tant a l'hora de plantejar el format de les entrevistes, com d'extreure les dades d'elles. Això posa de manifest, que en aquest sentit, tinc certes mancances, que potser hauria d'haver treballat amb més temps, però que aprofito també des d'aquí per suggerir que dins del màster es treballin amb més intensitat els processos metodològics, ja que molts dels perfils formatius que hi arribem, procedim d'àmbits totalment diferents, en el que mai en treballat amb aquest tipus d'eines.

8. Referències bibliogràfiques

- Albaigès, B. 2003. *Crisi del treball i emergència de noves formes de subjectivitat laboral en els joves*. Col·lecció Aportacions. Generalitat de Catalunya.
- Alarcón Alarcón, Amado i Alcalde Campos, Rosa. 2010. *Joves d'origen immigrant a Catalunya. Necessitats i demandes. Una aproximació sociològica*.
- Alegre i Canosa, M. 2004. *Geografies adolescents a secundària. Posicionaments culturals i relacionals dels i les joves d'origen immigrant*, , Premi Joventut 2004
- Beck i Zulo. 2005. *La Sociedad global del riesgo*. Sociològica, año 19, número 57, pp 307-327. Enero- abril 2005.
- Bencomo Mora, C. et al. 1989. *Aproximació a la història de Rubí*. Ajuntament de Rubí.
- Berga i Timoneda, A. 2005. *Adolescència femenina i risc social. Un estudi d'itineraris biogràfics i estratègies culturals des d'una perspectiva de gènere*. Premi Joventut 2005. Generalitat de Catalunya.
- Erikson, E. 1968. *Identidad, Juventud y Crisis*. Buenos Aires. Editorial Paidós.
- Feixa, C i Porzio, L. 2004. Los estudios sobre culturas juveniles en España (1960-2003)
- Feixa, C. 2008. *Generación uno punto cinco*. Revista estudios de juventud.

- Feixa, C i Nilan, P. 2008. *Una joventut global? Identitats híbrides, mons plurals*. Educació Social, núm 43 p73-87
- Feixa, C.1998. *De jóvenes, bandes y tribus. Antropología de la juventud*. Editorial Ariel.
- Hall, S. 2003. *Cuestiones de identidad cultural*. Buenos Aires. Amorturru editores.
- Marcia, J. 1966. *Development and validation of ego identity status*. Journal of Personality and Social Psychology.
- Miret i Gamundi, P. et al. 2008. *Enquesta a la joventut de Catalunya 2007, Una anàlisi de les transicions educatives, laborals, domiciliars i familiars*. Generalitat de Catalunya
- Medina Bravo, P. 2006. *Crece en el cruce de culturas: Adolescencia, identidad e inmigración*. Comunicación num. 4 (pp. 129-139)
- Montero, M. 2003. *Teoría y práctica de la psicología comunitaria. La tensión entre comunidad y Sociedad*. Editorial Paidós.
- Pàmies Rovira, J. *El impacto de los agrupamientos escolares. Los espacios de aprendizaje y sociabilidad de los jóvenes de origen marroquí en Barcelona*. Revista de Educación, 362. Septiembre- diciembre 2013
- Parras i Salvador, J. 2004. *La transició a Rubí. Retalls d'història d'uns anys viscuts acceleradament*. Beques per la recerca. Ajuntament de Rubí
- Parras i Salvador, J. i Santirso, M. 2007. *Rubí als pupitres*. Ajuntament de Rubí.
- Reyes Juarez, A. 2009. *La escuela secundaria como espacio de construcción de identidades juveniles*. Revista Mexicana de Investigación Educativa.
- Serracant, P. 2007. *Oci, identitat i precarietat juvenil*. Observatori Català de la Joventut
- Terrén, E. 2008. *Adolescencia, inmigración e identidad*. Consejería de inmigración del Gobierno Canario
- Veredas Muñoz, S. 1999. *Procesos de construcción de identidad entre la población inmigrante*. Papers, 57.
- *Pacte Nacional per a la Immigració*. 2008. Generalitat de Catalunya.
- *Pla Local de Joventut de Rubí 2012-2016*. Ajuntament de Rubí.
- Monogràfic del Butlletí Oficial de la Direcció General per a la Immigració (any 2012)

ANNEXOS:

- Entrevistes als joves Ouasima, Yasmina, Ayoub, Nordin, Musta i Abdel
- Entrevistes a Oriol Sánchez (sotsap de Policia Local), Jaume Parras (exdirector IES, i actual professor), Laia Parral (dinamitzadora Espai Jove Torre Bassas)

ENTREVISTA 1:

ENTREVISTA OUASIMA

Dades bàsiques

- **Lloc de naixement:**
Larache, Marruecos. Cerca de Tánger.
- **Any de naixement:**
1993
- **Any d'arribada a Rubí i edat:**
19 anys, llegada con 8 años. En primero de primaria
- **Estudis acabats:**
3º ESO.
- **Experiència laboral:**
En restaurante de ayudante de cocina, con contrato, però solo duró medio año. Y quiero trabajar, quiero encontrar un trabajo.

Sortida del Marroc

- **A què es dedicaven els teus pares al Marroc?**
Mi padre trabajaba en electricidad y mi madre no, en casa.
- **Quins van ser els motius que us van fer sortir del Marroc? Com va ser aquella sortida? Quins records tens de quan vivies allà?**
Porque allí no ganaban tanto, y si tenían que mantener a yo y mi hermano y la casa, pues no había tanto dinero. Y dijo mi madre que venía aquí para cambiar esa situación. A mí me gustaba estar ahí porque estaba con los amigos, con la familia, en el cole, no sé, era una niña y claro, estaba bien ahí con mi gente y todo.

Arribada a Rubí

- **Explica com va ser l'arribada a Rubí? Com et vas sentir?**
Cuando vine aquí la cosa cambió totalmente porque claro, no sabía ni el idioma ni como empezar ni la gente ni nadie, y la verdad es un poco difícil.
- **Què trobaves més a faltar quan vas arribar?**
La verdad es que a mis amigos, porque cuando yo llegué aquí no conocía a nadie y tampoco tenía amigos ni nada. Bueno y a la familia también, porque al principio cuando llegas a un sitio y no conoces a nadie, pues te sientes muy sola, es una cosa muy difícil.

Escola (la primera trobada amb "els altres")

- **Com va ser l'arribada a l'escola? Llengua, companys, professors, dificultat per seguir els estudis**

Yo llegué a la clase y me volvía loca ahí, me hablaban y yo decía que idioma es este, no me enteraba de nada, la gente me hablaba y yo ahí callada porque no entendía nada, y claro es que es una cosa muy difícil, la verdad es que el primer día es muy desto. Pero bueno, luego ya me acostumbre más o menos, por la gente y todo. Porque ellos me apoyaban y me hablaban con las manos, y me ayudaron mucho.

Família

- **Descriu-me com són les relacions amb la teva família. Habitants, situació econòmica, quin paper té cadascú a casa... Quins estudis tenen els habitants de casa teva?**

Aquí trabaja mi madre, porque tu sabes que mi padre ya falleció hace tres años. Ahora trabaja sólo mi madre entonces. Y vivimos pues los tres, Ismael, mi madre y yo. Trabaja en el restaurante Atalac, hace ya más de 8 años.

- **Quins costums del Marroc es conserven a casa teva? Com els vius?**

Es como si estamos en Marruecos porque hablamos la idioma nuestra, comemos nuestra comida, vemos la tele, o sea todo, lo nuestro.

- **Identificació amb la família: et sents com ells, creus que viuràs com ells? Quins esquemes voldries repetir i quins canviar? En què us assembleu i en què us diferencieu? Accepten com ets? (roba, sortides, amics, parelles, feina, estudis)**

Supongo que en mi casa seguirá igual, porque la verdad es que me gusta como vivimos. Tal como vivo ahora se está bien, con mi madre y con mi hermano nos entendemos bastante bien.

- **Quins mitjans de comunicació es consumeixen a casa teva?**

Bueno mi hermano a veces ve los dibujos de aquí y eso, pero normalmente vemos lo de allí. Yo por lo menos sólo veo lo de allí, mi madre le gusta ver las noticias de aquí, pero yo no. Yo veo series pero algo de Marruecos.

- **La teva família ha intervingut en decisions importants teves?**

La verdad es que no, nunca. Bueno, me pongo de acuerdo con mi madre que si le parece bien, si no, pero la decisión es mía. Nunca me dice que no hagas esto o lo otro, nos entendemos.

Espai públic ((Interacció amb "els altres"))

- **Descriu-me el teu grup d'amics i què feu en un dia normal (espais de relació).**

Tengo bastantes amigas. Tengo algún amigo de aquí de cuando iba al cole y eso, pero ahora que no voy al cole, la verdad es que me ajunto más con la gente marroquí, con las chicas marroquíes. Tengo amigas y quedamos y salimos de vez en cuando, y yo voy a su casa o ellas vienen a mi casa, y ya está. Solo chicas, porque nosotros no podemos tener amigos chicos. **Pero no podéis tener amigos chicos para hablar o tomar un café**

o eso? No, nosotras no podemos. **Pero hay chicas que sí que lo hacen, no? Que es lo que hace que unas chicas lo hagan y otras no?** Es por la religión y también por los padre sobre todo, hay padres que sí que lo permiten y otros no. Por ejemplo si tu madre se entera ahora que estás con uno puede ser que te eche la bronca, que por qué lo hace, y habrá otros que digan que no pasa nada.

Con mis amigas también vamos al parque o a hacer un café. Mientras que sean chicas, podemos ir a hacer café que no pasa nada.

- **Com us sentiü quan sou al carrer? Dificultats amb algün col·lectiu?**

Nunca me he encontrao a nadie en la calle que me diga nada, nunca, la verdad. El día que me puse esta ropa (**porta vel des de fa pocs mesos i indumentària tradicional marroquina**) mis amigas me decían – por qué te pones eso, que antes estabas más guapa – Y a qué se debió ese cambio de ropa? A ver, porque me casé, entonces tiene que ser diferente. Lo malo es que él está trabajando y aún no hemos hecho la boda, y nosotros si aún no hemos hecho la boda pos no podemos estar juntos, aunque estés casado con papeles, si no has hecho la boda, nada. Él está ahora en Valencia, está lejos, pero igualmente te obliga a llevar ya pañuelo porque sí, porque eres su mujer.

Y aunque estés ya casada y tu marido traiga dinero a casa, tu crees que podrás trabajar? Hombre, yo quiero trabajar, y estudiar y muchas cosas. Y él me dice que lo que quiera, donde tu te sientas bien, pos mejor.

- **Feu ús dels espais municipals? Esteu contents amb el tracte que rebeu?**

Si, aunque al IMPES no he ido nunca. Pero en la Torre Bassas, y el Ateneu y la Biblioteca siempre me han tratado muy bien, todos los que trabajan allí. En verdad te sientes bien.

- **Què t'ha aportat l'Espai Jove Torre Bassas durant la teva adolescència?**

Cuando yo venía aquí, me sentía muy bien, hacía los deberes, conocía a un montón de gente, me encantaba estar aquí. O sea y aún me sigue gustando, y siempre la gente que trabajaba aquí me caía muy bien, la verdad, es que me han encantado estar aquí

- **Has treballat alguna vegada? Quines dificultats has trobat en la cerca de feina? On has anat a buscar feina i com t'has sentit? (Creus que ho tens més complicat pel teu origen?)**

Sí, ya te he dicho que trabajé en un restaurante. Lo más difícil cuando vas a buscar es por la experiencia. Todos te piden experiencia, y tampoco es que tenga yo mucha experiencia, por eso.

- **Quina percepció creus que tenen de vosaltres la gent de Rubí?**

Pues no sé, la verdad es que yo no opino nada, para mí no sé, es lo mismo. Somos todos lo mismo.

Identitat: (condicions externes anteriors als protagonistes)

- **Religió: ets creient? Ets practicant? Per què? Com creus que et condiciona la teva religió? A què t'ajuda i en que et posa dificultats? Creus que és fàcil viure d'acord amb la fe islàmica en aquest país?**

Nosotros creemos porque todos hemos creído así, nuestra familia, nuestros padres, nuestros abuelos, todos. Y entonces desde pequeño te dicen, tienes que creer en Alah y esas cosas, porque es el único dios y cosas así. Y tu creces con esa cosa, de cuidao no hagas esto porque es "haram". Así que yo creo en mi religión, pero tampoco exagero mucho, eh. Yo creo , como todos los musulmanes normal y ya está. Y yo supongo que en muchas cosas me ayuda.

- **En quina llengua t'expresses amb més facilitat? Quina llengua fas servir a casa teva, amb els teus amics, al carrer? Com veu la gent el fet que parlis en una llengua que no entenen?**

Hablo árabe, castellano, catalán y un poco de inglés y francés. Sí, porque en Marruecos estudie francés y cuando llegué aquí también. En casa con mi hermano hablo en castellano, y con mi madre en árabe, aunque mi madre habla muy bien castellano porque ya lleva 15 años aquí o más. **O sea que tu madre vino antes que vosotros?** Sí, mi madre llegó primera, y nos quedamos mi hermano y yo con mi padre allí en Marruecos. Yo me quedé con 6 años, y mi hermano con 1 año.

- **D'on et sents?**

Yo me siento de aquí, PORQUE LA verdad es que ya me he acostumbrado aquí y tengo aquí mi vida hecha, y a Marruecos voy de vez en cuando, pero de visita. Y vas creciendo y no te acuerdas ya de la gente de allí y cambian, muchos se habrán casao y eso. Pero de la familia sí que me acuerdo.

- **Amb qui et sents més identificat i per què? Els joves del Marroc o els joves de Rubí?**

Con los de aquí, hay muchas diferencias con los jóvenes de allí. Allí no hay libertad, ya te he dicho, la chica llega a los 12 años o así y se tiene que casar, y ya no sale por la calle. Y los chicos de Marruecos de aquí también hay diferencias porque viven como los chicos de aquí. Allí por el tema de la religión es diferente muy diferente.

- **Quins costums creus que has adoptat de Rubí? Quins costums t'agraden del teu país i continues vivint sense la família?**

Hombre pues claro, muchas. Allí por ejemplo a una hora tenía que star durmiendo, aquí no, aquí hago lo que quiero, soy más libre. Allí vienes del cole, y na más venir del cole tienes que dormir, ni estudiar, ni jugar ni ná. Aquí tienes tiempo pa hacer los deberes, pa ir aquí allí, yo que sé, pa hacer muchas cosas.

Pràctiques identitàries (respostes úniques a aquestes condicions)

- **Quin tipus de música escoltes i per què?**

Me gusta mucho el reggaetón y me gusta el rap, de vez en cuando lo escucho. Pero escucho más españoles que marroquíes en verdad.

- **Quin tipus de roba portes? Per què portes aquesta roba? Penses que aquesta roba t'identifica com a grup? Em pots descriure aquesta roba?**

Este tipo de ropa me hace sentir bien, yo no tengo un tipo de ropa especial. Pero voy con ropa con la que me siento a gusto. A mí me gusta vestir con ropa que me sienta bien, no tengo ningún estilo propio mío, y las marcas tampoco mucho, bueno, del Bershka, del Zara, o de Pull o lo que sea, pero no más. Y no tengo un estilo.

- **Què t'agrada fer en el teu temps lliure? Explicació com, amb qui, on...**

Me gusta bailar y cantar y jugar a las cartas con mis amigas. O jugando al parchís o al domino, y te ries porque vas contando chistes, etc.

- **Com utilitzes les noves tecnologies? Xarxes socials, mòbils, internet en general... per a què les utilitzes més? Amb qui et comuniqués?**

Uso Facebook y Tuenti, aunque ya menos para hablar con mis amigos. Porque por el Facebook puedes hablar con tus amigos chicos, en persona no, pero por el Facebook sí. Y aquí en Torre Bassas también, pero si tu sales a la calle y pasa un marroquí y te ve, pues va a decir, esta es una cualquiera, y piensan mal porque son así. Pero si estás aquí dentro con alguien, no pasa nada, pero fuera la gente va a pensar mal de ti, porque están acostumbraos, y van a decir que estáis no se qué no se en cuanto.

El futur:

- **Estàs content vivint a Rubí?**

Sí sí sí sí, yo no me quiero ir de aquí. Me encanta, me gusta mucho, además llevo aquí muchos años ya y no me quiero mover. Que se está muy bien, es tranquilo, y se está muy bien.

- **Com et veus d'aquí deu anys?**

Pues con tres hijos seguro, aunque yo sólo quiero tener dos, de verdad, pero ya veremos. Con mi marido... y me pondré vieja supongo, no? Risas

- **Què t'agradaria que els teus fills visquessin diferent a tu?**

Que sean más libres, algo más diferente, yo tampoco me quiero quejar, porque he estado bien, pero que sean más libres. Que sean como aquí, que hagan lo que quieran, que salgan y se diviertan. Yo también salgo, pero... que nadie les diga que no salgas con este que es una chica, o con este que es un chico, a mí me da igual, mientras que sean sus amigos, porque yo sé lo que son los amigos. Y que estudien y que tengan muchos estudios

- **Demana un desig!**

Pues deseo ser feliz, nada más, ser feliz, encontrar un trabajo y luego estudiar algo que me guste y ya está. Ahora me he apuntado en la escuela de adultos para sacarme el graduado el año que viene, que no me lo saqué, como pasó lo de mi padre.

ENTREVISTA 2:

ENTREVISTES YASMINA

Dades bàsiques

- Lloc de naixement: En Marruecos, en Larache (Ciudad de 107mil habitants)
- Any de naixement: 1993
- Any d'arribada a Rubí i edat: 18 años, pero antes pasé por HOspitalet, estuve haciendo ya tercero de primaria, tenía 6 años, llevo aquí casi 15 años.
- Estudis acabats: casi la ESO.
- Experiència laboral: en un supermercado.

Sortida del Marroc

- **A què es dedicaven els teus pares al Marroc?**

Mi padre trabajaba de vendedor de ropa, y materiasles cosméticos, y mi madre de ama de casa.

- **Vivies en una ciutat o en un poble? Com era?** Era una ciudad-pueblo entre Larache y Tánger, entre medio.
- **Quins van ser els motius que us van fer sortir del Marroc? Com va ser aquella sortida? Quins records tens de quan vivies allà?**

Salimos porque queríamos cambiar de ámbito y de ambiente. Recuerdo cuando jugaba pero no mucho más.

Arribada a Rubí

- **Explica com va ser l'arribada a Rubí? Com et vas sentir? Recolzat, rebutjat...**

Me sentí como en mi país, igual que si fuera de aquí, porque hay muchos marroquí, hay mucha libertad y tal, y me sentí bien.

- **Recordes persones/espais/ (on estaves més agust, qui et feia sentir bé...),.**

Yo estudié en LA SERRETA cuarto de ESO y me sentí muy cómoda.

- **Què trobaves més a faltar quan vas arribar?**

Mis abuelos, mi tía, toda mi familia,

Escola (la primera trobada amb "els altres")

- **Com va ser l'arribada a l'escola? Llengua, companys, professors, dificultat per seguir els estudis**

No, por profesores no, sino que yo tenía otro nivel más bajo, así que teníamos una clase de acogida en Montcada i REixac, que fue el segundo sitio, y tenía amigos y profesoras que me acogían mucho, porque tenía un nivel un poco más en medio, pues me acogían mucho. Pero cuando llegué aquí a Rubí se me perdió todo. Porque se me fue de la mano, y no pude acabar la ESO.

- **Benvinguda o tancament. Record de bones experiències. Record d'experiències no tan bones**

Recuerdo en Hospitalet por ejemplo que era una gente muy buena que cualquier cosa que tenías, de dificultades, te ayudaban, te trataban... no sé, te ayudaban. Y en Montcada i Reixac tenía amigos y profesoras preferidas que me dio mucha pena dejar cuando vine aquí.

Família

- **Descriu-me com són les relacions amb la teva família. Habitants, situació econòmica, quin paper té cadascú a casa... Quins estudis tenen els habitants de casa teva?**

En casa somos 7, 7 hermanos y nuestros padres. Y no trabaja nadie, mi padre es pensionista y cobra una pensión y ya está, y mi madre es ama de casa y no trabaja. Aunque nos ayudan de CARITAS, y eso... Todos los niños pequeños estudian, menos la chiquitita que entra al cole este año que tiene tres años. Yo estoy acabando la ESO en escuela de adultos, y ahora voy a hacer el curso de monitores, y el Yassin que está en cuarto de ESO.

- **Quins costums del Marroc es conserven a casa teva? Com els vius?**

Pues la lengua, no sé qué decirte, la forma de que cocinamos, no lo hacemos igual que vosotros. Las fiestas, el RAMADAN, y la fiesta grande del cordero. **Y qué te parece tener costumbres diferentes a la gente con la que ahora vas a compartir por ejemplo el curso de monitores?** Pues bien, a mí me gusta conocer gente nueva, con costumbres diferentes, así que supongo que a ellos también. Ahora por ejemplo si conozco gente nueva, aprenderé cosas nuevas y estoy muy contenta.

- **Identificació amb la família: et sents com ells, creus que viuràs com ells? Quins esquemes voldries repetir i quins canviar? En què us assembleu i en què us diferencieu? Accepten com ets? (roba, sortides, amics, parelles, feina, estudis)**

Me gustaría cambiar de mi familia por ejemplo la forma de cómo tratar a los niños, no violentamente, si no con calma con cariño, esto lo hacen aún en Marruecos, no? Mi familia no lo hace pero muchas familias sí, y eso yo no lo voy a hacer con los hijos míos, yo voy a castigar no a pegar, y eso... Darles lo que quieren, lo que puedan hacer yo les ayudo, que estudien bien, que saquen buena carrera. Como mi madre está haciendo conmigo, tienes que estudiar, tienes que sacar cosas. Por ejemplo no me deja salir mucho, con algún límite, por ejemplo, si hay que estudiar, hay que estudiar en el momento. **Entonces tus padres te aceptan como eres? En cuanto a amigos, pareja, estudios..** sí, sí, por ejemplo si hay trabajo, me dejarían trabajar, pero tendría que estudiar y trabajar. En cuánto a la ropa que llevas, es una decisión tuya? No, hay una cosa, que a mí me ha pasado ya en Montcada i Reixac, por ejemplo, a las chicas ponerse el velo. Yo me lo quería poner, porque yo quiero, hay chicas que lo llevan desde pequeñas, yo no, pero me lo puse porque yo quiero. Y no me ha obligado nadie

- **La teva família ha intervingut en decisions importants teves?novios, estudios..**

A ver, las marroquinas no salimos con nadie. Casar sí, si viene un tío muy amable, muy bueno, con dinero, bueno tampoco hace falta que tenga mucho dinero, pero sí trabajo, y es amable y la quiere, ya está se casan. Nosotras no tenemos novio. El primer día el te ve a ti, y habla con tu padre, y salís un momento a hablar y conocer, y ves como es el carácter, y la personalidad y eso, te conoces en el momento que te pide matrimonio. **Entonces son los padres los que eligen tu pareja?** Depende, antes no ves el chico ni nada y sus padres deciden con quien se casaba, y por ejemplo con 14 años podían decir que se casara con uno mayor que ella. Ahora no. Ha cambiado la norma y la ley de nuestro país, y hasta que no cumplas los 18 no se casa

- **Quins mitjans de comunicació es consumeixen a casa teva?**

Mezclado, canal español y canal marroquí

Espai públic ((Interacció amb “els altres”))

- **Descriu-me el teu grup d'amics i què feu en un dia normal (espais de relació). (saber si són tots marroquins o no i si es relacionen amb joves autoctons i els motius)**

Diferentes sitios y diferentes amigos, o algunos días estoy hablando en el cole, en la escola de adults de Rubí, estamos con chicos y chicas marroquí y españoles, yo por ejemplo me gusta ir con gente española, para coger más ritmo de hablar o saber cómo piensan los demás, sabes, las técnicas que llevan ellos. Sabes, así que no voy con gente sólo de mi país, si no que voy con los catalanes, con los africanos, con todo el mundo, yo me relaciono bien con todo el mundo. Cuando salimos del cole vamos a un bar que se llama El Bullidor que está allí al lado y hablamos de lo del cole, los exámenes y todo, y así pasamos el día hablando. Y los fines de semana haces algo? Los fines de semana voy a un huerto de un amigo de mi padre a disfrutar de la naturaleza.

- **Las chicas de Marruecos se reúnen en algún sitio en la calle como hacen los chicos?**

Bueno, depende qué tengan que hacer en su casa, pero las chicas marroquí normalmente están en su casa, porque tienen cosas que hacer o faenas. Los chicos no, los chicos, comer y se van pa la calle. Nosotras no, tenemos que quedarnos, pero algunas veces nos vamos a un parque, al parque de la Sardana mismo, allí van todas las marroquinas y al parque de la iglesia, y así pasamos mejor el día hablando.

- **Dificultats amb algún col·lectiu?**

No, no, con nadie

- **Feu ús dels espais municipals? Esteu contents amb el tracte que rebeu?**

Bueno, sí, Ateneu, a veces hacemos fiestas de final de curso, y también voy a conectarme a internet. Y me caen muy bien todos los que trabajan allí y en la biblioteca que también voy.

- **Has treballat alguna vegada? Quines dificultats has trobat en la cerca de feina? On has anat a buscar feina i com t'has sentit? (Creus que ho tens més complicat pel teu origen?)**

Sí, en un supermercado, fueron las prácticas del PTT, y hice prácticas en CONDIS, y al principio estaba nerviosa y se me caía todo, pero al final ya he cogido la técnica y bien. Estuve 6 o 7 meses.

- **Quina percepció creus que tenen de vosaltres la gent de Rubí?**

Muchas veces ya lo han dicho, pero no me importa, yo soy lo que soy. Yo soy mora, soy marroquina, mientras que no me insulten, ya está, no voy a hacer caso ni me voy a enfadar por algunas cosas que oiga. Y no les voy a decir nada, porque si no, como dicen los marroquí, “enciendes más fuego”, hay que entenderlo y hablar con ellos que no te digan eso.

- **Et sents identificat amb els joves d'origen marroquí que veus als mitjans de comunicació? Què en penses?**

No me gusta, me siento mal, porque a lo mejor esos chicos no tienen nada, pero nada ni pa comer, son muy pobres y que no sé, también digo, por qué sus padres le han enviado, los padres tenían que haber decidido que no vayan, y no lo entiendo.

Identitat: (condicions externes anteriors als protagonistes)

- **Religió: ets creient? Ets practicant? Per què? Com creus que et condiciona la teva religió? A què t'ajuda i en que et posa dificultats? Creus que és fàcil viure d'acord amb la fe islàmica en aquest país?**

Yo soy creyente en Dios, en Islam, y no me dificulta estar aquí, si no cada uno tienen que seguir su norma, da igual dónde esté, aquí o en Bélgica o donde sea. Cada uno piensa como piensa y tiene que seguir su norma.

- **En quina llengua t'expresses amb més facilitat? Quina llengua fas servir a casa teva, amb els teus amics, al carrer?**

Inglés, poco. Francés, poco, árabe, como he venido pequeña no lo he estudiado, y me cuesta también, hablo marroquí, y mezclo español y de tó, por ejemplo cuando voy a Marruecos, mi familia me dice, qué estás hablando, porque mezclo. Soy una española. El catalán me va bien, y ya está.

- **D'on et sents?** Me siento más de aquí, porque yo he vivido más aquí que allí. Divertimiento, amistades, lo he tenido más aquí que allí. I d'on creus que et senten els demés? Pues supongo que de Marruecos.

- **Amb qui et sents més identificat i per què? Els joves del Marroc o els joves de Rubí? (diferencias y similitudes)**

Con los dos, hay una confianza diferente, todo es cuestión de intentar por aquí y de intentar por allí, lo que más te gusta a tí. Pero por ejemplo las chicas de Marruecos, muchas no estudian, tienen la forma de hablar diferente, y la memoria diferente, porque como tu has estudiado sabes expresarte mejor que ellos. Hay mucha gente que no expresa muy bien las cosas. Y con las chicas de aquí, soy igual.

- **Creus que hi ha diferències entre els nois i les noies marroquines? Quines? Com ho veus?**

- **Mantens relació amb joves del teu país? Família, antics amics, tens nòvia allà? Per què mantens aquestes relacions?**

Sí, pero tengo poca confianza con ellas, porque como no vivo allí. Y los demás creen que sí que la tengo, pero tengo más confianza con las de aquí

- **Quins costums creus que has adoptat de Rubí? Quins costums t'agraden del teu país i continues vivint sense la família?**

La responsabilidad por ejemplo, allí no hay responsabilidad ni nada. Aquí un niño de 6 años por ejemplo, sabe cómo tratar a los demás con respeto, con amabilidad, es sociable con todo el mundo, un poco de todo.

Pràctiques identitàries (respostes úniques a aquestes condicions)

- **Quin tipus de música escoltes i per què?**

Escucho parte marroquí, pero la catalufa también me encanta. Y de españoles muchos, David Bisbal y David Bustamante, y el flamenco.

- **Què t'agrada fer en el teu temps lliure? Manifestacions artístiques?**

Me gusta el arte, me gusta pintar y dibujar, y lo practico en casa.

- **Com utilitzes les noves tecnologies? Xarxes socials, mòbils, internet en general... per a què les utilitzes més? Amb qui et comuniques?**

Facebook, me comunico con amigos y familia de marruecos y skype.

El futur:

- **Estàs content vivint a Rubí?**

Sí, contentísima.

- **Tornaries al teu país? O migraries a un altre?**

Sí, de vacaciones.. risas.. pero a vivir no, yo ya soy de aquí. Por ejemplo, algunas veces me quedao seis meses, y no aguanto más. Yirme a otro país, de Europa supongo que sí, pero no lo he pensado, estoy bien aquí.

- **Com et veus d'aquí deu anys?**

Pues yo ahora me quiero sacar el graduado y hacer lo de monitora de lleure, y quiero trabajar de monitora, porque yo ya había llevado chicas cuando tenía 17 años, y me habían dicho, vente a trabajar con nosotras cuando tengas el título, y es que es un sentimiento muy bonito con los niños, como te hablan y eso. A mí me gustan mucho los niños.

- **Què t'agradaria que els teus fills visquessin diferent a tu?**

Según lo que elijan ellos, yo libertad pa ellos.

- **Demana un desig!**

Que me cojan de monitora!!

ENTREVISTA 3:

ENTREVISTA A NORDIN

Dades bàsiques

- **Lloc de naixement:**

En Marruecos, en Alhoseima. Qué es un pueblo? No es una Ciudad grande. Como Sabadell o más grande, en el Norte, al lado de Tettouan, Shauen, o por ahí.

- **Any de naixement:**

1990

- **Any d'arribada a Rubí i edat:**

Vine aquí en 2002, yo tenía 12 años, ahora tengo 22 años, hace 10 años que estoy aquí

- **Estudis acabats:**

La ESO, y he hecho un curso en el IMPES de tornero fresador de un año, y otro de mecánico pero ese no lo he acabado. Luego he hecho otra cosa en Terrassa de dos años, me lo he sacao, lo de carpintería y muy bien, me faltan dos asignaturas y ya acabo. Luego por las tardes he hecho más cosas, de seguridad, y eso, de esos llevo tres. Y luego cómo hacer nóminas en las empresas y eso. Antes cuando yo tenía libres las tardes, lo hacía para aprovechar el tiempo e iba a Terrassa y así, antes me decían, si te sacas esto, cuando tengas un trabajo te lo van a pedir, y he preguntao y eso y me los he sacao.

- **Creus que els estudis et poden ajudar en la teva vida? Com?**

En verdad sí, porque cuando no hay trabajo las empresas buscan gente con estudios y con formación. Lo que busca la gente es que tengas formación. Por ejemplo de carpinteros hay muchos, pero los buscan que tengan formación, uno de la calle que sepa trabajar, pero que tenga estudios.

- **Què estàs fent a l'actualitat?**

Ahora he acabado las prácticas en una carpintería de Rubí, y tengo la recuperación de dos asignaturas. Y ya no voy a estudiar más, porque ahora quiero buscar trabajo, y si no encuentro aquí pos voy a buscar Bélgica, Holanda, yo que sé, pero lo primero voy a buscar aquí

- **Experiència laboral:**

Trabajar en negro sí, pero con contrato no. Trabajé en una empresa de jardinería, y en carpintería también, cosas pequeñas, me llamaban e iba a trabajar.

Sortida del Marroc

- **A què es dedicaven els teus pares al Marroc?**

Padre pescador, y madre ama de casa. Bueno mi padre vino aquí hace mucho tiempo, y nos ha dejado allí pa estudiar, sabes, ibamos a venir antes, pero mi padre nos ha dejado allí para estudiar el árabe y esas cosas y a los 12 años vinimos todos.

- **Quins van ser els motius que us van fer sortir del Marroc? Com va ser aquella sortida? Quins records tens de quan vivies allà?**

Por el trabajo, por el dinero, allí no había trabajo, por el dinero, allí no había dinero. La verdad recuerdos, todos son malos, yo lo he pasado fatal. La infancia lo he pasado fatal allí. Que mi padre cuando vino aquí no se que le ha pasado mi padre es nervioso y como ha perdido la memoria, se ha olvidado que tenía mujer y hijos, y esas cosas. Entonces yo vivía en casa de mi tío, y mi tío era un poco cabrón. Trabajaba y eso, pero pasaba de nosotros como de la mierda. Por ejemplo yo no tenía ni bambas, y con la misma ropa me pasaba un mes, sabes? he pasado por lo menos cinco años así. Me quedé como un palo, me mirabas y era así, como el Mogli. Mi padre se lo comenta a mi tía y mi tía le dijo mira tu familia lo está pasando mal y no se qué y luego ha recordado lo que estaba pasando. Y nada, mi padre lo que ha hecho, ha venido el primer día que vino allí, ha dicho, venga, coged vuestras cosas que no quiero ver esto más

Arribada a Rubí

- **Explica com va ser l'arribada a Rubí? Com et vas sentir?**

Yo la primera vez cuando vine aquí no conocía a nadie y entre al cole a estudiar y ya conocí a todos los marroquí, y allí ya empiezo a conocer a toda la gente, espanyoles, chinos, toda la gente del mundo. A ver al principio yo me juntaba con los espanyoles, però con los que me juntaba fumaban porros y esas cosas, y yo también fumaba con ellos però me di cuenta que eso no te llevaba a ningún lao, y luego ya me junté con los marroquí, con el Yassin y esos. Fue muy raro, porque al principio yo cuando he venido solo hablaba rifeño, no hablaba ni árabe, ni castellano, ni catalán. El primer amigo que eché era rifeño, yo buscaba un amigo rifeño. Y luego fui a aprender árabe a un colegio de aquí, Bueno, a la Mezquita, y me ha costao un mes, en un mes he aprendido el árabe. **Es parecido?** Nada, la escritura, el lenguaje también es diferente. **En tu casa qué hablas, rifeño entonces?** Sí, en casa hablamos rifeño todos.

Escola

- **Com va ser l'arribada a l'escola?**

Bien, me han ayudado mucho. Al principio no me hablaban ni en castellano ni en catalán, me hablaban con las manos, me decían, esto, aquello. Lo he pasado bien. La gente era buena, no como ahora. **No como ahora? Ha cambiado la gente?** Ahora ha cambiado todo. **Tu ves diferente la actitud de la gente contigo ahora que antes?** Antes eran muy Buenos, la gente te ayuda, ahora con la crisis o yo que se, con la crisis y eso, la gente ha cambiado. , y ahora los niños también son diferentes.

- **En quins llocs et relacionaves quan sorties de l'escola?**

yo salía poco, pero salía a jugar a la calle. A los 12 años, y pa casa y de casa al cole. Pero luego a los 15 años ya empiezo a salir un poco y mis amigos en cole, me decían Fikri quedamos esta tarde y ya salíamos un poco. Íbamos a CA n'Oriol, porque yo no soy de fiesta, entro a una discoteca y me vuelvo loco, me empieza a doler la cabeza y eso. Además beber alcohol y ese rollo no me va. Pero si iba a bares musicales de Barcelona, conocía a gente por el chat, y quedaba por Barcelona, Ripollet. Pero sobre

todo en la calle y en Torre Bassas, que ha sido mejor sitio que la calle. Empecé a venir en 2009.

Família

- **Descriu-me com són les relacions amb la teva família. Habitants, situació econòmica, quin paper té cadascú a casa... Quins estudis tenen els habitants de casa teva?**

Vivo con mis padres y somos cuatro hermanos, porque el grande se ha casado. No trabaja nadie. Mi padre recibe una ayuda y ya está. Antes mi madre recibía una ayuda pero ahora ya la han quitao. Mis padres no tienen estudios, mi madre nunca ha estudiado, bueno ahora está estudiando un poco, y mi padre empezó a trabajar con 11 años. Era el que más trabajaba de sus hermanos aunque era el más pequeño. Sus hermanos eran porretas y eso. Con 14 años empezó a trabajar en el mar y hasta los 32. Mis hermanos los dos grandes tienen la ESO tb, pero nada más. Mi hermano pequeño está estudiando conmigo carpintería, y la pequeña está aún en 3 de ESO.

- **Quins costums del Marroc es conserven a casa teva? Com els vius?**

La verdad es que ya no es lo mismo...antes cuando estaba en Marruecos, había una, que no era ni Ramadán ni así, no era por religión, era un día que la familia tiene que venir todos a casa y les tiene que comprar los juegos a los niños, todos, pero ahora ya se me ha olvidado todo. Venían todos y nos compraban los juegos, era en enero o en febrero. Y nos daban el dinero o eso. Y la otra, ah sí! Un día cogían una bandera blanca y todo el mundo la ponía en la ventana y luego todos cantaban, ni me acuerdo ni cómo se llama la celebración , y salían niños cantando en la calle, eso lo hacíamos en mi barrio en otros Barrios no sé. Pero esto aquí ya no lo hacemos, lo que sí hacemos, cuando se acaba del Ramadán, hacemos la fiesta de Ramadán, y cuando pasan dos meses la fiesta del cordero. Mi madre a veces lo hace en Marruecos, y a veces aquí, pero yo siempre lo he celebrado aquí desde que vine.

- **Identificació amb la família: et sents com ells, creus que viuràs com ells? Quins esquemes voldries repetir i quins canviar? En què us assembleu i en què us diferencieu?**

Voy a vivir mejor, porque con mis padres he vivido tiempos muy difíciles, y yo con mis hijos va a ser mejor, lo voy a hacer mejor pa mis hijos, porque lo que yo he vivido en Marruecos fue todo malo (silencio largo). Y el día de mañana con mis hijos, todo va a cambiar, mis hijos van a tener libertad. Yo cuando era pequeño no tenía libertad, y mis padres creían que iba a pasar algo, porque mis padres no han estudiao y creía que iba a pasar algo... y yo tenía que estar siempre en casa a las 7. Y mis hijos van a jugar a futbol, a twaekondo, a lo que quieran.

- **Quins mitjans de comunicació es consumeixen a casa teva?**

Mis padres siempre ven los canales árabes, y mis hermanas, hay veces que cogen libros en castellano y en catalán, y yo y mi hermano enganchaos al Facebook, la tele ahí apagada, y si hay alguna peli guapa, pero si no, no, a veces por las mañanas las noticias, que sí que me gustan, las noticias de aquí, y de Marruecos, no las entiendo bien, y además dicen mentiras, y aquí es lo que hay. Por ejemplo hablan del paro y quién cobra el paro, pero luego sales a la calle, y nadie cobra el paro. Aquí lo que veo

en la tele está pasando en la calle, y allí no, allí te dicen que te van a arreglar esto o lo otro, y tu votas por alguien porque dice que va a hacer esto y lo otro, pero no hacen nada. Es como los raperos, que puedes hablar del rey de los políticos, de quien sea, y el día que cantan te vienen por la noche, y te meten un marrón. Dicen que te han encontrao cocaína, o chocolate o lo que sea, y venga pa la cárcel, yo conozco un montón de raperos de mi pueblo y de Tánger y eso, famosos, que cantaban sobre el rey, la política, y lo que está pasando, pues la verdad. Y lo que ha hecho la policía es que se ha ido a su casa y no sé cuántos kilos de hachis o cocaína se los meten , y venga cuatro o cinco años de cárcel, es lo que está pasando allí. Y dicen sí sí, los raperos pueden decir de todo, pero no es verdad. Aquí no, insultas el rey y no pasa nada. Allí lo haces y ale, pa la cárcel.

Espai públic ((Interacció amb “els altres”))

- **Descriu-me el teu grup d'amics i què feu en un dia normal (espais de relació).**

Yo tengo amigos catalanes de Terrassa y Sabadell, unos cuantos que antes me juntaba con ellos, pero ahora no mucho. Y son muy buenas personas, pero ahora no vamos tanto.

Mis amigos son de aquí de Rubí, de Marruecos también. Un día normal, como ya he acabado los estudios, estoy tol día en casa, y por la tarde me vengo aquí a Torre Bassas porque si estás en la calle la policía te para, te registra, y la gente va a pensar que tu robas. **Por qué te para la policía en la calle?** Porque nosotros los marroquíes cuando nos juntamos, nos juntamos muchos. Normalmente aquí los grupos so de cuatro o cinco personas, pero nosotros no, cuando ves un grupo de marroquíes es de 10 o 15 marroquíes. No sé, nos gusta juntarnos entre nosotros. Y claro aquí Rubí, como somos un pueblo que hay muchos traficantes, hay mucho hachis, se piensa que nosotros también estamos en eso. Y pasan todos los días, y te registran, y nunca encuentran nada, y ahora siempre pasan, y te preguntan – qué haces ahí? – y tu dices – nada fumando un cigarro- aunque hay gente que fuma porros- Pero por la tarde me vengo aquí a Torre Bassas que están los niños, y me gusta estar con ellos, y jugar al futbol y eso.

- **Fas ús dels espais municipals? Estàs content amb el tracte que reps?**

Torre bassas, y Ateneu e IMPES sí, mucho. Torre Bassas me ha ayudao mucho, pa entrenar a los niños y eso. Me tratan bien, me tratan igual que a un español

- **Has treballat alguna vegada? Quines dificultats has trobat en la cerca de feina? On has anat a buscar feina i com t'has sentit? (Creus que ho tens més complicat pel teu origen?)**

Me gustaría ser carpintero de to la vida. Yo tenía un primo que era carpintero, que tenía un taller en Marruecos, y siempre estaba con él de pequeño, con los cuchillos y las sierras. He trabajao siempre en negro, de carpintero, de jardinero, bueno y he hecho las prácticas de carpintería, ahora las he acabado.

Identitat: (condicions externes anteriors als protagonistes)

- **Religió: ets creient? Ets practicant? Per què? Com creus que et condiciona la teva religió? A què t'ajuda i en que et posa dificultats? Creus que és fàcil viure d'acord amb la fe islàmica en aquest país?**

En verdad no soy muy practicante, pero sí practico, antes si que iba mucho a la mezquita leyendo el Corán y eso, antes era pequeño, y tenía más ganas de rezar. Bueno, aún tengo pero no voy por la gente de allí. Porque yo soy muy nervioso. Hay gente que habla mucho, y me dicen, y dentro de una mezquita tienes que respetar, y callarse la boca, y cuando salgas fuera to lo que quieras, porque eso es tu vida, yo cuando había gente que me dice cosas así, ah fikri, dónde estabas, por qué ya no vienes a rezar, se meten en tu vida, y eso a mí me ralla. Así que le he dicho a mi padre, mira si voy a la mezquita y se meten conmigo voy a pegar, y estamos al lado de la policía y me van a denunciar, así que ahora rezo en casa y ya está. A la mezquita voy los viernes, y alguna vez por la noche, que hay menos gente.

Y sí me ayuda, yo cuando estoy mal, cuando me siento fatal o tengo problemas con mi madre o con mi padre.. cuando rezo, estoy rezando y leyendo el Corán, y aprendo porque hay consejos, y si estoy rezando estoy más tranquilo. Y en vez de estar en la calle fumando pues estoy en la mezquita leyendo el Corán. En vez de estar fumando porros, lo he dejado hace una semana la verdad, porque voy a la mezquita, rezo, y no pienso ni en fumar ni en estar en la calle dando vueltas, pienso en leer los libros que hay allí y eso y me ayuda mucho. **Y tienes alguna dificultad para seguir esta religión?** Bueno dificultad, la religión es fácil, en verdad lo complicamos nosotros, por ejemplo nosotros tienes que rezar cinco veces al día. Y rezar son 5 minutos, en total 25 minutos al día de 24 horas. Pero a nosotros nos da pereza ir hasta la mezquita andando y tó eso, y por eso la gente no reza. Y aunque hagas cosas que no están muy bien, como fumar o eso, el Islam dice que reces, si haces otra cosa es tu vida, pero rezar es lo primero.

- **En quina llengua t'expresses amb més facilitat? Quina llengua fas servir a casa teva, amb els teus amics, al carrer?**

Castellano, el catalán lo entiendo, però no sé que ha pasao. Antes lo hablaba y ahora ya no. Ahora en la calle tol mundo habla castellano, y antes cuando he venio en el cole me lo explicaban to en catalán, y claro cuando salí de la ESO fui al IMPES, y en el IMPES explican todo en castellano. Fui a Terrassa y en Terrassa explican todo en castellano. Y al principio mis amigos del cole me hablaban en castellano y en catalán. Y yo hablaba en catalán, pero luego todo en castellano. Y la gente en la calle todos hablan en castellano, y el catalán se me ha ido un poco. Pero bien, lo entiendo y lo hablo regular. Y el árabe? El árabe bien, lo que pasa que cuando bajo a Marruecos sólo hablo rifeño, en la calle, en casa, el árabe sólo se habla en los colegios, en los bares con los amigos todos rifeño.

- **D'on et sents? I d'on creus que et senten els demés?**

Me siento como, rifeño primero, no sé, RIFEÑO MARROQUÍ CATALÁN.

- **Amb qui et sents més identificat i per què? Els joves del Marroc o els joves de Rubí?**

Con los de aquí de Rubí la verdad, porque los de Marruecos tienen otra mentalidad, yo cuando bajo de vacaciones, sólo piensan en trabajar, conseguir dinero y tener una

casa. Los jóvenes de aquí piensan en disfrutar la vida, salir por ahí, y allí no. Allí la mayoría, sólo piensan en lo que te he dicho. Y cuando vienen aquí les cambia la mentalidad porque los últimos que han venido aquí pensaban igual, sólo venían a trabajar, conseguir pasta y bajar a Marruecos, y a los dos años, tres años ya lo ves que está saliendo de fiesta, y que su mentalidad cambia. Cuando estaban en Marruecos estaban allí tol año trabajando pa conseguir pasta, pa comprar un coche o lo que sea y aquí no. Yo cuando trabajaba, lo que hacía era, un poco de dinero pa mis padres y lo que quedaba pa mí, pa disfrutar, pa ir por la noche por ahí con mis amigos, salir de fiesta por Barcelona, por ahí. Los de allí no, porque allí pa entrar a una discoteca tienes que tener mucha pasta. La entrada al igual no pueden entrar, los callejeros que hay por allí, si no tienes un cochazo aparcao no entras. Por eso allí la gente no entra en salir de fiesta. Aquí si te vistes y te peinas bien, sólo miran por eso. Allí si te conocen, y eres de tal barrio, no entran. **Hay más diferencias de clases sociales allí entonces?** Sí, sí. Aquí hay gente con mucha pasta que se comporta normal está contigo y se comporta bien, yo que sé te pide un cigarro, o te pone un euro si te falta, tiene pasta pero se comparten las cosas. Allí si tienen es pa él solo. En mi pueblo está fatal ahora porque no hay trabajo, allí lo que si tu eres mecánico y yo carpintero, yo te hago un mueble y tu me arreglas el coche, pero no hay mucho dinero, las empresas no cogen a la gente de allí. No hay empresas así pa trabajar todos, las empresas grandes pues cogen a la gente de fuera, los de Casablanca, los de Rabat, y uno de ahí no puede trabajar en eso. Además pagan muy poco, a lo mejor un día 6 euros, por estar ahí un montón de horas, y la gente prefiere estar en casa. Porque luego un bote de aceite vale 6 euros, así que imagínate. Es lo que está pasando en mi pueblo. Pero si vas a Tánger, allí se está viviendo muy bien porque hay mucho traficante, y hay mucho hachis, marihuana y to eso. Por ejemplo en Tetouan trabajan 6 meses al año. Porque llegan los traficantes, se llevan todo eso, y ya tienen pasta pa tol año. 20mil euros o 50. Pero hay mucha gente que viva del hachís? Por la montaña sí, todos viven así, de aquí de Rubí los ves así, pero bajas a Marruecos y si ves lo que tienen, te vas a quedar así... con la boca abierta... Yo cuando bajé la última vez, el pavo aquí no tenía dinero ni pa comprar tabaco y fui a su casa y dije, pero si esto es la casa del rey. Si mi padre ha estado aquí trabajando diez años, y quince años en Marruecos y tiene una casa de dos plantas y la que tiene en el pueblo de sus abuelos y eso. Y los ves aquí a los niños aquí a Torre, que viene aquí malvestidos y así, y te vas a Marruecos Núria, y a lo mejor tienen 200mil euros tío. Lo que pasa es que estos son mu agarraos. Yo en realidad si tuviera eso, no venía aquí. Si me ganara 25mil euros al año con el hachís, vendiendo así suelto... y se están aquí matando, si bajan allí y es más fácil. Y luego se quejan que estamos en crisis. Los que estamos en crisis somos los rifeños yo soy rifeño a muerte con ellos.

- **Creus que hi ha diferències entre els nois i les noies marroquines? Quines? Com ho veus?**

Si te digo la verdad, por ejemplo, lo que veo yo aquí en Rubí los marroquíes aquí de Rubí son machistas con las mujeres, porque yo que sé.. como pienso yo. Por ejemplo si tu tienes novia, estás con una mora de Sabadell, o de Barcelona, o de donde sea, y ves a tu hermana con uno, lo que hacen aquí en Rubí es irse al chaval y lo pegan, y la chica se va a quedar toda la vida encerrada en casa. Si vas a hacer eso, pues tu tampoco hagas nada, porque tu novia también es hermana de alguien. Si total lo que hacen es

que se besan y ya está, no es na malo. Y mis amigos dicen .. no no, es que somos musulmanes y las chicas no lo pueden hacer, y yo les digo el Islam también dice que nosotros no podemos salir con las chicas, y me dicen – ah! Tienes razón. **Y la juventud de la que hablabas antes, que decías que en Marruecos no existía.. las chicas también tienen ese periodo de juventud para divertirse?** sí, lo hacen pero a escondidas. Por ejemplo las de aquí de Rubí no pueden tener un novio de aquí de Rubí. Por ejemplo, el chico que ha venio conmigo el otro día, el Àngel, ese está con una mora, y la chica esa su hermano es su amigo, él no quiere decir nada. Y cuando estamos en el barrio estos empiezan a sacar el tema, y es que si el Moha no tiene corazón porque sabe que el Àngel sale con su hermana y no la deja, y yo le digo, pero si el Moha también está con una chica! Si al Àngel le gustan las moras, pues que le vaya bien y ya está. Yo por ejemplo, si pillo a mi hermana con alguien, le diré que si quiere estar con él, que está bien, pero que lo haga a escondidas como hago yo, que tengo novias de Sabadell, y es la novia de mis amigos, y si se enteran y me dicen algo yo les pego. Porque es mi novia, y nadie se puede meter en mi vida. Así que si por ejemplo viene su hermano o su primo y me dice algo, yo le voy a pegar. Si quieres seguir bien el Islam, tú no hagas esto, y tu hermana tampoco va a hacer esto. O todos somos iguales o no.

Y tú cuando tengas mujer e hijas, podrán estudiar y trabajar? No, por eso antes te he dicho que los marroquís somos machistas. A ver, si me caso con alguna si quiere estudiar, que siga estudiando. Por ejemplo mi hermana pequeña quiere estudiar, de esos que hacen planos para las casas y eso.. **¿arquitectura?** eso para arquitecto. Y en mi casa mi padre el otro día me dice, no, no lo va a hacer, porque cuándo va a acabar eso? Cuándo se va a casar? Y yo le dije, tú métete con tus líos en Marruecos, y la chica se queda conmigo, le pago los estudios y le pago todo, y si no estudia pos la voy a liar, la voy a liar en casa y la voy a liar en todo. Y me dice, y tú quién eres? Y le digo, pues si tu eres su padre, yo soy su hermano, y me dice ah bueno. Tu sabrás lo que hace, no se qué. La otra la grande no ha querido estudiar, ha querido estar en casa, y es lo que ha hecho. Pues si esta quiere estudiar, y hay que pagar 1000 euros cada año, pues habrá que hacerlo. **Qué edad tiene tu hermana ahora?** 15. **Pues nada ya tienes que empezar a ahorrar eh!** No, si yo hablo con mi tío que vive en Bélgica, y le va muy bien, y él nos ayuda seguro. Hombre, la única de mi familia que puede estudiar bien, pues tiene que estudiar. Es que ves sus notas, y todas son notables, nunca nunca nunca ha suspendido **(i ho diu amb orgull)** así que tiene que seguir así.

Y lo que te estaba diciendo antes, es que las chicas de aquí de Rubí, los padres están encima mucho, no puedes hacer esto, llegas a cuarto de ESO y ya no puedes estudiar. O llega alguien a pedirles la mano y dicen toma, como si fuera una perra, toma.. dame X euros y coge la hija. Y no, las hijas tienen que estudiar, pero ves a las moras aquí que con 20 y 22 años ya están casadas y ya tienen hijos, y en verdad la culpa es de los padres que se piensa que el ISLAM dice eso, y el ISLAM no dice eso. Por ejemplo la chica de mi hermano ha estudiado toda la vida, era abogado en Marruecos y ha estudiado un montón de cosas, y ahora está allí.

Pero a Rubí la gente que ha venido son los campesinos, entonces cuando llegaron empezaron a escuchar el Islam en la mezquita, el Islam el Islam el Islam, y lo pillaron al revés. La mayoría de los padres de aquí nadie ha estudiado. Si saben leer y esas cosas es porque las han aprendido en la calle. Y cuando pillan las cosas, las pillan al revés. Mi padre lo mismo, a veces viene de la mezquita que ha escuchado algo, y empieza a

chillar, y le digo – papa espera, a ver qué ha dicho el Imán – Y el Iman ha dicho otra cosa seguro, no lo que está diciendo él, y él –no, no , no , no- Y yo- vamos a la mezquita y le preguntamos si quieres. Y llamo a mi hermano y le digo bájate, y entonces me da la razón, entonces cuando ve que somos los dos, ya lo entiende y dice – vale porque ya estoy grande y me puedo equivocar. Tiene 50 años pero está muy cansao, ha trabajao mucho, de aquí a dos semanas viene de Bélgica, y nos llama y nos dice que está muy cansao...

Pos eso Núria que los marroquíes pensamos que el Islam lo tenemos en el corazón, y no, lo tenemos en el bolsillo. Es verdad, porque cuando viene alguien a pedir alguien la mano a tu hija, y te dice 5000 euros, pos se la damos. Y es tu hija, no es un juguete pa venderla por 5000 euros, luego pasan dos meses, tres meses y ya se han divorciado.

Uno de Holanda, que conoce a mis padres y a mis tíos pidió la mano de mi hermana hace una semana, se quería pasar con mi hermana, y mi hermana le decía a mi madre, a ver, yo sí que tengo ganas de casarme, pero primero tengo que conocerle, un tiempo por lo menos. Y si las cosas van bien, pos nos casamos. Mi hermana tiene 24, y el otro tiene 30 o así, y está muy bien, tiene su casa y tiene tó. Yo ya se lo he dicho a mi hermana, oye, si no lo quieres no pasa ná, le dices que no. Pero ella me ha dicho, no, claro que ya tengo 24 y me quiero casar. Además han venido ya casi 15 personas a casa a pedirle la mano a mi hermana. Pero los de aquí de Rubí no le gustan, porque se casan y al poco tiempo están divorciados porque son muy mayores, y las chicas de ahora ya no son las chicas de antes, así que no lo aguantan.

- **Quins costums creus que has adoptat de Rubí? Quins costums t'agraden del teu país i continues vivint sense la família?**

Para mí, la Fiesta Mayor, la Fiesta Mayor me encanta. El momento de los petardos, es lo que más me gusta del mundo. Me siento allí a verlo con un cigarro en la mano, y es una pasada. Y cuando veo a gente paseando, compras cosas, conoces gente que nunca has visto.

Y también me gusta la Navidad, la Navidad me encanta, porque las cosas cambian cuando llegan estos momentos . Cuando llegan estas fiestas, la gente está más alegre, de mejor humor.

Pràctiques identitàries (respostes úniques a aquestes condicions)

- **Quin tipus de roba portes? Per què portes aquesta roba? Penses que aquesta roba t'identifica com a grup? Em pots descriure aquesta roba?**

Ropa normal

- **Què t'agrada fer en el teu temps lliure?**

Si tengo tiempo libre, nos pasamos tol día jugando a futbol. También me gusta hacer vídeos y hacer fotos, alguna vez voy al cine a Bcn. Los fines de semana, los sábados como estoy con los niños de entrenador, pues tenemos partidos, y por la tarde saltamos al campo en can rosés y jugamos, y por la noche jugamos al parchís.

A veces vamos a un bar marroquí, pero allí te piden 15 euros por una bebida. Y en Sabadell te piden 8 por entrar más bebida. Pero los bares musicales marroquíes valen un pastón. Por ejemplo una cachimba en un bar normal vale 5 euros o así, y en un bar marroquí te va a costar 15 euros por lo menos. Un vaso de té, te lo cobran por 5 o 6

euros, por eso nosotros no salimos, porque son muy caros. En casa me hago una tetera así, y me la bebo entera

- **Com utilitzes les noves tecnologies? Xarxes socials, mòbils, internet en general... per a què les utilitzes més? Amb qui et comuniques?**

Pues de móvil, los móviles siempre me duran tres meses, porque me los cargo, mira... ayer uno me ha vendido un Iphone 3, y tendré que probarlo pa pasar el rato. Y el ordenador que tengo es un ACER de esos, sin conexión a internet. Sólo tengo en el móvil conexión a internet. Pero el ordenador de casa lo uso para hacer cosas de fotos y vídeos pal Imran y eso. Ahora como han salido los móviles estos que puedes hacer de tó, pues ya el ordenador no es tan importante.

Y estoy en Facebook. Antes estaba en Skyblog, que es donde se meten los raperos marroquí, pero en verdad yo siempre estoy en el Facebook. Ahora sobre todo estoy hablando con mi novia. **Cuánto tiempo llevas con tu novia?** Dos semanas. A mí las chicas me gustan normal, que sean guapas o feas me da igual, pero que piensen normal. Antes de estar con esta, por ejemplo, estaba con otra, y me decía. Fikri, qué vas a hacer hoy- Y le digo – cariño mira, puedes quedar conmigo de lunes a lunes que viene todos los días que quieras menos el miércoles- y dice no, que tiene que ser el miércoles. Y yo le digo –cariño, es que es el único día que he quedao con mis amigos, y vamos a ir a la playa a dormir. Pues si me quieres, vendrás conmigo, y le digo yo, pero cómo te voy a querer si llevo contigo dos semanas, y mis amigos son de tó la vida. Así, que le dije sabes qué, que me voy a tomar por culo. Y al día siguiente me dice, que tenía que borrar a to las chicas del Facebook, y ahí ya dije, uy.... Tú quién eres, la reina de Roma, o qué? Y esta Fiesta Mayor conocí a otra chica, y con esta llevo ahora dos semanas más. Pero vamos, que con una chica, a la que vayas un día a cenar por ahí, al día siguiente empiezan las normas con las mujeres. Y esta novia nueva lleva pañuelo, es la primera novia con pañuelo que tengo. Es de la familia Barrohou

El futur:

- **Estàs content vivint a Rubí?**

Rubí, es lo mejor, yo no puedo irme de aquí. Yo, como mi padre, ya no me puedo ir de aquí, y lo han llamao de Bélgica, Holanda pa trabajar, y pa vivir allí y ha dicho que no. Antes mis tíos y tos los de aquí íbamos a ir a vivir allí con la familia de allí, y mi padre ha dicho que no, y al final se han quedao aquí. Rubí, es lo mejor para mí. Porque aquí han pasado muchas cosas, vas por donde vas encuentras recuerdos, y gente que ha muerto también. Yo que sé muchas cosas. Sólo voy a Barcelona, por ejemplo ayer estaba allí por la tarde, y sólo estoy pensando cuando voy a volver. Sólo salir de Rubí, ya la echo de menos, te lo juro, es que es lo mejor. Es que he ido a muchos pueblos por aquí, a Santa Coloma, a Badalona, por ahí a ver amigos y no es lo mismo, Rubí es lo mejor.

Hay gente un poco mala, pero en general la gente tiene buen corazón. Por ejemplo vas a Terrassa que está aquí al lado y la cosa cambia mucho. Los marroquí de Terrassa son más malos, allí se juntaron los marroquí... que no son del norte. Aquí en Rubí somos de Tetouan, y Tanger y Alhoceima, de Tetouan hay muchos aquí, y si vas a Terrassa hay muchos de Casablanca, de Rabat, pero no de las ciudades, de los pueblos, que vienen aquí y no sé que se creen. Por ejemplo vas a Terrassa, vas a Ca n'Anglada por ejemplo, y es Marruecos, es igual que Marruecos, yo a veces voy allí y me da asco, sabes?

Marruecos está más limpia que Ca n'Anglada sabes? Antes cuando jugaba ahí, llegábamos a Ca n'Anglada, entrábamos al campo y había un montón de niños jugando en la calle, que tenían que estar en la mezquita estudiando árabe, y hacían campana allí.

Y vas a otros sitios y los marroquíes tampoco son como los de aquí, aquí son un poco envidiosos, hablan de ti un poco mal pero bueno.

SENTIMIENTO RIFEÑO:

Por ejemplo a nosotros los rifeños nos miran mal, te hablan bien y tal, pero cuando te vas, pam pam.. ya te dicen de tó. Hay amigos que son de Tetouan y son amigos de verdad, pero hay otros que cuando te vas empiezan a hablar de ti mal. Y siempre a los rifeños nos miran con otra cara. Por ejemplo las historias del Rif y tal, si Marruecos no tiene historia. Si vas a ver Marruecos que historia tiene, no tiene nada. Y a veces nos miran así con mala cara, mira los rifeños estos de mierda. Y cuando empezamos a hablar rifeño se enfadan, y le digo que a veces hay españoles con nosotros y empiezan a hablar en árabe, y le digo por qué ahora no hablas en castellano, y me dicen – porque es mi idioma- Pos el rifeño es mi idioma también. Por qué cuando hablo con mi hermano, o con el Imran, o con mi primo en rifeño os enfadáis, y dicen – ah porque aquí todos somos iguales- y digo- qué que los españoles no son personas entonces- y dice- ah sí! Bueno, no sé, si son así. y siempre es igual, si vas a la mezquita, con los padres de los de Tetouan, en verdad es igual, en verdad nos odian. **Pero hay mucho rifeño en Rubí?** No, no muchos, por la zona de la estación si que hay, pero la mayoría son de campesinos de Tetouan y Tánger que no han estudiado en Marruecos, los de Tetouan que yo conozco que han estudiado, ya saben lo que hay, son de otra manera, pero los que han venido aquí de pequeños no, se piensan que los rifeños somos malos, y ellos son los buenos.

Yo estoy bien aquí, aunque en casa no hay dinero, pero me siento bien, con que haya una barra de pan en mi casa ya estoy feliz.

- Tornaries al teu país? O migraries a un altre?
- **Com et veus d'aquí deu anys?**

Ajaaaaa,,,, un poco calvo como mi padre. Con dos niños o así, no sé, eso nunca lo he pensado.

- **Què t'agradaria que els teus fills visquessin diferent a tu?**

La tendrán mejor, seguro, sólo pienso en eso, en verdad sí, en mi caso voy a vivir de puta madre, voy a buscarme la vida donde sea.

- **Demana un desig!**

Jaaaaa, lo que quiero yo es un campo de futbol sala pa entrenar a los niños!!!

ENTREVISTA 4:

ENTREVISTA A AYOUB:

Dades bàsiques

- Lloc de naixement: Tánger, Marruecos
- Any de naixement: 1990
- Any d'arribada a Rubí i edat: 8 años
- Estudis acabats: 4 ESO, però no títol
- Experiència laboral: tornero-fresador

Sortida del Marroc

- **A què es dedicaven els teus pares al Marroc?**

Mecánico de chapa y pintura, y mi madre nada, bueno nada.. haciendo comida y to eso

- **Vivies en una ciutat o en un poble? Com era?** En un pueblo que se llama Suani, no es pequeño no.

- **Quins van ser els motius que us van fer sortir del Marroc? Com va ser aquella sortida? Quins records tens de quan vivies allà?**

NO sé, yo no me acuerdo, y yo me acuerdo que jugaba allí en el parque al lado de la calle y ya está. No me acuerdo de mucho en verdad, era muy pequeño.

Arribada a Rubí

- **Explica com va ser l'arribada a Rubí? Com et vas sentir? Recolzat, rebutjat...**

Me sentí bien, bien. Creía que iba a encontrar otra cosa, pero luego cuando paso el tiempo ya vi que no. Bien bien. No sé pensaba que iba a tener una casa con piscina o algo así.. jaaaa... en serio, una piscina o algo, que iba a ser algo buaaahhhh, y al final nada, es normal, bien, pero normal.

- **Què trobaves més a faltar quan vas arribar?**

Mi familia de Marruecos, mi familia de Marruecos (es queda pensatiu i trist)

Escola (la primera trobada amb "els altres")

- **Com va ser l'arribada a l'escola? Llengua, companys, professors, dificultat per seguir els estudis**

Bien, cuando no entendía algo, yo es que me llevaban a una sala y me enseñaban todo, me hacían un refuerzo. Lo aprendí rápido. Y en clase recuerdo muchas risas en clase, fui a la Escuela Ribas, me lo pasé muy bien.

- **Benvinguda o tancament. Record de bones experiències. Record d'experiències no tan bones**

Yo sólo me acuerdo que me pelee con un profe, pasó una cosa con un profesor, pero con los compañeros todo bien.

Família

- **Descriu-me com són les relacions amb la teva família. Habitants, situació econòmica, quin paper té cadascú a casa... Quins estudis tenen els habitants de casa teva?**

En mi casa somos 4, mi madre trabaja, mi padre ya no trabaja, porque está mal y el médico le ha dicho que ya no puede trabajar, y mi hermana está haciendo el título de peluquera, tiene 18 años.

- **Quins costums del Marroc es conserven a casa teva? Com els vius?**

A ver, en verdad aquí es diferente, mi madre está en casa y de casa al trabajo y luego va a ver a la familia a su tía. Y las fiestas no las celebramos como en Marruecos, en verdad en Marruecos es mejor, en verdad cuando hay una fiesta en Marruecos, por ejemplo la fiesta el cordero, nosotros bajamos a Marruecos, porque allí estás mejor. Ahí matamos el cordero y eso. **Pero sabes por qué hacéis esta fiesta, que es lo que celebráis?** No sé, yo no sé tampoco, yo sé que hay fiesta, y ya está. Matamos el cordero, nos lo comemos con la familia, vamos a rezar a la mezquita, pero no sé por qué. Es como Ramadán, más o menos.

- **Identificació amb la família: et sents com ells, creus que viuràs com ells? Quins esquemes voldries repetir i quins canviar? En què us assembleu i en què us diferencieu? Accepten com ets? (roba, sortides, amics, parelles, feina, estudis)**

Yo no creo que sea diferente en mi casa, porque cuando estás con la familia estás bien, y cuando estás solo dices, ostias, aquí falta algo. La familia es todo. Si alguna vez he estado solo, dices ostias, aquí falta algo, y lo notas mucho. Malas cartas si falta la familia. **Y ellos aceptan como eres tu, como te relacionas, con quién? O tienes broncas en casa?** No, no tengo ninguna bronca, yo soy muy tranquilo nunca me dicen nada.

- **Quins mitjans de comunicació es consumeixen a casa teva?**

Mi padre ve siempre canales de Marruecos, y a mí me gusta ver Telecinco, ya sabes, Aída y esas cosas... Mi padre de español sólo ve peleas, y futbol, o Punto Pelota, y to eso. Mi madre y mi hermana ven series de Marruecos en canales de Marruecos.

- **La teva família ha intervingut en decisions importants teves?**

De momento no he tenido que tomar ninguna decisión importante, pero les hago caso.

Espai públic/ Els altres

- **Descriu-me el teu grup d'amics i què feu en un dia normal (espais de relació). (saber si són tots marroquins o no i si es relacionen amb joves autoctons i els motius)**

Ya sabes tú lo que hacemos, jaaaaa, siempre lo mismo. Estar aquí hablando en la calle, o uno chateando con el móvil, risas... unos hablando con la novia por el chat, otro con sus amigos. Mis amigos son bien, son buena gente. Tengo amigos de Rubí i de Sant Adrià del Besós, tengo muchos amigos de San Roque, en Badalona. Y cómo los has conocido a esta gente? Pues porque yo estuve trabajando ahí, al lado del Forum, y dormía en casa de mi tía. Y eran de allí. Yo siempre estaba en Barcelona con la novia, y

trabajando y eso, y salía poco por Rubí. Iba a trabajar a plaza España a una feria que había y eso.

- **On es reuneixen els marroquins de Rubí quan són al carrer?**

Al lado del parque, estamos siempre ahí sentaos en la biblioteca, pa pillar el wifi, ahí hablando y eso.

- **Com us sentiu quan sou al carrer? Dificultats amb algún col·lectiu?**

Bueno, a veces cuando estamos ahí sentaos y gritamos, la gente se queja y entonces llaman a la policía, y la policía viene. **Y cómo os tratan cuando llegan?** Nada nos dicen que no molestemos y eso y que busquemos otro sitio y ya está.

- **Feu ús dels espais municipals? Esteu contents amb el tracte que rebeu?**

Bueno, yo estuve en el IMPES haciendo un curso, y bien, todo bien.

- **Has treballat alguna vegada? Quines dificultats has trobat en la cerca de feina? On has anat a buscar feina i com t'has sentit? (Creus que ho tens més complicat pel teu origen?)**

No, no tengo ninguna dificultad para nada. A lo mejor ven un nombre tuyo, Mohammed y no te pillan y ven Jose y sí, pero no lo sé. Cada uno busca su suerte, y si buscas encuentras. Y yo he trabajado y uno se lo gana uno mismo, así que no creo.

- **Quina percepció creus que tenen de vosaltres la gent de Rubí?**

Algunos piensan mal y algunos piensan bien, pero es normal eso. Mira estos la están mirando, pero vamos, cada uno una cosa.

Identitat: (condicions externes anteriors als protagonistes)

- **Religió: ets creient? Ets practicant? Per què? Com creus que et condiciona la teva religió? A què t'ajuda i en que et posa dificultats? Creus que és fàcil viure d'acord amb la fe islàmica en aquest país?**

Sí, yo creo. Y me ayuda en muchas cosas, cuando rezas y eso, cuando pides a Dios, nos ayuda. Y además yo tengo esta religión, tu imagínate si yo le digo a mi madre – mira que yo no creo en esto – entonces madre mía, imagínate. Pero bueno, no es por eso, a lo mejor si me juntaría con más españoles... yo conozco gente que come jamón y to eso y no creen tanto, pero yo, no sé si hubiera venido más pequeño y me juntara con más gente española, pues a lo mejor no creería tanto. Y yo no creo que tenga ninguna dificultad, no sé, en qué sentido... **pues por ejemplo, si estás currando y llega el Ramadán y tu jefe no lo entiende, o que en el cole no entiendan que vayas a la mezquita..** no no no no.. porque yo he estado trabajando y todos lo entendían, además me llevaba muy bien con el jefe.

- **En quina llengua t'expresses amb més facilitat? Quina llengua fas servir a casa teva, amb els teus amics, al carrer? Com veu la gent el fet que parlis en una llengua que no entenen?**

Con mi hermana español, porque sale, con mi padre y mi madre en marroquí. **Y el catalán cómo lo llevas?** Bueno, bien, pero no lo hablo. A ver si me encuentro una

señora que me habla en catalán yo le respondo, claro, pero normalmente no lo hablo, en Rubí, nadie me habla en catalán.

- **D'on et sents? I d'on creus que et senten els demés?**

Yo diré que soy de Marruecos está claro, pero que he crecido aquí en Rubí, en Barcelona. Pero no voy a decir que soy español, está claro. Y yo cuando voy a Marruecos tengo muchas ganas de estar aquí, de subirme pa Rubí. **Y eso por qué?** Porque me agobio, me aburro ya, porque yo pienso que aquí se está mejor que allí, porque aquí conozco más gente en verdad, y están aquí mis amigos, y los echo de menos. Allí el primer día bien, pero cuando pasan tres semanas, cuatro, pues ya tienes ganas de venirte aquí. A Lo mejor si subiera aquí con 18 años, pues tendría ganas de estar en marruecos, pero vine con 8.

- **Amb qui et sents més identificat i per què? Els joves del Marroc o els joves de Rubí?**

Con los jóvenes de aquí, allí no conozco a casi nadie. Ahora voy allí y dicen quién es ese? Como desconocío, sabes. Y allí cuando tenía 6 o 7 años yo jugaba allí, pero ahora van y se piensan que eres nuevo, y yo he venio antes que él, es verdad, pero no lo saben y no te conocen. Además toda la gente que vivía allí cuando yo tenía 7 años, ya no viven allí, unos se han pirao a Bélgica otros a Holanda...

- **Creus que hi ha diferències entre els nois i les noies marroquines? Quines? Com ho veus?**

Las chicas de aquí no salen, sus padres las tienen más atadas, allí, aquí no tanto, son como los gitanos, como los gitanos pero en marroquí. Si te ven con ella, parece que ya te tengas que casar, aunque a lo mejor ya no es lo mismo porque ahora estamos en 2012, no sé... Algunas chicas si que viven igual que nosotros, aquí. Allí fuman a escondidas y eso. Pero aquí yo conozco chicas que viven igual, todas no. Yo conozco gente de Barcelona que sí se mueven, pero en su casa tampoco lo saben mucho.

- **Mantens relació amb joves del teu país? Familia, antics amics, tens nòvia allà? Per què mantens aquestes relacions?**

Sólo con dos, y a lo mejor veo a uno, y me suena, pero no... Más con la familia, ahora por ejemplo a un primo lo han pillao sin papeles en Sabadell y lo han enviado para allá para Marruecos. Yo ya tengo permiso pa todo. Y tengo la nacionalidad en proceso, me la dan en proceso. O sea te dan el pasaporte rojo, que pone que eres español.

Pràctiques identitàries (respostes úniques a aquestes condicions)

- **Com et definiries com a jove? Creus que pertanys a algun grup/tribu...?**

Soy un chico Pull&Bear, y si no Zara, mira todo lo que llevo ahora es así, es ropa que está bien y no es cara. Y mi estilo es normal, vestir bien y ya está.

- **Manifestacions artístiques?**

A mí me gusta cantar, cuando tenía 11 años, me juntaba con los gitanos a cantar flamenco y eso... pero esto no lo sabe nadie, eh!! (me lo dice bien serio para que no lo explique). No no no, que no lo saben que me juntaba con gitanos, se lo he dicho a alguno, pero no mucho, pero a mí me gusta mucho el flamenco, porque me he juntao

mucho con ellos, y también estaba con una gitana saliendo y uno tocaba la guitarra, otro las palmas, y me gusta mucho cantar, desde los 11 años o 12 años, que canto. Luego también estuve un mes en Almería y por eso. Pa hacer las canciones, las buscamos en youtube, y nada, pues luego haces lo que salga, escuchas la base y cantas sobre algún tema, una chavala o lo que sea. **Tienes novia que te inspire?** Sí yo tengo novia ya, vive en Barcelona

- **Com utilitzes les noves tecnologies? Xarxes socials, mòbils, internet en general... per a què les utilitzes més? Amb qui et comuniques?**

Estoy en Facebook, y Tuenti, pero a este hace dos años que no entro ya al Tuenti. Lo uso pa hablar con todo el mundo, de Marruecos también, la familia. Y por la noche con la novia.

El futur:

- **Estàs content vivint a Rubí?**

Bueno, sí, supongo, estoy bien en Rubí (*no ho diu gaire convençut*)

- **Tornaries al teu país? O migraries a un altre?**

No, aquí se está mejor, eso lo tengo muy claro, me siento agusto, a lo mejor bajaría a ver a mi familia y estar un rato allí, pero no pa vivir. Allí se está bien en vacaciones, si mi tío me dice quédate aquí hace ya tiempo, pa hacer un curso de carpintería, y no quiero. Le he dicho, mira yo me voy a ir mejor, que no que no, que no me quedo.

- **Com et veus d'aquí deu anys?**

Otra persona, con más madurez, y qué se yo. Si no sé lo que va a pasar el día de mañana. Yo no pienso, ostia de aquí a dos años. Yo pienso qué va a pasar ahora mismo, o de aquí a dos horas, o mañana, pero no de aquí a unos años, pero bueno, a ver si a los 33 años estamos casaos, y con algún niño.

- **Què t'agradaria que els teus fills visquessin diferent a tu?**

Pues que estén mejor que yo, claro, que estudien y tó eso. Que tengan trabajo y tó eso.

- **Demana un desig!**

Buff, muchos deseos yo, y si pido uno voy a querer otro. Un deseo, es que tengo muchos en verdad, el que más, bueno, es un deseo que sé que nunca voy a tener, porque todo el mundo vamos a morir, pero sería, tener a mi madre y a mi padre siempre.

ENTREVISTA 5:

ENTREVISTA A MOHA:

Dades bàsiques

- Lloc de naixement: En Chefchaouen, Marruecos
- Any de naixement: 1992
- Any d'arribada a Rubí i edat: 3 mesos
- Estudis acabats: 3º ESO y PQPI de Auxiliar de Ventas
- Experiència laboral: Trabajos en negros, en fábricas, en la obra, me llevo mi padre por dejar de estudiar, me cogió mi padre, con un vecino jardinero, tb.

Sortida del Marroc

- **A què es dedicaven els teus pares al Marroc?**

Mi padre se le murió el padre con 6 años, y era el pequeño y sus hermanos lo tenían amargao. Así con 16 se fue de casa, se buscó la vida, trabajó, ahorró sabes. Y a los treinta y pico, ya nos tuvo a nosotros y nos trajo p'acá. Se pasó mucho tiempo solo, veinte años, lo menos. Y aquí estamos, más no sé.

Escola (la primera trobada amb "els altres")

- **Com va ser l'arribada a l'escola?**

Me acuerdo de pequeño, que cuando veía un marroquí, era raro, cuando yo entré en P3 al cole, no había ningún marroquí en mi clase, era yo el único. Pero bien, sí, porque de pequeño ya era mucho de hablar y eso, y entonces en pocos días tuve amigos, además yo cuando llegué hablaba ya español, porque tenía dos hermanas mayores, que ahora ya están casás, que nos hablaban en español. Y ahora con mis hermanos hablo con todos en español y con mis padres en marroquí, aunque cuando estamos de broma, pa hacer la gracia y eso, hablamos en español.

Família

- **Descriu-me com són les relacions amb la teva família.** Habitants, situació econòmica, quin paper té cadascú a casa... Quins estudis tenen els habitants de casa teva?

Somos 7, bueno a ver ahora mismo somos 5 hermanos, pero somos 7 hermanos, dos mayores que yo, las dos chicas, y luego 5 más. Ellas se han casao. Y luego los cuatro menores que yo. Una hermana tiene 21 y la otra 24. Y tienes sobrinos ya? Sí, tengo 6 sobrinos ya, (tot orgullos), sí, y nunca me esperaba ser tío, te lo juro. Cuando tuve el primer sobrino no me lo creía, decía, allaa soy tío. Además pasó una cosa, mi hermana cuando se quedó embarazá le dije, ya verás, va a nacer el mismo día que yo, cuando me enteré, y nació el mismo día que yo. Y la otra hermana que tiene un hijo le dije, le van a salir los ojos azules, y le han salido los ojos azules. Te lo juro.

- **Quins costums del Marroc es conserven a casa teva? Com els vius?**

Bueno, las comidas y tal, pero no muchas cosas tampoco, yo me críao aquí, si bajas a Marruecos eso es otro mundo, se te ofrecen más cosas y tal. Aquí puedes tener lo que quieres, allí no, allí por mucho que tengas, no puedes tenerlo todo. Allí es muy difícil, bueno por ejemplo una casa no, eso es lo primero que tienes, es lo que hizo mi viejo, sabes, cuando se fue de allí ya la tenía. Con 20 años ya se estaba haciendo su casa, mi padre, suyas tiene tres casas, pero en el campo, eh! Tampoco te pienses que...

- **Identificació amb la família: et sents com ells, creus que viuràs com ells? Quins esquemes voldries repetir i quins canviar? En què us assembleu i en què us diferencieu?**

Yo me veo diferente, porque yo me he criado aquí, y muchas veces se lo digo, cuando me dicen que eres ya un hombre, que tienes que rezar y esas cosas, pos yo se lo digo, que yo ya me he criado aquí, yo me he criado como español, y muchas veces se lo digo, me veo más, bueno, no sólo yo, si no también mis hermanos pequeños, mis hermanas no, porque ellas se han criado un poco allí, pero nosotros nos hemos criado aquí.

Yo lo que vivo lo aprendo, y si lo aprendo mejor pa mí, y si uso lo que he aprendido mejor, de todas maneras.

- **Quins mitjans de comunicació es consumeixen a casa teva?**

Mis padres ponen la parabólica esa, y en español también. Lo que pone mucho mi madre en casa es el Corán, que hay alguien leyéndolo y hay un traductor y cuando acaba un capítulo haga un capítulo como pa que nosotros lo podamos entender.

Espai públic

- **Descriu-me el teu grup d'amics i què feu en un dia normal (espais de relació).**

Amigos, yo no considero muchos amigos. Porque mi padre de pequeño mi padre me dijo, lo que es un amigo lo tienes que probar lo que es un amigo, y yo por ejemplo al Moha y muchos los he probao, y les he pedido favores, y no me lo han podido hacer, y han tenido para hacerlo, y entonces piensas y dices qué amigos son. Yo en realidad no dependo de nadie, sabes? Lo que es mío, es mío, y lo que es tuyo es tuyo. Hablo con tol mundo, eso es lo bueno que he aprendido, si yo tengo algo, y a mí me apetece darte, te daré, pero si no, no, sabes? Y con lo tuyo, lo mismo.

- **Entonces cómo te diviertes los fines de semana por ejemplo?**

Pues no sé, en verdad me divierto más cuando estoy con mi novia, vamos a dar una vuelta, a pasar el día, la acompaño, me voy andando, y cuando haiga pasta me sacaré el carné. Siempre estoy ahorrando pa eso, pero cuando llego a casa cojo pasta, y nunca tengo. Tampoco vale mucho, pero pa ese poco de dónde lo saco.

- **Feu ús dels espais municipals? Esteu contents amb el tracte que rebeu?**

Por ejemplo el IMPES sí, para cursos y tal, y la escuela de adultos, para el PQPI, y me han tratao bien.

- **Què t'ha aportat l'Espai Jove Torre Bassas durant la teva adolescència?**

He estado muy agusto, me he reído mucho, y he aprendido muchas cosas, bastantes. He pasado más tiempo aquí que en la calle, venía aquí tres o cuatro años, to los días, seguidos, y muy bien.

- **Has treballat alguna vegada? Quines dificultats has trobat en la cerca de feina? On has anat a buscar feina i com t'has sentit? (Creus que ho tens més complicat pel teu origen?)**

- **Quina percepció creus que tenen de vosaltres la gent de Rubí?**

No sé, yo lo que pienso, es que cuando ven a un marroquí que es malo, y está robando o yo que sé, o cuando ven a un hombre que pega a una mujer, no sé por qué piensan que todos somos iguales, sabes? Y eso a mí, me da mucho coraje, si a mí a veces me lo dice mi novia, y me enfado y le digo, pero me has visto tu a mí alguna vez... y yo me enfado mucho. También dicen que los marroquíes somos machistas. **Y tú no te consideras machista?** No, yo me considero HOMBRE (infla el pecho para decirlo). Sabes qué te quiero decir? Me considero pos hombre. **Pero crees que hay diferencias entre los hombres y las mujeres?** Hombre, el derecho es el mismo creo yo, una mujer es una mujer y un hombre es un hombre.

- **Creus que hi ha diferències entre els nois i les noies marroquines?**

Yo creo que las chicas marroquíes, se piensan que viven como amargás, haciendo las cosas a la fuerza, sabes? Por ejemplo como te digo, mi madre porque ya se ha criado y ha nacido en Marruecos y ha visto ese mundo, que mi madre le dice a mi hermana - si tu hubieras nacido en mis tiempos... y cómo puedes ser tu ahora así- y llora y tó. Y mi hermana tampoco es de esas que se va por ahí y tal, pero no sé, le dice, yo tengo mis derechos. Pero si derechos tienes, tienes derecho a vivir, o no? Tampoco no sé... El derecho del hombre es trabajar y traer pa casa, y el derecho de la mujer, pos hacer la casa y cuidar los hijos, no? Eso es lo que pienso yo. Y si alguien escucha esto y piensa que soy machista, pos no sé?

- **Et sents identificat amb els joves d'origen marroquí que veus als mitjans de comunicació? Què en penses?**

Esta pregunta dudaba si hacértela, porque tu eres de aquí, tú no eres inmigrante. Ya pero ves, yo sí que me considero moro, me he criado aquí, y tengo costumbres de aquí pero me considero moro, por ejemplo mi familia somos de campo, o sea campesinos, y un primo mío dice soy *tetouani*, soy de Tetouan, sabes? Y entonces qué, que no te sientes orgulloso de lo que eres, sabes? Eso me da mucho deso, que sea de campo, y diga que es de Tanger, porque esté cerca. Pos yo soy de Marruecos, y soy orgulloso de ser de campo, y yo soy orgulloso de ser de Marruecos y ser de campo, yo no, pero mi padre sí, así que si tu padre es de campo, tú también.

Identitat: (condicions externes anteriors als protagonistes)

- **Religió: ets creient? Ets practicant? Per què? Com creus que et condiciona la teva religió? A què t'ajuda i en que et posa dificultats? Creus que és fàcil viure d'acord amb la fe islàmica en aquest país?**

Soy creyente pero no practico, por eso, porque yo me he criado aquí, entonces da más palo, no sé. El día que yo sea más grande, cuando vaya yo a casarme y a tener mis hijos, pues supongo que ya tomaré el camino recto. Porque ahora hay que disfrutar según la vida, no? Hay alguno que piensan que por ser moros, han nacio pa rezar a Dios, pero yo quiero disfrutar la vida, ver lo que es bueno y lo que no, y aprender. Cada uno que tiene su religión, y cree en su dios, creo yo que le ayuda, yo creo así, pero no lo sé tampoco.

- **Amb qui et sents més identificat i per què? Els joves del Marroc o els joves de Rubí? (diferencias y similitudes)**

Yo de pequeño iba na más que con españoles, marroquí no conocía a muchos tampoco. Cuando vine aquí sólo había españoles, ni peruanos, ni ná. Y cuando empezaron a venir decía, aala.. si hablan el mismo idioma que mis padres, sabes?

- **Mantens relació amb joves del teu país? Família, antics amics, tens nòvia allà? Per què mantens aquestes relacions?**

Sí, con primos y tal, porque ahora por la situación que estamos no bajamos a marruecos, a mi padre hace una año y medio le ha dado una embolia, y le han dado también tres infartos, sabes? Y no puede bajar, está aquí, a ver si yo que sé, ahora está mejor. Y yo ahora lo miro, y digo uaalaa, es mi padre sabes, y la enfermedad se le nota, se le nota mucho. Y no es muy mayor tiene 52 años.

Pràctiques identitàries

- **Com et definiries com a jove? Creus que pertanys a algun grup/tribu...?**

Mucha gente dice que sí, pero yo no, yo cuando iba a ver a mi novia a la serreta, el Jaume el director, que me conocía, porque yo iba a la Serreta hasta tercero, que me echaron, pues me decía, que le daba drogas a los otros y los otros vendían. Y se lo dijo hasta a la madre de mi novia, y fui allí, y la lie, dónde vas diciendo eso sabes?

- **Quin tipus de música escoltes i per què?**

Me gusta el rap, lo que canta la realidad, eso de que escuchas una canción y dices esto me ha pasado, en inglés no, porque no las entiendo y me gusta el flow y el ritmo, pero no las entiendo. En árabe y en castellano. **Y el catalán cómo lo llevas?** Pues regular, porque no practico nada. A veces me han preguntao algo en catalán en alguna entrevista, y me he quedao en blanco, pero a la que he recapacitao, sale todo, pero tengo que hacer un esfuerzo. Por ejemplo si tu te fijas los marroquí que entran en el cole cuando llegan de Marruecos, lo primero que aprenden es catalán y es lo primero que hablan, pero a la que salen a la calle, ya hablan castellano.

- **Quin tipus de roba portes? Per què portes aquesta roba? Penses que aquesta roba t'identifica com a grup? Em pots descriure aquesta roba?**

Me gusta la ropa ancha y tal, ropa ancha, tampoco hip hopero porque no llevo gorras y tal, pero si ancho.

- **Què t'agrada fer en el teu temps lliure?**

Dibujar de vez en cuando, o quedar un día con un chaval y picarnos a hacer flexiones, con 15 años hice gimnasio, pero me echaron porque había un racista, y siempre que se meten conmigo, como no he tenido hermanos grandes, pues era uno ahí to ciclao, y yo iba pa una máquina y me dijo tu no puedes tocarla, y me dijo por sudor o no sé por qué y estaba ahí tol mundo mirando, y me quedé que hago y no me controlé y le dí.

- **Com utilitzes les noves tecnologies? Xarxes socials, mòbils, internet en general... per a què les utilitzes més? Amb qui et comuniques?**

Tengo Facebook, y ya está y lo uso pa publicar fotos y decir lo que hago.

El futur:

- **Estàs content vivint a Rubí?**

Yo aquí ya veo esto como mi país, porque a Marruecos yo bajo muy poco también.

- **Com et veus d'aquí deu anys?**

No sé nunca lo he pensao te lo juro, lo he intentao pero se me ha ido la cabeza pa otras cosas porque no puedo, no me veo.

- **Què t'agradaria que els teus fills visquessin diferent a tu?**

Diferente situación? Joder me encantaría, que no vivieran con lo justo, y no poder tener lo que quieran. Yo prefiero pues, mira papa que me gusta esto, pos mira hijo toma. Yo por ejemplo, con 10 años robé una bici, porque le dije papa, yo quiero una bici, y me dijo, hijo no tengo con qué comprarla, y otro día, papa, y me dijo el día 10, y otro día, el día 10, y yo ya dije, ya está, esto no puede ser. Y me busqué la vida, y me vine con una bici. Y le dije, mira no me la compras, y aquí la tengo. Cuando metieron a mi hermano en un centro, lo primero que me dijeron, es que tu que eres buen chaval, y sabes de tu hermano, y mi padre me preguntó por qué ha robao tu hermano, yo le dije, por lo mismo que yo por no tener lo que ha querido. Y si quedó fatal y empezó ahí a escribir un montón. Y mira que suerte eh! Siete meses, y le dieron libertad. Mi hermano ahora no está mal, pero el pavo antes era exagerao, cada día, dos secretas en mi casa. Muchas cosas yo sé que ha hecho, pero muchas cosas se las han sacao los mossos de la manga, también me han intentado meter a mi marrones, yo tengo un marrón que me han metido a mí ahora: robo con fuerza, que dicen que me ha visto un vecino, que me reconoció en una rueda de reconocimiento. Y cómo te quedas tú, pues piensas es que estos me quieren meter sí o sí a la fuerza. Pero a mí me da igual, ya está hecho, me he comio 72 horas de calabozo, así que al juicio y a ver lo que dicen.

- **Demana un desig!**

Pos ser feliz, tío. Estar bien y pasar de todo y no sé, es que si te pones... quiero todo... (silencio...)

ENTREVISTA 6:

ENTREVISTA A ABDEL

Dades bàsiques

¿Dónde naciste?

En... ¿O sea en Marruecos? ¿La parte? Pues en el Rif.

En el Rif. Eres rifeño. Vale.

¿Año de nacimiento? 95.

Año de llegada a Rubí y que edad tenías cuando llegaste. 2007, tenía 12 años.

12 añitos, ¿o sea que llegaste en qué curso? En primero... bueno... quedaba poco... **O sea al final de curso de primero de la ESO.** Sí.

Vale. Eh... ¿Qué estudios tienes acabados?

La ESO.

¿Has trabajado en algún sitio?

No.

Salida de Marruecos

¿A qué se dedicaban tus padres en Marruecos?

¿En Marruecos?... Pues no me acuerdo la verdad... Yo es que cuando ha venido aquí mi padre yo era... tenía 6 meses o así.

Vale, ¿o sea tu padre vino primero?

Sí

Y luego vosotros os reagrupasteis...

Sí.

Vale. Vino tu padre y ¿os quedasteis allí cuántos?

12 años o así.

¿Vivías en una ciudad o en un pueblo?

En una ciudad. Como Rubí más o menos. Un pueblo

¿Cuáles fueron los motivos por los que tu familia salió de Marruecos?

Pues trabajo... Porque ahí trabajo hay, pero cobras menos y tal y la gente pues llega como dicen a fin de mes pues normal y no es lo mismo que aquí, tío. Pues de ahí pues mi padre vino aquí.

¿Cómo recuerdas aquella salida, que recuerdos tienes tú de allí?

Pues recuerdos cómo, ¿de mi padre? ¿o de salir?

Pues yo venir no quería, yo estaba estudiando y tal... ya tu sabes que la infancia que no... da igual como vives. Pues yo no quería venir, sinceramente. Yo iba al cole pues yo estaba feliz ahí, ¿sabes? Como no... era menor y tal... no pensaba en el futuro... no pensaba y tal... y al subir aquí me agobiaba... al principio me agobiaba un montón... quería volver... lo que ojala que nos echen de aquí, porque no conocía a nadie y tal. Y más el idioma, que no sabía. Iba al cole, y estoy ahí 4 o 5 horas callado... Es que no se... Me agobiaba un montón. Pero poco a poco vas conociendo a gente, aprendiendo el idioma un poquillo y tal... después, si es que aquí mejor que allí... y la gente también...

Cuando llegaste a Rubí... bueno... la siguiente pregunta era ya sobre la llegada a Rubí... que como te sentiste... me lo has explicado un poquito...

Sí... me he saltado un poquillo...

No, no, no... perfecto. Te sentiste... Llegaste... Al primer sitio que llegaste dónde fue... el colegio entiendo...

No... después de... emm... un mes, me tiré aquí un mes sin... sin ir a ningún lado... porque llegué en Navidades...

Luego llegaste al cole... y en el cole cómo te sentiste... te sentiste apoyado... te sentiste rechazado...

No, no... apoyado... apoyado. Pero yo que se, yo por ejemplo el cole donde me apunté es el mejor cole en el que he estudiado en toda mi vida.

¿Cuál es?

En la Balmes. Ahí aprendí un montón de cosas que... llego a estar por ejemplo en otro cole... lo que me han contado a mí... ffff... no se por ejemplo, me tiré aquí dos años y ya sabía hablar, entendía todo y tal... ¿sabes? En un año y medio o así me enseñaron.

¿Qué personas o recordos personas, espais, donde estuvieras más a gusto, que te hicieran sentir bien?

Pues en el cole y aquí en la Torre Bassas y en verdad...

Llegada

¿Qué echabas más de menos cuando llegaste?

Amigos. Familia. A la gente.

En cuanto a la escuela, ¿cómo fue la llegada a la escuela?¿en cuanto a la lengua, en cuanto a los compañeros, en cuanto a los profesores?¿Si era muy difícil o no seguir los estudios o no en otro idioma?

Sí. Bueno no, porque a mi al principio me daban libros en árabe y español. Lo que hacía yo al principio, te dan un libro que es en árabe y en español. Tú vas estudiando esas palabras, por ejemplo yo que se... pizarra pues la traducción al lado en árabe... y así en verdad...

¿había más chicos árabes en tu clase?

En mi clase había una, una chica marroquí que era de mi pueblo.

¿Qué tienes más recuerdo, de buenas experiencias o de malas experiencias en el cole, y si recuerdas alguna en concreto?

Es que malas creo que no recuerdo ninguna... ¿Cuándo vine a España?

Familia:

Descríbeme un poco como es el ambiente en tu casa: cuánta gente vive, si trabajan, no trabajan, que estudios tienen...

Pues mi hermano no tiene estudios porque ha llegado grande digamos, tenía 17 años... bueno, tenía estudios del IMPES y tal. Mi hermana tiene el graduado, tiene el modulo, ciclo formativo y sigue estudiando: va a hacer el curso puente para hacer el superior. Y mi padre trabajaba... bueno, a veces también trabaja, y mi madre está en paro.

O sea que seríais tres...

Bueno, tengo un hermano pequeño que es menor aun, que estudia también.

Vale. Más cosas sobre tu casa.

¿Qué costumbres de Marruecos se conservan en tu casa, y como lo vives eso de que en tu casa sigan teniendo esas costumbres marroquíes?

Pues yo creo que es lo mismo: aquí por ejemplo tengo un piso y en Marruecos una casa, o sea que... por ejemplo, en Marruecos puedes hacer lo que quieras en tu casa... es una casa. Y aquí no, hay que respetar más, porque es un piso. Hay vecino y no puedes hacer por ejemplo lo que haces en Marruecos, por ejemplo, tú de día dejas las puertas abiertas, ¿sabes? Ahí nadie te dice nada, nadie entra. Por ejemplo aquí no, ¿sabes?

¿Cómo te sientes de parecido o no parecido a tu familia, crees que vas a vivir como ellos cuando tu vivas solo, por tu cuenta? ¿Qué cosas crees que vivirás como ellos y qué cosas quieres cambiar porque no te gusta cómo se viven en tu casa? ¿En qué os parecéis y en que os diferenciáis?

Yo creo que por ejemplo a lo mejor viviré mejor que ellos o peor, no se sabe, eso depende del país, del dinero y tal, pero lo de qué me gustaría cambiar... pues... yo

creo que no hay nada que cambiar porque a ver, yo, por ejemplo, como los veo a ellos digo: están bien. O sea que no hay nada que cambiar.

Estás contento con la educación que te han dado en tu casa: Sí, sí. Cómo te tratan y cómo vives. Claro.

¿Tus padres aceptan cómo eres? ¿Tu familia acepta cómo eres? en cuanto a la ropa que llevas, los amigos con los que vas, la música que escuchas, si tienes una novia...

Hay algunas cosas que no, que por ejemplo si... lo de fumar... cuando me ven por ejemplo que me junto con gente... es lo que ven ellos, ven a uno por ejemplo que fuma porros, que... y tal... me dicen: no te juntes con ese porque te va a dar problemas y tal. Pero yo como lo conozco, o sea que se como es y tal, aunque si los pillan te va a decir que no, que no te cree, aunque le digas que no, que tu lo ves que fuma, que no hace problemas...

Que no es mala persona...

Eso es. Pero ellos... o sea... es lo que ven, ¿sabes? Ven lo de fuera, pero lo de dentro no lo ven... como no se juntan ellos con él... no...

¿Qué medios de comunicación se consumen en tu casa?

España, y de Marruecos también... no de Marruecos sino de todos los árabes, con la parabólica esa. Pues depende, si por ejemplo está mi hermano ve los deportes de aquí de España. A ver si están mis padres ven las cosas de los árabes, ¿sabes? Como no dominan bien el idioma y tal...

Ven la Teresa Campos de Marruecos...

Sí, ya sabes... (risas)

¿Tu familia ha intervenido en decisiones importantes tuyas? Yo que se, tipo...

Sí... Sí, sí. (asiente con mucha fuerza, con pleno convencimiento y alegrándose de que le haga esa pregunta)

Bueno, tú mismo, dime.

Sí. Es que en todo en verdad. En las buenas y en las malas. Sí, interviene en todo. Sí, porque si lo hacen mejor para mi, o sea, lo hacen para que si en alguna cosa que hago mal intervienen para que yo, para que lo haga bien y tal. Y si es buena pues me apoyan por ejemplo, me dicen sí, que esto está bien, que no se que...

Espacio público

Descríbeme tu grupo de amigos y qué hacéis en un día normal, donde os relacionáis. Y también me explicas si son todos marroquíes o no y por qué te juntas solo con marroquíes o por qué te juntas solo con gente de aquí... Un día normal tuyo.

Amigos, amigos... ¿te digo los nombres? Porque si te digo los nombres aquí no acabamos...

¿Cómo es tu grupo de amigos?

En verdad hay buenos y hay malos... o sea malos no, pero hay gente que hacen cosas malas, que no es porque quieren sino es porque, por ejemplo, uno que roba, no roba porque quiere sino es porque necesita algo y sus padres no se lo dan o tal, que es malo también...pero (se sent avergonyit en explicar això) **Yo no voy a juzgar aquí nada**

O sea, hay unos que por ejemplo fuman y tal y eso ya aparte y... hay que los que se meten en líos y tal... en verdad son la minoría... los que me junto yo así siempre, siempre, son buenos. Yo creo que los típicos que juegan a futbol y algunos que son cantantes como yo, o sea que intentan escribir y tal, y estudian la mayoría, estudian... Y marroquíes, son, me junto la mayoría son marroquíes, porque como estudio en Cerdanyola y tal, lo que es en el cole cuando estoy, estoy con los españoles, cuando estoy aquí por ejemplo en Rubí estoy más con los marroquíes pero hay españoles también que se juntan con nosotros, que se juntan siempre y nos llevamos tope de bien...

Por dónde os juntáis

Nos juntamos al lado de la biblioteca en el parque ese que hay, a veces la sardana, cuando es un fin de semana en can rosés, jugamos algún partido y eso..

Cuando estáis en la calle tenéis dificultades con algún colectivo? Alguien os molesta? Molestar no, pero a veces por ejemplo estamos sentaos sin hacer ruido ni ná.. y como somos esooo... pues **(evita dir la paraula "moros")** nos dicen, iros de aquí, no sé que ya es de noche. Y no estamos haciendo ná... pero llaman y dicen que están trapicheando y fumando porros, cuando no hay nada de eso. Y hasta la policía nos lo dice -que sabemos que no hacéis ná, pero los vecinos son así que les vamos a hacer- Y siempre llaman, pero ni nos registran ni ná. Sólo dicen, podéis cambiar de aquí por favor, y es lo que hacemos, pillamos y nos piramos. **Os vais a otro lado?** sí, a un sitio que no hayan bloques ni ná, **o sea que en principio sería con vecinos, en los sitios que os reunís, no?** Sí, y a veces pasa la policía y se quedan mirando, sabes? Llaman, y cuando llegan ven a dos, y se quedan mirando y nos dicen anda, bajar el volumen y seguir aquí, y así como diciendo... porque no saben porque los han llamao. Y a veces vienen de lejos y se quedan mirando, y ya ven que ni hacemos ruido ni ná, y ya ni vienen.

Haces uso de sitios municipales, del ayto, y cómo te tratan? Torre Bassas, Ateneu, Biblioteca? Y qué tipo de trato recibes? Yo personalmente, en todos los sitios municipales donde he estao yo me han tratado bien y tope de bien, en la biblioteca, ateneu, y aquí en la Torre Bassas nunca he tenido ningún problema, y cuando de niño porque lo he buscao.

Y ahora qué has sacado la Torre Bassas, qué te ha podido aportar la Torre Bassas durante tu adolescencia? Muchas cosas, en verdad, es un sitio donde estás en vez de estar por ahí haciendo el tonto. Estás aquí, y si intentas hacer algo mal, pues los que trabajan te lo dicen, oye tal... y cambias el chip, **o sea que sirve**

de algo lo que te digan pues sí, gracias a la torre bassas, yo aquí en verdad empecé a escribir... **qué guay, sí? Qué guay...**

Has trabajado alguna vez, o has buscado trabajo? Has ido hasta alguna empresa? Pues la verdad es que no, he trabajado así en negro, o con algún amigo cuando era menor. Cuando tenía 16 he trabajado con un amigo unos días o asín, y ahora estoy estudiando, o sea qué... **Qué estás estudiando?** Estoy haciendo soldadura y calderería en Cerdanyola

Qué percepción crees que tienen de vosotros la gente de Rubí? Percepción cómo? **Pues como grupo.. la gente de Rubí qué opina?** Pues que opinan los que nos conocen, pues opinan bien, y los que no, pues.. en verdad yo lo veo normal. Si escuchas, esos marroquí, se meten, no se qué... yo lo veo normal. Por qué? Porque es la fama que tenemos, y la hemos buscao, en verdad, a lo mejor yo no hago, pero hay otro que hace, y una persona ensucia todo. Es como si yo, de otros de no se qué, si me pegan, aunque yo quisiera cambiar, siempre los veré... Así que los que nos conocen, se llevan tope de bien con nosotros y los que no, pues ya sabes lo que piensan, que somos malos y tal, pero en verdad yo lo veo normal. **O sea que el conocimiento, hace que la gente...** Pues claro, cuando la gente ya te conoce, pues dice tal.. no es lo que parecía, sabes?

Te sientes identificado cuando en la tele se habla de chavales inmigrantes? Te sientes identificado con ese tipo de persona? Yo creo que sí, que lo que dicen es verdad. Bueno, hay algunos casos que no. Yo te digo, el Anglada por ejemplo, cuando salió diciendo que los marroquí vienen a conquistar, pues dices, este es un... Pero cuando ves que un marroquí ha hecho tal, pues sí, es como cuando sacan a un español. Lo que pasa en este país es mejor, porque por ejemplo en Marruecos te enseñan sólo lo bueno, aquí no. Allí por ejemplo en Marruecos, lo que es un canal no puede enseñar lo que quiere, aquí puede enseñar lo que haya. En Marruecos, por ejemplo, cosas contra el rey y tal, allí no se saca nada. Se enseña sólo lo bueno, que te enseña que tu país es el mejor, y lo malo de otros países. Sólo te enseñan lo bueno, pero cuando tu vas allí, en verdad ves que no es así, que es otra cosa.

Prácticas identitarias

Tu eres creyente, eres practicante? Crees que te condiciona y crees que es complicado ser musulmán en un país que en principio es laico, pero que tiene una mayoría católica. Sí, lo soy. Pues yo creo que sinceramente, se practica más aquí que en mi país (**risas**) , es que es la verdad. Por ejemplo, yo aquí veo chavales que van a la mezquita y tal, y cuando bajo a Marruecos pos no tanto. Van, pero digamos en Ramadan. **Sí sí, cuando es obligatorio, no casi?** Eso es, por ejemplo aquí, vas a Marruecos, y hay gente que se piensa, cuando enseñan sólo lo de Pakistán... y por ejemplo vas allí y la mayoría no llevan pañuelo, o sea que en verdad aquí yo me siento, que puedes hacer lo que quieras, es como si estás en tu país.

En qué lengua te expresas con más facilidad? Con más facilidad pos en marroquí, porque he estudiao más en Marruecos que aquí, siete años, y por eso lo tengo más fácil. Bueno, en verdad también sé hablar perfectamente rifeño. Pero al estar hablando me sale más marroquí. **Porque tú en tu casa qué hablas?** Bueno

rifeño y marroquí, pero más marroquí. Porque yo he nacido en el Rif, pero me he criado en Tetouan. Por eso sé rifeño y marroquí, y árabe también, porque el árabe, lo que es en Marruecos se habla en el cole, y el marroquí no es un idioma, sino que se habla en Marruecos, todo Marruecos, pero no es un idioma. Ni se escribe ni ná..

O sea es el árabe que habla la gente de Marruecos de la calle? Eso es, y el árabe lo saben tope de poco en Marruecos, lo que es el norte y tal, se habla tope de poco, sólo en el cole. Tampoco se habla mucho, y en otras partes hablan más en francés. Y en cuanto al catalán y al castellano? Cómo los llevas? yo creo que bien, el castellano más que el catalán, porque es el que está en la calle, aquí tol mundo habla castellano y por eso lo hablas más que el catalán. En otros sitios de Catalunya pues se hablará más... pero aquí... **Sí, sí, aquí es así...chico si hubieras caído en Vic.. (risas)** o en Sant Cugat, porque yo estudio en Sant Cugat y todo el mundo allí habla catalán.

De dónde te sientes? De dónde sientes tu que eres? Pues rifeño, me siento rifeño y a la vez marroquí digamos, porque en verdad lo que somos los rifeños... noo, somos marroquíes pero no árabes. El origen de los rifeños no viene de los árabes, y tampoco éramos musulmanes. Ah mira yo no tenía ni idea de eso. Porque en verdad, bueno, lo que yo he escuchado eh... sí sí sí.. pues eso, que el origen bueno, sí, el origen de los rifeños es, viene de Alemania.. **(risas) por eso sois tan rubios!** Sí sí, y hay palabras en rifeño, que son como en alemán. O sea nosotros antes, eramos, en verdad los rifeños no tienen ná que ver con los árabes. To lo que era el norte de África era todo rifeño, es que poco a poco es cuando se metieron los árabes es cuando ya metieron el Islam y tó eso, y es cuando la gente pues lo escuchaba y le gustaba. Pero al principio no creían en nada.

Con quién te sientes más identificado y por qué? con los jóvenes de Marruecos que viven allí, o con los de Rubí? Identificado cómo? **Con quién te crees que tienes más cosas en común, que te pareces en más cosas?** Es que son lo mismo, yo no veo diferencia. Yo donde me crie son como los de aquí, es una ciudad sabes... no son de esos que piensan patrás... yo los veo como los de aquí.

Mantienes relación con jóvenes de allí? Con amigos que dejaste? Y por qué y cómo? Sí sí, a través de Facebook, de messenger, de todo, porque yo me he criado con ellos, íbamos al cole juntos, íbamos a futbol juntos. Por ejemplo es como los de aquí lo mismo. No es de eso que poco a poco vas conociendo, no, ellos me conocen y cuando voy allí es como siempre. O sea que no te sientes extraño.. No no, para nada. Y al revés, todos los días que hablo con ellos me dicen, oye, a ver cuándo bajas y eso. **Y con familia de allí también mantienes relación?** Bueno más con amigos.

Qué costumbres crees que has adoptado de aquí, de la cultura de aquí, que no tienen en tu casa y tu pues ya las has incorporado a tu vida... qué ves diferente en ti que no tengan tus padres, porque tu has cogido ya esa costumbre o manera... Pues **(piensa largo rato y no sabe que decir)**, pues no sé, cosas como el futbol, la música y esas cosas. Mi padre por ejemplo, le gusta el futbol, pero el de pequeño no ha jugado a futbol... y pocas cosas más, no te puedo explicar más, porque no sé...

En cuanto a los chicos y las chicas marroquíes que viven aquí, tu crees que hay diferencias? Diferencias, pos (piensa también largo...), a ver, diferencias, yo creo que no hay ninguna, pos yo que sé, las chicas marroquíes esas que llevan pañuelo no se ajuntan con nosotros. No porque nosotros no queramos, si no es porque ellas no quieren, dicen que somos más del rollo... no sé... porque dicen que no son callejeras, que son de las que quieren una relación seria, y nos ven y piensan que nosotros no... pero las que no, son como nosotros... lo normal, van de flor en flor. Pero diferencias no hay ninguna, ni en la cultura ni en la religión, otra cosa es que la gente que lo vea diferente. Pero si un hombre trata mal a su mujer no es porque sea musulmán, si la trata mal es porque quiere y ya está y porque es un... un ... bueno... **(se corta pa decir un taco, y ya lo digo yo... CABRÓN)**

Como joven, te identificarías con alguna tribu urbana? Con raperos.

Qué tipo de música escuchas y por qué? Rap y reggaetón, pero del de antes no del de ahora, con instrumental de reggaetón, pero lo que dicen va sobre por ejemplo sobre la calle, realidad sabes, como el rap. Y el rap me gusta porque va sobre la realidad, no es de te quiero, me quieres, no se qué, son cosas que tu escuchas y dices... ostia esto lo he visto, y lo sigo viendo y pasa y pasará, por eso me gusta y cuando lo escucho lo vivo, yo que sé... y por eso, me gusta más el rap. Además yo canto rap.. y escribo... **ah sí? Y por qué lo haces?** Yo lo que veo y lo que me pasa, pos en vez de explicárselo a una persona o a un grupo, pues todo lo escribo y lo escuchan todos a la vez. Yo que sé me dice un amigo me ha pasao esto no se qué, y yo voy a mi casa, saco un instrumental, y empiezo a escribir, y cuando se lo enseño me dice- ah ostia! Pos es lo que ma pasao...- Pos si quieres lo canto y lo escribo. Y cuando me viene uno y me dice que si hacemos un tema sobre la crisis y sobre no se qué, pos yo digo... perfecto... Lo que escribes en verdad es lo que ves. La gente a veces se lo inventa, pero lo que hago yo es lo que veo. Si veo yo que sé, uno que maltrata a una mujer, y no me gusta, pos en vez de decirle al tío ese, eh! Que lo que estás haciendo está muy mal o no se qué, no le digo nada y lo escribo.

Mc imran, escupiendo lo siento

-De todo lo que hablo, de lo que veo a diario

-En la tele en la calle, no hay nadie que me calle

-Como quieres que me calle, con todo lo que se sabe -De quoi je parle, lo sabe
everbody

-Racismo en todas partes, no hay nadie que hable

-En el siglo 21 ? Yes, en la cabeza no cabe

-Por ser inmigrante, tiene que ser un delincuente

-A la que salgas de tu casa, ya te ficha la poli

-Eso es asii, aunk en el papel no sale
-la prensa esta compraaa, enseña lo que quiere
-Normal que me explote, si nadie interviene
-Tengo mas amigos en la carcel, que en la calle
-Algunos han hecho el porque, otros no se sabe
-unos por la cara, otros por delecuentes
-unos por traficantes, y otros por inmigrantes
Estribillo:Abre cierra, estos quieren guerra
-Racismo y pobreza, lo que hay en esta tierra
-Lo que nos espera, por ser de fuera
-Exploto en el myc, si puedes dispara

(X2)

Segunda parte: pobreza

-Racismo y pobreza, de eso voy -Esa es la realidad, lo maximo tengo que dar
-Racismo y pobreza, de eso voy a hablar
-Esa es la realidad, lo maximo tengo que da
-Algunos para sobrevivir, tienes que traficar
-Soy uno de ellos, ninguno me va a dar
-*soy uno de ellos, de comer nadie me va a dar
-Porque los de arriba , ninguno me hacer cambiar
-Lo unico que saben hacer, es desahuciar
-Familias en la calle, quien les va a ayudar ?
-Aveces cambio de acera, xq no quiero mirar
-Aveces miro bien, para poder expresar
-Una mano no aplaude, pero puede pegar

-Ni derechas ni
-Ni derechas ni izquierdas, solo saben robar
-xq tienen el poder, y nadie los puede parar
-Esto no va a cambiar, ni con huelga general
-pero llegara vuestro dia, y todo va a cambiar
-Dios existe uno, por el voy a jurar
-Mc imran A.K.A ghassab, hasta el final
-Estríbillo: Abre cierra, estos quieren guerra -Racismo y pobreza, lo que hay en esta tierra
-Lo que nos espera, por ser de fuera
-Yo exploto en el myc, si puedes dispara
(X2)

... realmente lo que dices en esta canción es mucho más chungo de lo que tu me estás explicando ahora, o no? No... si me la lees por líneas la vamos explicando:

En la tele, en la calle, no hay nadie que me calle: pues que lo que leo lo escribo, que no hay nadie que me vaya a decir a mí lo que tengo que hablar

Racismo en la calle lo veo en todas partes: por ejemplo lo que te he dicho de lo de Anglada y tal..

Por ser inmigrante tienes que ser un delincuente, a la que salgas de casa ya te ficha la poli: eso es lo que te dicho que los que no te conocen te ven como un delincuente, un tal, pero cuando te conocen ya...ya piensan otra cosa, pero los que no te conocen piensan otra cosa. Por ejemplo, cuando estamos 20 marroquís, si pasa la policía nos para, eso está claro, más de tres marroquís, tu vas por la calle y te paran, aunque no estés haciendo nada te paran. Yo, me han parao un montón de veces, y ahora ya que me conocen y saben que nunca llevo ná.. pos ya me ven. Por ejemplo, el Toni que me conoce y tal, pos eh! Qué tal vas? Ya nos conocen... y si viene alguno de fuera se dan cuenta, por ejemplo un día vino un amigo mío, me ha venio a buscar de Terrassa, estábamos al lao de la serreta, y me dice el poli- Tú no tienes que estar en el cole?. Y le digo- no que han ido de excursión- y a mi amigo le dice- y tu qué haces aquí? Tu no eres de Rubí, dame tu DNI (RISAS DE LOS DOS). Y a mí no me lo hacen, me ven y me preguntan, tu IMRAN qué tal.

Vale vale, por lo que veo entonces si que son cosas que tu vives y que tu ves, pero tampoco son cosas que te traumatizen, porque las quieres entender, no? Sí,

tampoco es que me pase a mí, si no lo que veo que le pasa a los demás. NO me pasan a mí, pero las veo, que pasan a diario y demás.

Te preguntaba por la ropa que llevas.. qué tipo de ropa te mola? Le das mucha importancia? La eliges premeditadamente? Sí, yo, por ejemplo no compro el original porque es caro. Por ejemplo, en vez de pillar tres bambas GUCCI, en Marruecos te puedes comprar cinco o diez, y aquí no puedes pillar ni una, hay mucha diferencia. A ver son falsificás, pero son las mismas. Por ejemplo, hay gente que me ve en el cole y tal, y dicen OSTIAS... pero no saben que es falso. Hasta un día un amigo me lo dijo, sabes, yo le dije – oye, déjame un cigarro- y me dijo – venga ya, que yo no llevo la ropa que llevas tú. Y claro, es como si fuera ropa de aquí de los chinos, bueno, de los chinos no, pero, claro RALPH LAUREN, GUCCI, G-STAR, aquí no las puedes vender en las tiendas así falsificás, y en Marruecos sí. Son ropas de marca, pero falsificá. **O sea que te mola llevar ropa de marcas, independientemente de que sea falsificada o no.** Si, sí, y es mejor que la de aquí. Por ejemplo, en vez de pillar un pantalón de 30 euros de aquí, en Marruecos me pillo dos, y son de los que aquí valen 200 euros. Por ejemplo, un pantalón G-STAR, 20 euros. Y la gente y lo vé, y dice- joder- pero en verdad como es de Marruecos no me ha costao tanta pasta.

Qué te gusta hacer en tu tiempo libre? Pos por ejemplo, ahora, cuando me levanto por la mañana que ya he acabao el cole y tal, pos pillo desde las 2 a las 6, como sé que mis amigos no van a estar fuera, pues escribo canciones, y el tiempo pasa rápido en verdad, no como si estuvieras estudiando sociales. Que lo quieres saber ya pa salir, porque es el examen, y quieres salir. Cuando estás escribiendo canciones y tal, pones el instrumental y lo vives, el tiempo pasa rápido, no es como el cole.

Nuevas tecnologías: cómo las usas? Qué móvil tienes? Tienes ordenador en casa, internet, redes sociales? Yo móviles tengo dos. Uno no tiene wifi, y otro sí, más moderno. Y como tengo dos tarjetas, una que te sale más barata y otra no. Una es LAICA, no sé si la conoces, es del rollo recargas 5 euros y te regalan otros 5. Y de Laica a Laica llamas gratis, y mis amigos la tienen y nos comunicamos con eso. Ordenador tenía, pero se me ha roto y lo tengo que arreglar. De redes uso, skyblog, es antigua, pero se usa para el rap y sobre todo para el rap marroquí, se usa mucho aún. Messenger, Hotmail. Cuenta en Youtube y Facebook, y yo creo que ya.

El futuro:

en cuanto al futuro: estás contento viviendo en Rubí?? UFFF (ALEGRÍA...) yo creo que sí, mucho. Y por ejemplo cuando voy a Terrassa es como Tan grande... no es cmo en Rubí, aquí casi se conocen, y es que digo – es que como Rubí no hay- Aquí se conocen tos por la calle, pero no sólo marroquí, españoles con marroquí y con todos. Vas por la calle ey ey.. saludando, a tol mundo, sinceramente, yo voy por la calle, e igual saludo a 200 al día, españoles, marroquí. **Y de marroquí os conocéis todos los de una edad?** Ja!! Y no sólo los de una edad, incluso hasta padres, el padre de tal el padre de tal. O sea que más o menos a los chavales marroquí de tu edad los conoces a todos? A todos, todos, claro, si viene uno de fuera además enseguida lo vemos que no es de aquí.

Entonces, te gustaría volver a Marruecos algún día? O irte a otro país? Bueno, yo si me fuera tiraría más parriba, más pabajo no. Por qué? Porque yo por ejemplo en Holanda tengo familia, y allí hay curro. Si me fuera sería por buscar un futuro mejor. Yo por ejemplo si tengo curro no me voy a ir de aquí. Si tengo curro y tal, en verdad pa qué? ES QUE NADIE CAMBIA SU CASA PORQUE QUIERE. Cuando uno cambia su casa es por algún motivo, porque no tiene curro, porque lo echan de ahí, o algo, por ejemplo a mi me gustaría ir a Holanda, aunque o sé que aquí se vive mejor que allí, pero allí hay más trabajo y más dinero, y más yo que sé, porque tengo familia allí, y son empresarios. Pero yo no puedo ir a trabajar allí porque no tengo la nacionalidad, por eso no puedo ir. En mi NIE pone LARGA DURACIÓN, y AUTORIZA A TRABAJAR. Eso es de Marruecos porque el rey es un... - tranquilo que yo no voy a decir tu nombre- (risas) – no , si a mí me da igual, si yo estoy preparando una canción sobre él- Pilla por ejemplo les dice al gobierno de España que no nos de la nacionalidad, y hasta que no llevas aquí diez años no te la dan, cuando a un sudamericano, sólo con que lleve aquí dos años, se la dan. Claro, hay otro tipo de convenios. Y ahora creo que a los 14. Y entonces tendrías la doble nacionalidad? Claro, porque la nacionalidad marroquí no se puede dar ni no se puede cambiar, y eso lo ha dicho el Hassan, el padre del cabrón este, porque como los rifeños estaban en guerra con Marruecos y en verdad los rifeños eran más fuertes, pues pa sacarlos de aquí pos no podía, así que les empezó a dar pasaportes pa que fueran pa Holanda, Bélgica y to eso. Así que tu te vas ahora a esos países, y hay abuelos que son rifeños, pero que han nacido allí. Yo tengo allí familia que no sabe hablar rifeño ni marroquí, nada. Son holandeses ya. Y entonces dijo, la nacionalidad marroquí ni se da ni se cambia, tu puedes tener la nacionalidad holandesa, pero tienes tb la de Marruecos.

Cómo te ves de aquí a 10 años? En verdad me gustaría estar casao, con un hijo o dos como mucho. Casao, cuando digo casao, es que a los 28 me gustaría si tengo curro, si no hay, no hay curro, no hay ná, pos ná, hasta que haya, si no hay no hay. Para qué hijos y tal, si cuando sabes que no te puedes ni mantener a ti mismo, es la verdad. Si tu te casas, y empiezas, venga, dos, tres hijos, y qué les das después de comer.

Qué te gustaría que tus hijos vivieran diferente de ti? Pos menos callejeros, más estudios que yo, y que se dediquen al futbol y a los estudios a al vez, porque yo el futbol cada vez lo dejo más y me dedico más al rap, y yo que sé. Que sean mejor que yo en más cosas, que no fumen, porque por ejemplo si tu estás fumando y no piensas en dejarlo, cada vez es más chungo... yo ya llevo cinco años, y lo malo es que no pienso en eso. A lo mejor, cuando no tienes, o porque estás en casa, porque yo en casa no fumo, y cuando fumo me meto al lavabo, abro la ventana y ya está, y mis padres saben que fumo y tal, pero no fumo. Y a lo mejor piensas alguna vez que lo podrías dejar, pero una vez que estás en la calle y tal y tol mundo fumando, en verdad es mu chungo. Y cuando has dicho que no sean tan callejeros, que es lo que tiene de malo ser callejero? Ná, no es que tenga ná de malo, pero si estás mucho en la calle, más que en casa, pos yo, por ejemplo, en vez de estar haciendo Bachillerato, que lo podría estar haciendo perfectamente, porque yo sé que tengo memoria, y se me quedan las cosas sin ... bueno, que escucho una canción una vez y ya me las sé todas... es que es eso, y a veces pienso, en verdad podría hacer bachillerato, y no ciclos. Y es lo que te quita la calle, que en vez de dedicar 5 horas a

estudiar, dedicas 2. Y quién es el responsable de eso? Pos mis amigos, porque te llaman, vente, oye que vamos a tal sitio que hay una fiesta y eso...

Y a qué sitios salís de fiesta? Pos por ejemplo el fin de semana a Barcelona, a veces a discotecas, a veces a discotecas marroquíes. Que molan más que las de españoles porque se dejan mucha pasta, incluso cuando hay algún cantante de moda tu ves los billetes volando, suele haber traficantes y hay mucha pasta... se levanta uno saca un fajo billetes, y se levanta otro y saca el doble por ejemplo. Y vale caro entrar a esas discotecas? No, no vale muy caro. Pero las bebidas y eso sí que son caras. **Tu bebes?** Bueeeeno... síii... a veces (duda en si decírmelo). Y otras drogas? No.. tabaco sólo. Fumaba porros pero ya no. Aunque el tabaco es peor que los porros, si te fijas los que fuman porros, fuman uno o dos y ya se quedan cinco o seis horas sin fumar, y los que fuman, cada diez minutos estás fumando.

PIDE UN DESEO: deseo cómo? Deseo personal? Yo que sé, paz, todo lo que está pasando la guerra, incluso el que no haya curro aquí en España, a lo mejor es eso... en verdad quitan de un sitio y se lo dan a otro. Y los otros se hacen más pobres y los otros más ricos, y España como vivía en un sueño pos ya se despertó.

ENTREVISTA ORIOL SANCHEZ, SOTSCAP DE LA POLICIA LOCAL DE RUBÍ

Identificació del col·lectiu per part de l'Oriol.

Nosotros si que hace unos años con este colectivo había un porcentaje alto de incidències. Desde consumo de estupefacientes, que está mucho más interiorizado y no lo tienen asimilado como una infracción, que según el ordenamiento de aquí, sí que lo es. Pues a actos de gamberrismo, volcadas de papeleras cosas así.

Hoy en día no es así. Supongo que los grupos que llegaron en aquella época tenían muy pocos referentes, porque hoy en día no es así. Los chicos que hayan llegado después, o sus hermanos pequeños, no están teniendo estos comportamientos más allá de los que los tienen los jóvenes oriundos.

Es verdad que el porcentaje de intervenciones nuestras con estos grupos es superior al de los oriundos, pero es que son los grupos que están en la vía pública. Hoy en día, la gente oriunda está más en locales de entidades, o bares, o en casa, y este grupo frecuenta más la vía pública, y la entienden como la entendíamos nosotros hace veinte años. Así que en la vía pública encontramos sobre todo jóvenes de origen marroquí aunque también sudamericano, en función de los distritos. Así que es normal que las quejas que puedan generarse sean hacia ellos, pero no son hacia ellos, porque si hubiera un grupo de 20 chicos oriundos harían las mismas molestias. O sea no hay diferencia. Es verdad que muchos requerimientos van hacia colectivos de inmigrantes, pero son requerimientos como molestias por ruidos en la vía pública, nada más. Pero es que son ellos los que ocupan la vía pública, es decir, que no veo ninguna relación entre ORIGEN Y GENERACIÓN DE MOLESTIAS, NINGUNO.

También es verdad que ha habido algún joven, que era marroquí, que tendría 16 o 17 años y ahora ya estará en la mayoría de edad, que monopolizaba la práctica totalidad de robos en comercios de noche. Pero no estamos hablando de juventud marroquí, estamos hablando de un chico marroquí que se dedicaba a esto y que al cumplir la mayoría de edad ya se le ha podido aplicar la normativa penal para mayores de edad. Pero lo que pasa es que es muy fácil la generalización, y es verdad que era un marroquí que nos reventaba todas las tiendas por la noche. Pero vamos, que hacía unos años habíamos tenido un grupo de aquí, autóctonos, que se dedicaban a lo mismo. Y cayeron en otro municipio, pero vamos, que nos habían reventado aquí un montón de tiendas.

Así que ahora no podría hablar de ninguna monopolización de ninguna problemática por parte de estos grupos. (En la misma línea que apuntaba mossos que es que no hay relación entre origen y delincuencia.) Pero claro a mayor presencia en el espacio público, mayor visualización. Así que tanto los jóvenes marroquíes como los sudamericanos, unos por tener una forma de relacionarse muy extrovertida, y un volumen de conversación muy alto, pues si que producen en las personas que no tienen interiorizado el fenómeno de la inmigración, una sensación de inseguridad ciudadana. Porque la inseguridad ciudadana no va sólo relativa a los hechos delictivos si no al comportamiento cívico, y sí es cierto que por el hecho de que estas personas se

concentran, y están con los móviles porque es zona de wifi libre y así, a parte es que hablan con un volumen alto, pero en ningún momento está vinculado a un comportamiento voluntario de incivismo, si no que es su forma de expresarse. Incluso cuando actuamos nosotros con ellos a algunos policías les ha cosatado acostumbrarse a que una persona le hable en un volumen más alto. Y no puede evitar decirle – oye no me grites- y no le grita, es que habla más alto, y a veces esto es una barrera en la comunicación. Y hasta que lo aprendes y aprendes a adaptarte a eso, porque es mucho más fácil que tú aprendas que esa es su manera de hablar y que no lo hace con hostilidad, a que él cambien una manera de hablar que tiene desde que ha nacido. Y eso ha ocurrido, y si nos pasa a los funcionarios, como no le va a pasar a la ciudadanía que a lo mejor lo que quieren es dormir a las 12 de la noche en verano.

Qüestions:

Identitat:

- **Creieu que aquest grup té alguna característica particular que els distingeixi d'altres joves de la seva edat? Avantatges i desavantatges d'aquest col·lectiu?**

No creo que haya diferencias en cuanto a eso. Si que es verdad que en cuanto a uso del espacio público demuestran una soltura, seguramente porque las familias ya entienden también así, diferente de la misma gente de origen español. Por ejemplo yo tengo un hijo de 18 años que no sale a la calle ni en pintura y eso que está integrado en entidades de aquí, pero sale a esa entidad, a hacer un acto con esa entidad. Pero yo, en Barcelona de pequeño sí estaba en la calle, pero con nuestros hijos no lo vemos así, o salen vinculados a entidades, o a actividades deportivas, o no. Así que en el uso del espacio público ellos se muestran mucho más desenvueltos y lo muestran como un espacio propio pero no en el sentido de exclusivo y se desenvuelven con mucha más naturalidad que los autóctonos en cuanto a la práctica de juegos, en cuanto a .. todo, a la comunicación. Probablemente lo que los autóctonos hagan en entidades, en el gimnasio... ellos lo hacen en el espacio público.

A parte de eso, nada más.

- **Característica comuna que els identifiqui com a grup?**

Su cohesión, que son grupos probablemente muy estables, a pesar de que son numerosos, normalmente son grupos estables, y si hay relevos son más bien generacionales o cuando empiezan a ir con chicas. Hay bastante afinidad dentro del grupo , y no hay discusiones en las que nosotros intervengamos.

Son quizá menos conflictivos que otros grupos con un componente quizá más elaborado como entidad, que la gente se borra de la entidad porque se ha peleado con quien sea, o que un niño no quiere ir a la entidad porque se ha peleado con no se quién, o porque se burlan de él.

Estos grupos lo vemos muy cohesionados, pero a la vez también vemos, y creemos que es una cualidad del grupo, que saben interrelacionarse, ante por ejemplo, el agente de policía. Siempre hay el que sí, el que no reconoce la responsabilidad de los ruidos, el

que se piensa que actuamos por racismo, o que la gente se queja por racismo, pero también hay el que reconduce al grupo, el que dice cálmate.

Ejemplo en la noche de San Juan de este año, con chavales que seguro que conocerás tú, cerca de Torre Bassas un grupo de cuatro chicos, nos patearon unos coches, causando daños importantes. Yo estaba muy cerca, estaba trabajando, era la 1 de la madrugada y no los vi saltar, pero en la calle Sabadell, cerca de la plaza de la palmera había cuatro chicos, y además nos habían dicho que eran marroquí, etc, y coincidía. Blanco y en botella, y enviamos una patrulla y los interceptó. Había uno que ya es conocido por nosotros, que tiene problemas psíquicos, toma medicación etc, y eran cuatro y los cuatro habían bebido, y llevaban bebidas alcohólicas. Pero incluso dentro de la embriaguez, y de que uno era tremendamente hostil y se daba golpes y demás, sólo por identificarles, y además no pudimos imputarles porque al vecino le dio miedo de bajar a la calle. Y hay que ponerse en el lugar de la gente que tenía el coche aparcado allí y se lo reventaron. Entonces fue duro, porque sabíamos que era, y el testigo los reconociera, pero no quiso. Entonces, qué pasa que nosotros los identificamos, los cacheamos, supuestamente acababan de cometer un hecho delictivo, y este chico reaccionó con mucha hostilidad, pero mucha mucha. Bueno, pues a pesar de la embriaguez de los otros tres, uno le seguía el juego, pero tuvimos suerte de poder contar con los otros dos, que les calmaron los ánimos, les controlaron, incluso físicamente. Los contuvieron, y evitaron que los tuviéramos que detener, porque incluso podríamos haber resultado con heridos, ellos eran 4, nosotros 5 o 6, pero eran chicos fuertes, jóvenes, y además actuaban bajo el efecto de alguna sustancia.

Esto es difícil encontrarlo con grupos autóctonos, me refiero a grupos, de 4, porque en grupos de 20 aún es más habitual, pero un grupo de 4, en el que además iban todos borrachos, dos muy violentos, pero los otros dos a pesar de ir borrachos, tuvieron conciencia de la situación, tuvieron conciencia de que si el testigo bajaba los acabaríamos deteniéndolos. Y tuvieron la lucidez de no dejarse arrastrar, porque un grupo de 4 es muy pequeño, y el que lidera, lidera. Y cuando nosotros dijimos calmaros, etc, los otros dos actuaron. Eso en un grupo autóctono que ha salido de marcha, que se ha colocado de esa manera, no pasa, no lo hubiéramos conseguido.

Ellos probablemente en Marruecos, saben que la policía no tiene miramientos, y que probablemente acaben ahostiaos en una acera, y no sé si lo arrastran de eso, pero aconsejaban bien a sus amigos. Y conseguimos a través de ellos dos, no tener que intervenir más de lo justo. Así que a mí esa COHESIÓN GRUPAL, me llama mucho la atención.

(yo hago referencia a una conversación con la dinamizadora de Torre Bassas en la que decíamos que los grupos son heterogéneos incluso en las edades, y que el mayor cuida, o vigila al pequeño). Pues eso es muy importante porque aquí estas responsabilidades suelen recaer en la administración. La lástima es que esto tenderá a perderse probablemente y ellos no influenciarán en los de aquí, en cambio si que nosotros influiremos en ellos.

- **Treballem amb altres col·lectius d'immigrants? Comparteixen característiques amb els joves marroquins?**

Trabajamos sobre todo con sudamericanos en otras zonas de la ciudad, Las Torres, Parc de la Pau i la Natura. Características. Visuales sí, porque tienen una estética propia, y que si es verdad que ayuda a que los criminalicen también. **De los marroquíes no dirías que tienen una estética propia?** Yo no lo diría, intento olvidarme de sus rasgos faciales y su constitución física, que evidentemente son diferentes. Pero la estética yo no diría que es diferente a como se viste mi hijo. Tampoco soy experto.

Los sudamericanos llevan unos pantalones determinados, unas gorras determinadas, unas marcas determinadas, una forma de ponerse la ropa determinada. Ellos no quieren pasar desapercibidos, no en el sentido ofensivo, pero si como seña de identidad grupal. Supongo que les autoafirma como grupo. Esto hay mucha teoría sobre las tribus, que aunque yo a estos chicos no los situaría para nada en tribus, como policialmente las podemos entender, pero sí que la identidad y la estética la mantienen supongo que para ganarse un rol ante la sociedad. Y entonces eso, en estas zonas que te digo, hay mayor incremento en la percepción de inseguridad por parte de estos vecinos. La gente que vive en las zonas que te comentaba, tanto joven como mayor, son los que ahora nos están provocando más problemas. Sirven alcohol a menores, incumplen horarios... Y respecto a los jóvenes que frecuentan la zona esta, causan alarma social. No hay incidencia de robos, pero si se producen estancias de ellos hasta las dos y las 3 de la mañana y hablar en esa plaza resuena mucho y ahora estamos en una punta de requerimientos de actuaciones en las torres. Estos chicos por ejemplo beben mucho más, los marroquíes no suelen tener problemas de embriaguez, estos sí. Y en estos espacios beben mucho, mucho, y su comportamiento posterior es el consecuente. Es muy raro que las zonas donde frecuentan magrebís aparezcan a la mañana siguiente los orines y los vómitos en las escaleras, y con los chicos sudamericanos sí que pasa. Porque beben desde primera hora, salen de los establecimientos borrachos, y suceden las cosas que te comento. Esto los grupos de marroquíes hoy por hoy, no lo generan.

- **Són molt evidents les diferències entre els nois i les noies? Més evidents que les diferències entre nois i noies autòctons?**

Las chicas parecen invisibles, las únicas chicas marroquíes que se ven es saliendo de los institutos, y seguramente las de la edad objeto del estudio, o van a la universidad no se ven. Ni frecuentan la vía pública, en cuanto a estancia en la vía pública, y no tengo ni idea de lo que hacen ni a lo que se dedican. **De hecho a nosotros también nos cuesta, las chicas marroquíes están empezando a llegar ahora con 14 o 15 años, pero yo hasta ahora de chicas marroquíes conocía 3.** Ya te digo nosotros parece que cuando acaban clase desaparecen, así que las que no sean universitarias, que las hay, probablemente están en casa. Habíamos tenido algunas notificaciones de servicios sociales por niñas de 15 años que no iban al colegio, porque los padres con 14 o 15 años. Edad obligatoria de estudio, pero que ellos no lo entendían como tal. De hecho una niña de 15 años, decía que tenía que quedarse en casa cuidando a sus hermanos. Y ella lo tenía interiorizado como tal, como si fuera su función. Es mi percepción, que esto es más frecuente en familias de origen marroquí, que interioricen unos roles, que una chica de aquí, no interiorizaría por lo menos hasta los 30 años. Me da la sensación, pero no tengo datos.

Interaccions amb “els altres”, espai públic i oci

- **Com funcionen a carrer? Interaccions entre ells i amb altres joves**

Seguramente a nivel de deportes hagan partidos con otros jóvenes, pero yo te voy a hablar desde mi ámbito, desde la calle. **Sí sí.** Seguro que hay más interacciones de las que nosotros vemos, pero nosotros cuando intervenimos nos encontramos con grupos totalmente homogéneos en cuanto al origen. NO hay interacciones y si las ha habido seguramente han sido por conflicto, porque normalmente por parte de los colectivos autóctonos hay alguna sospecha de robo o de hurto y los acusan a colectivos marroquí.

Si que se han producido más reincidencia de pequeños hurtos por parte de chicos marroquí, pero no tenemos pruebas de que sean de estas edades que objeto de tu estudio, ni tan siquiera de que sean marroquí de Rubí.

Tracte amb les famílies

No, ahora nosotros no hablamos con las familias, hace quince años sí. Pero con el crecimiento y la especialización de los servicios sociales toda la interrelación se deriva a través de ello, que considero que es más correcto, porque tienen los mecanismos, los conocimientos, etc.

Treball específic

- **Feu servir algun tipus d'estratègia per a treballar amb aquest grup en concret o creieu que no és necessari? Quina?**

NO creo que sea necesario, en todo caso sí que creemos en trabajos transversales liderados por otros departamentos y nosotros aportar lo que podamos aportar. Por ejemplo, si un día dijérais, vamos a trabajar con este grupo porque aparece una problemática determinada, pues vamos a ver la vertiente jurídica de ese comportamiento. Si detectarais algún tipo de desviación, a veces a veces hace falta hacer alguna charla desde el punto de vista policial, para informar sobre el tema. Por ejemplo, imagínate, que no es el caso, que se dieran casos de violencia de género, que repito no es el caso, o no se exterioriza. De momento, el mayor numero de casos que intervenimos son de sudamericanos o de autóctonos. Pero estamos hablando de chicas de 18 y 19 años que están siendo agredidas por sus parejas. Y eso parece que está rebrotando. Claro con lo marroquí yo no sé si la hay o no, no lo sé, no lo sé, quizá tenemos la percepción de que la mujer árabe denuncia poco, pero ya te digo no lo sé, no lo sé, el hecho es que no tenemos casos. Intervenimos con sudamericanos o con autóctonos, pero este rebrote de violencia de género juvenil está sorprendiendo porque aparecen comportamientos machistas y expresiones en los detenidos, que dices- no puede ser- si esto en mi generación ya nadie lo decía. Bueno, o a lo mejor los que están en los bares de mi generación sí, pero ya nadie lo decía. Esto lo habías oído de la gente de 70 años. Y a mí me está sorprendiendo mucho no, el “la pegué porque era mía”, pero la chica a lo mejor decir, “bueno es que me he pasado, es que he

bebido". En la verbena de San Juan también acabamos a las 6 de la mañana con una agresión de un chico a una chica, y la chica decía – es que yo me he puesto muy nerviosa- y le decíamos – sí, ya, pero es que estás sangrando- ya, ya, pero he perdido los papeles. Y el tío la había puesto a caldo, y ella incluso justificaba la agresión porque él tenía marcas en el cuello, y lo asumía. Tuvimos un trabajo grande , porque el padre llegó a recoger el coche, que era suyo, y nos decía el padre es que yo no sé que hacer, porque ella me dice que él no tiene la culpa, que la culpable es ella. Y nosotros le explicamos al padre lo que vimos y es que él la estaba agrediendo. Y judicialmente ya se verá si por parte de ella ha habido un comportamiento previo de agresión o lo que sea, pero piense que por mucho que ella diga, no sabemos si ella tiene una dependencia emocional de él, y piense que con el código penal no es lo mismo una agresión de un hombre a una mujer , que de una mujer a un hombre, a veces con más razón a veces con menos. Pero la sociedad es la que es y de cada 100 agresiones de pareja, 99 son de un hombre a una mujer, y pocos hombres morirán por violencia de género y mueren 70-80 mujeres cada año. Entonces tenerle que dar esta explicación a ese padre que estaba preocupado y decía- yo lo único que quiero es que se separen, pero le tuvimos que explicar que si su hijo con 20-21 años ha hecho esto, no sé cómo puede ser con 40. Porque dicen que uno de los indicadores de violencia, es cuando el hombre exterioriza por primera vez esa violencia. Si la primera vez que sucede no tiene consecuencias. Cuando se le va la mano una vez, malo. ((Y eso mismo pasa con la policía eh, cuando se le va la mano una vez, malo)).

El violento de género que levanta la voz una vez, que humilla o que sujeta, si esa vez no tiene ninguna consecuencia, irá a más. Y lo preocupante es que un chaval de 20 años que ni siquiera está viviendo con esa persona, tiene esas reacciones es muy preocupante. Le avisamos a ese padre que vigilara mucho ese comportamiento. El problema lo lleva ese chico allá donde vaya.

Perspectives de futur:

- **Quins factors creieu que poden dificultar més l'accés a una feina d'aquests joves? per què?**

Yo creo que partimos de los prejuicios que pueda tener el empresario. Si nos encontramos con un empleador que es de estos que vive donde estos chicos se pone debajo de su balcón a jugar a pelota (**bromea**) . Los problemas yo no creo que vengan por ellos, vendrían por parte del empleador, tampoco tengo datos objetivos que me digan que su formación en estas edades sea inferior a la de los autóctonos, de media. Quizá, quizá, pero eso son datos que obtendrás mejor en otro sitio, si que se produce que el acceso a estudios universitarios es menor, pero igual que ocurría con los jóvenes andaluces aquí en los años 70. Es fruto de la integración. Entonces los porcentajes seguran que no son iguales en los pakistaníes por ejemplo, que muchos llegan con estudios superiores, y son empleadores natos, y muchos pueden pagarse las tasas universitarias. Que en este colectivo que muchos vienen de zonas rurales de marruecos, como los que venían aquí de zonas rurales de Extremadura o de Andalucía, pensaban que la universidad era inalcanzable, y además tampoco pueden pagar las tasas universitarias son inalcanzables, y a lo mejor tampoco tienen derecho a beca. Todo apuntaría a que afectan al déficit de estudio en sus padres, la necesidad seguramente de aportar un salario a casa antes que algunos chicos autóctonos. Y luego

su entorno. No es lo mismo estar en un entorno en el que todos van a bachillerato o la universidad o venir de un entorno en el que sus copañeros de clase, hacen módulos medios o acaban en la ESO. Esta sería la causa por la que puedan tener más barreras al acceso a un empleo cualificado.

Y en cuanto al empleo no cualificado, serían los prejuicios del empleador, del empresario. Y yo conozco algunos constructores, que en la época de la construcción estaban encantados con los empleados marroquíes. Se ve que los paletas de allí venían superbién preparados y muchos habían enseñado el trabajo a sus hijos.

- Creieu que aquests joves exerceixen una ciutadania plena?

No, no. Primera que el tema del voto muchos de ellos no pueden ejercerlo. Y luego su participación... a ver cómo lo diría. Yo creo que su participación de las administraciones, yo creo que sólo participan en la parte de .. bueno sus familias, en la parte de lo que se les deja, es decir por la vía de los subsidios, de las ayudas, etc. Y ellos yo creo que no tienen mucha fe en las instituciones. Que el sentimiento es mutuo también, que las instituciones tampoco les van a ofrecer nada. Qué otros aspectos de la ciudadanía podrían ser? Sí que es verdad que ha aumentado el porcentaje de esta gente que participa en algunas entidades. Pero ya te digo, yo creo que esto es paralelo a lo que pasó aquí con los andaluces hace 40 años.

Creo que están más a la defensiva, y como no se les reconoce el derecho fundamental, que es el derecho al sufragio, no se les ayuda a integrarse en otros aspectos. Yo los veo como veía aquí a los que llegaron en los 70. O se agrupaban por pueblos, o por provincias, y hacían sus asociaciones de vecinos, o su peña flamenca etc, pero no participaban de la sociedad civil catalana. Ellos no sé que tipo de entidades tienen a parte de la mezquita.

- Quina actitud penses que hauria de prendre l'administració/societat?

La crisis lo condiciona todo, pero yo desde mi visión progresista, creo que los recursos que se usan ahora en la integración de esta gente son dinero ganado para el futuro. Y lo creo firmemente, y sí que creo que hay que fomentar canales de participación en las administraciones, desde el punto de vista del tiempo del ocio, de la práctica del deporte, de fomento de su formación. Incluso la derecha debería ver que eso es inversión. Porque ahora la crisis ha hecho que el porcentaje de inmigración no crezca, incluso ha disminuido. Pero muchos no se irán. Y si se acentúa la crisis y se ceba más en ellos, eso puede ser un factor de desestabilización social. Yo sí que creo en destinar fondos para hacer que esa gente participe de ellos. Realmente cuando has interactuado con ellos, se rompen los tabús mutuos, pero además es mucho más difícil que tengas conflicto con ellos.

ENTREVISTA JAUME PARRAS, EXDIRECTOR DE L'IES LA SERRETA, PROFESSOR A L'IES TORRENT DELS ALOUS

Identitat:

- **Creieu que aquest grup té alguna característica particular que els distingeixi d'altres joves de la seva edat? Avantatges i desavantatges d'aquest col·lectiu?**

JO penso que quan van arribar aquí, la seva situació ha anat evolucionant. Són nois i noies, que venien fa 10, 12 anys en l'inici de la seva adolescència, en termes d'accés a data adulta com a etapa de transició. I si venien amb aquesta assignació de responsabilitats del seu origen. Ja que aquesta època és anterior allà.

Així que aquest era el primer xoc que tenien. Al seu mon el seu entorn començava a assignar-li el rol de pre adult, i d'assignació de responsabilitats. I venien a entrar en un altre món en el que aquest paper de preadult no et corresponia. I això va ser el primer trasbals que vaig contemplar en els nois. I aquesta cura, i portar en cotó als nostres adolescents, ells no ho entenien, i es trobaven amb un xoc. No entenien perquè aquí estaven obligats encara de venir a escola i no fer certes coses.

La segona cosa, és que, en termes generals, en aquell moment de la seva arribada, els immigrants d'origen marroquí, es trobaven amb un desarrelament important. I que ademés, a mesura que passava el temps, la seva relació quotidiana amb la gent d'aquí, anava fent-los encaixar, però per un altra part, la progressiva convicció de que no tornarien enrere, els feia neguitejar.

Hi ha gent que quan arriba a un lloc nou, sap que encaixarà allà. I sap que encaixarà i això significa assumir determinats paràmetres culturals de la societat on vas. Però aquesta gent venia amb uns paràmetres culturals molt sòlids, no solsament de religió si no una cultura d'ascendència rural, amb una cultura patriarcal molt sòlida, molt més sòlida que aquí, amb uns paràmetres per que fa als rols home-dona molt diferents d'aquí. I el fet de assumir que no tornarien allà, (fins i tot en aquells moments en que hi ha retorns importants, retornen immigrants de l'est o sudamerica, però els marroquins han vingut per quedar-s'hi i per ser catalans), i que aquests rols que tenien allà ja no seran els que a la nostra societat s'entenen com els majoritaris, els neguitejava, conscient o inconscientment.

Això ha fet que tinguessin certes conductes, d'una banda anaven neguitejant. Quan van arribar escrivien diferent, la llengua tot. Però a mesura que tenien eines per socialitzar, lingüístiques, de coneixement, etc, se senten millor. Però a l'hora també van percebent que això no els permetrà continuar tenint els mateixos paràmetres culturals. El desarrelament és més profun i més llarg que en d'altres col·lectius, i això genera actituds defensives, moltes vegades ens hem trobat nois de mal acollir en algun centre educatiu, però que l'actitud del qual responia a moltes pors, i que a mesura que ell mateix ha guanyat coneixements, etc, això s'ha anat minvant.

De toda manera, cada un dels adolescents que arribava portava una motxilla diferent, i n'hi ha construït una altra de diferent. Per tant hem de parlar que sí que hi ha alguns elements que el aquest col·lectiu tinguin trets identitaris diferents d'altres, però no sé

si aquests trets, al passar els anys predominen sobre aquells que són trets de configuració de la identitat individual. I que aquests han vingut determinats per moltes coses: la permissivitat o no familiar, la tutorització o no familiar, per l'abric, pel desig d'aspirar a l'ensenyament com a possibilitat d'ascensió social, la possibilitat de veure si això tindrà un encaix en la societat. Hi ha molts elements que poden ser responsables de cadascú, perquè si no no t'expliques les diferències. Jo he tingut alumnes magrebins que han acabat batxillerat bé, alguns que després d'un trànsit inicial difícil han acabat fent batxillerat, bé i fins i tot han fet CFde Grau Superior. Alumnes, noies, amb notes brillants, capaces de fer una llicenciatura o una diplomatura i altres que no, que no hi ha hagut manera de treure l'aigua clara.

Per tant, hi han hagut trets identitaris col·lectius? Sí. Aquests han estat especialment significatius i diferents dels d'altres col·lectius? Jo penso que sí. La capacitat per absorbir a cadascun d'aquests noies i noies per la nostra societat, per fer-los seus i fer que s'insereixin, ha estat molt gran, i aquí han actuat moltes coses, les xarxes socials, els abrics dels barris, les AAVV, els serveis socials. Tot ha fet una xarxa de tal dimensió, que a excepció d'algun paràmetre cultural i estètic, hi han elements que passats tots aquests anys, els identifiquen encara com a un col·lectiu concret, però cada vegada menys.

- Treballem amb altres col·lectius d'immigrants? Comparteixen característiques amb els joves marroquins?

Pel que fa al grau de desarrelament, en alguns casos hi han característiques similars. I m'explico. Quan el número de nouvinguts d'un mateix origen és important, es tendeixen a fer cercles tancats, es tendeix a construir identitats en aquest cercle tancat, es tendeix a que aquesta identitat tingui algunes conviccions de desarrelament, i per tant això en els colombians, i amb els equatorians, ens ha passat. Amb els romanesos menys, perquè han arribat molts adults, però pocs joves. amb els rusos, polonesos, menys també. Però amb els xinesos, equatorians i colombians sí. La configuració d'elements de desarrelament identitari, ha existit? Sí, i això ha provocat reaccions diferents, però defensives totes.

A nosaltres ens va preocupar molt la reacció defensiva per part de colombians, que els portava a les bandes, en un moment determinat. Que va existir un cert nivell preocupant que es va poder controlar, i per tant es va poder revertir. Que existeix, i per tant existeixen les bandes llatines, amb equatorians, amb dominicans, però no exerceixen una atracció absoluta que fa que siguin l'element fonamental de la construcció identitaria. Alguns han sortit també, amb problemes perquè costa molt sortir, però no és un element identitari fonamental

Els equatorians comparteixen amb els magrebins molts d'aquests elements de desarrelament, de no saber on són, de no saber on estan, i la por afegida que els esforços que puguin fer per integrar-se puguin no servir de res, perquè plana sempre l'amenaça del retorn. En el cas dels magrebins, l'esperança de retorn es va anar divagant, i això també és un trauma, i en el cas dels equatorians, al contrari, la il·lusió de consolidar-se aquí està condicionada a q els seus pares trobin els recursos suficients, i per tant per l'amenaça del retorn. Això fa que tot i que tinguin ELEMENTS de desarrelament, els origen d'aquestes pors i els desarrelament siguin diferents. En

els marroquins la por a no poder tornar els hi fa que hagin d'assumir mica en mica pautes que no són ben bé les seves. En els equatorians, la por és que un cop s'hagin integrat aquí, hagin de tornar...

Per tant, hi han elements de desarrelament, hi han elements de desencaix,

L'element similar seria el tema de l'assumpció de responsabilitats en edats en les que al seu país sí que les tindrien, però la por i els neguits no són iguals. I per tant els desarrelaments són diferents.

Amb els sudamericans també culturalment estan més propers, la religió, la llengua, el mocador, són coses que ens separen més dels magrebins.

A tot això s'afegeix una altra cosa, i és que els col·lectius de nouvinguts, un cop porten un cert temps, tracten de passar les seves pors, els seus neguits, als que venen al darrera. I per tant nosaltres ens vam donar compta que com que els magrebins havien arribat abans que els colombians, i els colombians abans que els equatorians, els magrebins, en algun moment intentaven traslladar-li el paper de més vulnerable, d'incults, i de tot el que significa això, als colombians, i ells en els equatorians. I ens vem adonar que moltes vegades no eren tant els autòctons d'aquí si no la gent que portava menys anys, però que portava més que els nouvinguts últims els que els hi feien pagar...

Però això no es nou, això els que van fer el servei militar, ja ho havien vist. O les novatades als IES, que hi van haver moltes menys de les que la gent es pensava... les novatades les feien els de 2n de la ESO als que arribaven nous.

És l'intent de traslladar una part dels seus temors i del seu desarrelament i crear instruments meus per dir no, no, jo estic més integrant, i ho demostro exercint el despreci envers aquell que acaba d'arribar.

Però de tots els col·lectius, el que per mí acabava sent més vulnerable de tots era el magrebí. Passant els anys continuen tenint paradigmes o pautes culturals que els fan que difícilment vegin fàcil la cohesió, la integració entesa no com a renúncia al meu jo sinó com a acceptació de la diferència o com a part d'una construcció d'una identitat col·lectiva plural.

Jo penso que el temps els ha donat que, pel que fa a pautes de relació home-dona, ells tenen paràmetres que en tenen com a bons. Ells parlen sempre que les seves dones estan més ateses, més cuidades que cap altre, de manera similar a com ho fan els gitanos. I això per ells és molt important, q les seves dones són una relíquia que les han de cuidar molt i tal. Clar, resulta que amb els paràmetres nostres això es pot fer sense haver de passar per certes reserves a les relacions de les noies més enllà del seu entorn familiar i per tant la possibilitat que s'obrin, i no l'hagis de tenir reclosa a casa. Però ells pensen que això és posar-les en perill, i aquest és un element que els veus constantment preocupats.

Per un altra banda ells han de demostrar que són constantment superiors, els nois a les noies. Que ells tenen elements que els identifiquen com a éssers que estan en algunes coses per sobre de les noies, i per tant ho han de demostrar i ho han d'exhibir no tant en vers les seves dones, que ja les tenen cuidades a casa, sinó envers les altres dones, ells han de demostrar que estan per sobre, i moltes vegades els porta a tenir una actitud molt insolent. Molt poc respectuosa amb altres noies que no són les seves

perquè estan convençuts (i torno a dir que no tots són iguals, estem parlant de paràmetres, eh) que estan per sobre de les dones. Clar, això ho viuen i ho beuen a casa, jo he tingut que lidiar moltes vegades que tu els hi reclamaves que vinguessin a resoldre alguna qüestió del seu fill i quan se sentaven davant de la tutora deien que directament que no, o que sabent que hi havia una tutora hi havia un problema greu. Davant d'aquest fet la temptació de més d'una vegada era que no vingui la tutora que vingui el cap d'estudis, però jo sempre vaig dir que no, que no que no que no. De cap de les maneres. A vegades ens en vem sortir i de vegades no. De vegades els pares no van venir a parlar, perquè eren dones i els homes no poden sentar-se amb una dona en pla d'igualtat i en pla. I de vegades la temptació és ja m'hi poso jo, però no perquè això és acceptar, perpetuar aquesta situació de cara fins i tot als alumnes, perquè aquesta actitud no és acceptable i les nostres normatives no poden ser flexibles en això. A atorgar un rol discrecionalment inferior a les dones, perquè no, perquè la nostra societat no està pa eso. Però si ells ho beuen a casa, no ens ha d'espantar que després surti. Progressivament te'n dones compte que no tots eren així, i que de mica en mica hi ha gent que va fent un trànsit, però costa.

La dificultat de les relacions de parella més enllà de la seva pròpia cultura, és terrible. Que una noia magrebina es pugui relacionar amb un noi d'aquí o amb un noi d'una altra cultura, és extraordinàriament difícil. Per les dificultats que li posarà la família, per les dificultats que li posarà la seva visió de l'entorn. Inclús he tingut alguns casos en que les parelles s'han trencat traumàticament per dificultats de família. El mateix passa amb nois magrebins i noies d'aquí. És extraordinàriament difícil.

- Són molt evidents les diferències entre els nois i les noies? Més evidents que les diferències entre nois i noies autòctons?

La percepció que en tenim els docents, que pot ser esbiaixada perquè és en un ambient determinat, però és que és un dels col·lectius més dualitzats en aquest sentit. Són un col·lectiu en el que els rols dels nois i els rols de les noies són més diferents. I ho explico en diferents vessants:

Primer, ja vaig dir que els nois construeixen un certs ítems davant de les seves pors que els fan ser especialment bel·ligerants, especialment vehements en la defensa d'algunes coses, i per tant en algun punt fins i tot conflictius. No necessàriament cal identificar bel·ligerància amb conflictivitat, però sí. Mentre que les noies, en termes generals, acostumen a ser molt més passives, ens molts casos quan hi ha capacitat intel·lectual, mostren un interès especialment intens per aprofitar el temps d'estada a l'escola i per formar-se i per tant hem tingut més casos de noies que han assolit bons nivells acadèmics, fins i tot amb el batxillerat i posteriorment amb estudis postobligatoris de grau superior o inclús universitaris. En les noies aquest no és el seu centre d'interès.

▪ Relacions amb iguals

A més hi ha diferència fins i tot en el tracte amb altre col·lectius, les noies són ambivalents, per un costat no acostumen a tenir una relació conflictiva amb les seves companyes però alhora tendeixen a aïllar-se més de les companyes. Difícilment hi ha alguna noia magrebina que falti al respecte de les seves companyes, hi han excepcions també, però alhora sempre les veus aïllades, sempre les veus que tenen contacte entre elles, i només en alguns casos aquesta internalització s'acaba tancant.

En canvi els nois són el contrari, els nois acostumen a ser molt més bel·ligerants, molt més vehements en les seves relacions amb qualsevol altre, sobretot com hem comentat amb col·lectius posteriors a ells per fe'ls-hi la guitza i la punyeta, per mostrar-li que ells estan per sobre, i que ara els hi toca passar el ritus de pas de la iniciació en ells que són els últims, però alhora s'integren molt més. I veus que a l'hora del pati juguen al futbol amb tothom i no fan col·lectius de ghetto, o alhora de buscar-se companys de malifetes i trapelleres el busquen amb tothom. Però alhora són molt més permeables.

Això fa que sigui un col·lectiu molt dualitzat en aquest sentit.

- **Manifestacions culturals: interessos culturals, manifestacions artístiques, manera de vestir, consumisme**

Nosaltres ens trobàvem en cert temps, que el futbol va ser una de les activitats amb més èxit entre els extraescolars. I va arribar un moment que fins i tot posàvem com a condició per participar que hi hagués certa actitud positiva, de percepció que s'estava fent alguna cosa que valia la pena. I ens faltaven al·licients, ens faltaven instruments per atreure i el futbol n'era un. N'era un, i n'hi podia haver altres.

I en les noies sí que era cert que eren molt més introvertides, no en sentit individual, sinó com a col·lectiu. Incapaces de establir relacions amb altres i per tant incapaces de mostrar interessos. Amb les noies se'ns feia molt difícil, però després veies que acadèmicament les noies tenien una actitud com molt més positiva de anar fent, eren molt més ordenades, molt més treballadores i en alguns casos amb resultats acadèmics molt més positius que els nois en alguns casos. Però amb dificultat per a trobar el seu centre d'interès.

Nosaltres teníem la percepció com si el col·lectiu de noies fos concebut per tot el col·lectiu magrebí, estudiants i pares, com els que salvaguardaven com la virtut i l'essència de la seva cultura. Que els nanos anessin vestits d'una manera o una altra, que anessin vestits d'una manera o d'una altra o fins i tot beguessin alcohol en un moment determinat, es podia acceptar, i no calia estripar-se les vestidures. Ara, que una noia, o que les noies en determinat moment, sobretot arribada la pubertat no portessin mocadors, i de vegades eren elles mateixes, no calia que el pare els hi digués res, però moltes vegades també era el pare o la mare, o que fessin piscina, o que fessin educació física, o que socialitzessin i sortissin amb amigues d'aquí doncs això transgredia el que per els era la imatge que preservava l'essència de la seva identitat. És com si hagués una, inconscientment eh, que no dic que sigui conscient, com si hagués una percepció dual, de quins són els que et mantenen la transmissió de la seva identitat. És una societat molt patriarcal, però alhora l'essència de la transmissió de la seva identitat la tenen les dones, perquè són a casa les que mantenen i vertebrar la família i en moltes dones d'aqueustes quan comencen a tenir crios, que jo he anat a moltes cases d'aqueustes i me'ls estimo molt, són el centre de la família. El pare moltes vegades està fora, treballant a la construcció, o amb una empresa, i per tant el manteniment dels valors de la família cau en les dones i les dones a més ho transmeten a les filles, en moltes vessants. Culturalment, relacionalment, això també acaba afectant a les relacions d'aqueustes noies amb altres noies. SE'ns feia molt difícil veure-les al carrer amb altres noies, mentre que els nens era més fàcil.

- **Hi ha interaccions entre nois i noies marroquines en aquest grup?**

Poques. Hi és però si ho fem en relació en altres col·lectius jo diria que és dels col·lectius en els que menys interacció hi ha.

La interacció dels nois marroquins d'aquestes edats amb les noies és ambivalent. Per un costat no són com les noies d'aquí, que estan més disposades a escoltar els seus reclams d'adolescent, i les seves tonteries d'adolescent i que arriba a la pubertat i vol mostrar el seu interès de mascles. Les noies magrebines estan menys predisposades a aquest festeig en aquestes edats. Perquè després en certa premura estan festejant amb nois i casant-se molts joves en molts casos, però en l'àmbit de l'institut, i en l'àmbit col·lectiu, no estan predisposada. Per tant els nois no troben la resposta que troben en altres noies autòctones i les noies marquen distància perquè veuen actituds massa bel·ligerants, massa agressiva, i acostumen a trobar elements de relació entre elles.

Això en d'altres col·lectius és molt diferent. Per exemple en el col·lectiu sudamericà la relació entre nois i noies és intensíssima. Veus que ràpidament es busquen, es troben, festegen, tontegen, es deixen es separen, es tornar a enamorar, més que entre els autòctons. Però és que els nois sudamericans de la mateixa edat que els autòctons ràpidament són capaços de crear tot un protocol de festeig envers a les nostres noies, que les atreu més que no pas els nostros que són carents d'aquesta instruments d'atracció.

I els autòctons no tenen aquestes armes, i els magrebins tampoc les tenen, perquè el que fan és cridar l'atenció com farien alguns mascles d'altres espècies, d'una manera molt sorollosa. Potser perquè en la seva cultura no està establert, col·lectivament aquestes pautes de festeig aquests ritus de pas d'arribada a la pubertat, més enllà de que la noia s'hagi de posar el vel i això, els ritus de pas en aquest sentit no estan ben establerts, col·lectivament en aquesta cultura.

Interaccions amb "els altres", espai públic i oci

- **Quin és el grau d'acollida/rebuig d'altres alumnes/joves?**

En els últims anys jo no detecto un grau de rebuig a les aules, ni cap als magrebins ni cap a altres col·lectius, al principi sí, en les primeres onades, era la por al desconegut, que no parla com nosaltres, que mira diferent, tot i que aquesta mirada és de desconeixement. Doncs al principi van generar una certa actitud de rebuig. Però després això s'ha normalitzat, i avui en les aules no es nota això. Hi ha amics que són més amics i hi ha que són menys, però que aquestes amistats són plurals i són integradores. I això a La Serreta i al Torrent dels Alous, també.

Tracte amb les famílies

- **Com pensem que se senten aquests joves respecte a la seva família? Nivell d'identificació, rebuig, recolzament**

Viuen en un conflicte permanent, la generació dels seus pares, és la generació del desarrelament profund, ells ja són més catalans que magrebins. Poden parlar o socialitzar en català, en castellà, o en àrab, però són més catalans que magrebins, perquè hi han viscut, i s'han impregnat dels valors, i difícilment encaixarien en una monarquia com l'alauita perquè han viscut molt aquí. Encara que no ho arribin a ordenar al seu cap, han viscut en aquesta societat que els hi dóna drets, que els hi dona deures...

Però això encara no, els ha permès gaudir al 100 %. Les relacions amb els seus pares són les relacions que ells identifiquen com algú que no és d'aquí al 100%, i que els intenta transmetre i exigir, des del punt de vista de la unitat familiar, elements que estan molt distants del que ells poden percebre que són normals, que són la norma, que són habituals. I això fa que entrin normalment en conflicte. Aquest conflicte fins ara s'ha acabat resolent la majoria de les vegades per la vigència, per la fermesa de les pautes culturals que porten els magrebins, i que lluny de casa seva encara són molt sòlides. Per l'existència d'una religió que és molt socialitzadora. Segurament de totes les que tenim aquí la més socialitzadora, la que es viu més en comunió i més en comunitat. Això explica que el conflicte de vegades no acabi esclatant entre diverses generacions, i el que explica que les diferències entre pares i fills acabin poguent-se fer més petita. Per tant l'ISLAM actua com a un coixí que permet que aquesta distància no es faci més gran. Si no fos així, probablement la distància hauria fet que hi hagués una escletxa generacional molt gran i intensa.

La majoria dels pares magrebins, són pares de famílies molt nombroses que es passaven el dia fora. La autoritat paternal de les mares en la jerarquia no és tanta, tenen una funció cohesionadora, però no altre cosa, i per tant nois adolescents, amb l'absència del pare i uns elements de referència que els hi són molt distants, s'hauria pogut obrir una escletxa molt gran i l'ISLAM ha sigut un coixí que ha permès mantenir això. Però jo els hi veig una distància molt més important que en qualsevol altre col·lectiu entre pares i fills. Però que és lògic per moltes coses. Les noies com tenen més aquesta funció vertebradora i de salvaguarda, eren més sumises amb els seus progenitors.

...

jo he hagut de visitar moltes famílies perquè com no venien, al final anava jo. I allà podies veure molt bé la jerarquia de la família, la figura vertebradora de la mare, la autoritat del pare... i els fills anaven adquirint, per cascades de delegació, com parcel·les d'autoritat. Jo em trobava que el Mohamed que fins a quart era un nenet que tal, quan ja tenia uns anys el seu pare delegava, o la seva mare delegava per a que cuidés de l'Ibrahim i cuidés del tal. I quan ens el tornàvem a trobar s'havia convertit en una persona responsable que venia a vetllar pels seus germans. Això passa molt en aquest col·lectiu, que passada certa edat, i per delegació d'autoritat, el que fan les mares, és dir-lis, ara et toca a tu assumir aquest rol de cuidar del teu germà, i aquell queu era un cràpula que ens havia donat problemes, doncs cuida dels seus germans petits i molt bé. Però clar això és una cascada de delegacions a partir de l'autoritat del pare i la cohesió i vertebració de la mare que reforça la solidesa com a referent de la construcció de la identitat. La importància del nucli familiar com a nucli cohesionador.

- **Feu servir algun tipus d'estratègia per a treballar amb aquest grup en concret o creieu que no és necessari? Quina?**

L'hem defugit, hem tingut la temptació de fer-ho més d'una vegada, però hem defugit. Nosaltres va haver-hi un moment, en els primers anys, en els més difícils, en que t'arribava una onada i no sabien parlar castellà ni català i ni tan sols teníem aula d'acollida, que després la vam tenir amb un senyor, el Josep Gregori que parlava àrab i queu per tant ens permetia una transició més fluida. Però els primers anys no, i vam tenir la temptació de que vingués l'Iman, perquè moltes veus deien, a l'únic que li fan cas és a l'IMAN, doncs que vingui l'iman aquí. I jo vaig dir, ni parlar-ne, perquè això és establir un doble circuit d'autoritat, i perdre autoritat nostra, i acceptar que només l'altre circuit d'autoritat, que és exògen al nostre serà el que tingui permanència. Així que vam decidir mantenir la línia d'autoritat que ens dona la pròpia escola.

Després d'això també vam estar temptats de crear materials curriculars, més enllà dels materials curriculars de l'aula d'acollida i previst per tots els nouvinguts, vam decidir que no. Que en tot cas en aquest àmbit si que posaríem de manifest els valors de la diferència: la cuina diferent, les tradicions i les festes diferents, posat com a element positiu i de valor que donar pluralitat a l'existència identitària comuna. Tots som part de la mateixa realitat, però el nostre origen diferent, li dona tonalitats cromàtiques que li donen riquesa.

Més enllà d'això vam defugir. La única transgressió que admetíem era durant el Ramadan i la Festa del xai, que els hi permetíem que algun dia no vinguessin o que fessin alguna excepció al ritme normal de la classe.

Penso que hem de ser flexibles, però que hem d'establir límits. Per exemple en un primer d'ESO vam decidir que a l'assignatura d'educació física s'havia d'anar a la piscina. I havien d'anar tots i totes. Clar això suposava que algunes noies magrebines, vinguessin amb un mallot de cap a peus, pos posí vostè el que vulgui. Però ho feien i acabaven gaudint de la piscina, i a més és un moment que tothom porta casquet i per tant portaven el cabell molt tapadet.. i tal. I això cada any ens costava discutir amb les famílies, però al final les convencíem i no vam transigir. A més ho volíem fer amb elles perquè pensàvem que precisament serien una de les poques oportunitats per gaudir de l'aigua i de la natació que tindrien. I de retruc ens trobàvem que era un bon element de relació i cohesió de del grup classe, i era un moment diferent de l'aula normal en que elles establien unes relacions diferents.

Perspectives de futur:

- **Nivell d'estudis: nivell d'èxit fracàs escolar?**

Al principi amb les primeres onades que ens van arribar amb 12-14 anys que provenien de Nador, o de Tetouan o de Tànger. Els primers anys el fracàs escolar era altíssim, perquè vam analitzar que els seus referents pel que feia a la relació entre els resultats acadèmics i la posterior incorporació al món del treball, eren molt fluixos. Ells venien de dir, jo he estat al camp, i la gent treballa al camp i no fa falta que estudien, perquè allà estudien molt poc, i no el meu pare no ha estudiat i treballa, i al meu voltant no hi ha ningú que hagi estudiat. A mesura que anaven passant el temps i els que a nosaltres ens arribaven ja havien estat escolaritzats a primària, perquè havien

arribat abans, o alguns inclús des del principi perquè ja havien nascut aquí, o havien arribat molt petits, doncs aquesta percepció ja l'havien anat reduint. I per tant el percentatge de fracàs escolar era similar, sempre una miqueta més alt que l'autòcton, sempre, perquè la fragilitat de la immigració, fa que hi hagin dificultats associades al seu nivell socioeconòmic, i aquesta dificultat es transmet als estudis, no és una qüestió d'origen ni de etnia sinó de situació socioeconòmica.

- **Creieu que aquests joves exerceixen una ciutadania plena?**

Jo penso que cada vegada és més intens, el fet que en el parlament de Catalunya ja hagin tingut diputats d'origen magrebí, el fet que hi hagi socialització cultural en entitats molt arrelades a Catalunya com poden ser geganters o castellers. Tot això ajuda a identificar la necessitat que un es cregui pertanyent a aquesta societat, amb independència del seu origen.

Però haig de dir que en aquest sentit ens han ajudat molt, però molt molt molt, l'existència dels clubs de futbol. El Barça ha fet més per la integració en aquest país que tots els plans d'entorn. Els plans d'entorn no han pogut competir en intensitat de integració amb el Barça o l'Espanyol o altres clubs de futbol, però sobretot del Barça. Perque veus molts magrebins que estan tremendament orgullosos de ser del Barça, de ser del Barça i de portar la samarreta del Barça i del Messi i tal. Però això va més enllà dels efectes esportius, perquè els identifica com a pertanyents, amb un nivell de comunió amb altres que també s'identifiquen amb el Barça i que són ciutadans de Catalunya que exerceixen drets que tenen responsabilitats que tenen obligacions. Per tant això ajuda. En aquest sentit la integració i la identificació com a ciutadans és una qüestió de generacions no solsament de dret posat com a lletra sobre un escrit. S'ha d'internalitzar i s'ha de viure, i s'ha de fer créixer dintre teu, i això és un procés gradual que triga una o dues generacions, i tot just estem en els primers anys. Per tant l'exigència i la vivència intensa de la ciutadania encara trigarà, però és inevitable, anem en aquesta direcció i no crec que hi hagi força humana que ho impedeixi, a menys que es produeixi un procés de retorn massiu, que això els faria grinyolar a tots, els que marxïn i els que es queden. Si no es produeix això, és absolutament inevitable i positiu que de mica en mica es vagi vivint més intensament la ciutadania o la pertinença a aquesta ciutadania col·lectiva.

Identificación del colectivo en el trabajo en Torre Bassas.

Tenemos muchos chicos de ese colectivo. Incluso también los tenemos de segunda generación, con 10-12 años. Es decir que el grupo de marroquíes que tenemos está mezclado, los hay que han nacido aquí, y los hay que han venido con 10 años o algunos con menos.

Pueden representar un 5%, y ahora en verano, que los otros chicos se van fuera, pueden ser un 20%, pero estos están siempre, porque muchos ni se van a Marruecos. Estos chicos, al ser mayores a muchos sus padres ya no les pagan el viaje a Marruecos. Como no trabajan porque no han tenido trabajo, y los padres no os quieren bajar a Marruecos. Sólo algunos que tienen un nivel adquisitivo algo mayor, bajarán.

Y en verano cuando cierre esto, estarán en la plaza. Esta fiesta mayor sólo han bajado a la feria o a las actividades que han hecho ellos (**hip hop en Anselm Clavé**) pero luego han desaparecido, porque estos chicos no se mezclan, no se mezclan con el pueblo.

Identitat:

- **Creieu que aquest grup té alguna característica particular que els distingeixi d'altres joves de la seva edat? Avantatges i desavantatges d'aquest col·lectiu?**

Una característica que tienen es que hablan en marroquí o en rifeño, y hay muy pocos que cuando tu estás delante cambian al castellano. Eso es característico de ellos y característico al resto. Les gusta mucho los juegos de mesa, cosa que no ves en chavales de esa edad de aquí. Sí que se están metiendo en el rollo del hip hop pero a raíz de cantar sobre todo. Y a raíz de dos que cantan, y el resto tratan de sacar un poco de partido, pero suelen ser espectadores.

Me llama la atención lo de los juegos de mesa, que quizá se un poco más de abuelos, no. Y me llama la atención porque cuando los chicos se hacen mayores y se van de Torre Bassas, pasan al bar, y en el bar siguen jugando a parchís y otros juegos de mesa. Sí, sí, y otra característica es que no consumen. Los más chiquitos sí, unas patatas, yo que sé, pero ellos no. Igual que tu ves a otros jóvenes de su edad que siempre van con una bolsa de tal o de pascual, estos no se van y se compran nada, sólo se pasan la tarde jugando al parchís y fumando, y se juegan 20 ct o 30 ct, y es que no les molestes cuando están jugando al parchís, porque se lo toman super en serio. Y si se compran una bolsa de pipas es pa tol mundo eh! Hay alguno que va a su casa y trae té y pan con nocilla, y lo comparten.

Otra característica es que no se relacionan sólo los de un grupo de edad, los pequeños van con los mayores y los mayores con los pequeños. Que eso no significa que les hagan de referente, si que ellos entienden que el mayor manda más, pero no siempre tienen ese respeto, es como algo teórico pero no práctico. Es una ventaja absoluta que se relacionen tantas edades. Y desventajas es que son un grupo muy cerrado de tíos. Las tías que hay, yo no sé bien bien, como las deben tener consideradas. Yo creo que a no ser que sean muy religiosos y tal, no las deben considerar mal. Son creyentes todos, eh. A veces vienen tres chavalas, una con velo, y otras dos sin velo que van con ellos, o hablan con ellos. Y a esas las deben considerar bien. Pero ellas tienen asumido que su

papel es ir solas. Sí que se llevan bien con dos o tres, pero no van con el grupo. Se lleva bien con uno o dos, y con ellos sí que queda para venir aquí, pero si no.

De los medianos sí que se juntan más con chicas de aquí, y vienen con ellas, juegan juntos, tienen iniciativa para montar cosas con los de su clase. No es su novia, es su amiga y va con ella. Ya es otro rollo. Y este chaval está en cuarto de ESO, y hay diferencia.

Yo por lo que me he dado cuenta las familias donde hay hermanos, todo depende del grado de practicantes que sean. Pero por ejemplo aquí viene una chica, que son 7 hermanas, y que el año que viene ya se tiene que poner el veo sí o sí, porque ya se lo ha dicho su padre. Y es una chavala con una mentalidad increíble, que no cuadra con eso. Esa chavala va a tener más de un problema, de hecho ya le ha zurrao bastante su padre.

El problema debe estar en que en el cole ya se deben separar mucho porque las ves más pavas, no se relacionan y están apavadas.

- **Característica comuna que els identifiqui com a grup?**

Idioma, ocio, y estos más mayores fuman más porros. Claro a ellos ya les va bien estar en una plaza sentaos y fumando.

- **Treballeu amb altres col·lectius d'immigrants? Comparteixen característiques amb els joves marroquins?**

Como colectivo no, han venido personas individuales. Sudamericanos, africanos, pero no funcionan en colectivo. A mí no me han venido en colectivo, vienen muchísimo más mezclados. Vienen solos o mezclas con gente de aquí. Yo no sé si es que se juntan en otro sitio, o qué.

Y los marroquí no tienen ningún problema eh con que venga gente de otro sitio. De hecho se toman el tema del racismo, que lo hemos hablado mucho en la torre, porque de hecho se habla mucho en el hip hop, y el hip hop es de las pocas cosas de ocio que les une con otros chavales que tenemos por aquí por torre.

Pero tú tienes que llegar allí y decirles: sabéis como os llamáis todos? Os habéis presentado? *Oye quién no entiende el marroquí, porque el castellano lo entendemos todos. Oye, hablamos todos en castellano.* Pero esto es involuntario eh!

Entonces si son tan abiertos por qué van ellos solos? Porque son jóvenes y cualquier cosa que suponga un mínimo esfuerzo no hay ganas. Esa es la respuesta estrella. Me gustaría juntarme con otra gente, pero no voy a hacer el esfuerzo para juntarme con otra gente, sólo los que son más extrovertidos. Me centro siempre en mayores siempre.

A veces si tienen que irse a estudiar fuera, si por ejemplo hay un módulo que quieran hacer en Terrassa no van. Y acaban escogiendo otros módulos pa quedarse aquí en La Serreta. Y yo eso lo atribuyo a vergüenza, no lo atribuyo a otra cosa. El imran que no tiene vergüenza, llega. Pero hay otros que sí que las tienen, y yo que sé como no han nacido aquí, igual se montan una película de cómo no he nacido aquí, soy tal, como prejuicios sobre ellos mismos. Admiran como el ser de aquí, están cómodos aquí, no reniegan de sus orígenes. Pero es como un arma de doble filo. Es como un quiero pero no es. Es que su identidad está formada aquí, y sus padres les pueden decir chino, pero

está formada aquí. Ellos no se sienten españoles, porque no lo son, pero es que incluso algunos de 12 años que han nacido aquí, también te dicen que no lo son. Claro, ellos quieren proteger lo suyo. Supongo que cuando estás fuera necesitas reafirmar más.

- **Són molt evidents les diferències entre els nois i les noies? Més evidents que les diferències entre nois i noies autòctons?**

A ver, los chicos y las chicas somos diferentes, y con 20 años son súperdiferentes. Los chicos como que no tienen tanta vergüenza a un ridículo público como pueda tener una chica. Las chicas tenemos miedo escénico a hacer el ridículo ante tu gente. Por eso siempre se cuidan mucho, y a ver qué me pongo a ver que no me pongo. Y no quiero salir a cantar, no quiero salir a bailar, ni a pintar. No quiero enseñar nada de lo que hago. Esto es lo mayoritario entre las chicas.

Entonces en la cultura marroquí en la que todos son creyentes y su religión es bastante desigual entre mujeres y hombres. Pues pos claro. Hay más diferencia, muchísima más.

Para mí el género forma parte de un 90 % del problema, y el otro 10, puede ser atribuido al colectivo. Luego sí que es verdad que ellas tienen cosas que hacer y tal, pero las autóctonas que no tienen cosas que hacer es igual, ellas también son admiradoras, no son parte implicada de hacer cosas.

- Comportament al vostre espai de treball: aquí no vienen, porque seguro que están a cargo de sus hermanas o comprando, o igual no las dejan venir. A las que son de aquí si las dejan venir. Niñas de 20 años es que no hay.

- Caràcter: las que tenemos son jóvenes, pero lo que hacen es observar como juegan los chicos. Pero eso también pasa con las mayores de aquí, con el hip hop, que vienen a mirar como bailan los chicos. Alguna excepción hay, pero normalmente el género femenino de 20 años mira lo que hacen los chicos, aquí y en Pekín. Cmo no me sale no voy a probarlo, no voy a hacer el ridículo. Entonces cuando viene una marroquí aquí aún pasa más. Y le tienes que decir, pero si tu pintas bien, si tal, anda, pinta algo. Mira hay un concurso, te quieres presentar, pero es que normalmente no hay ganas, y encima los de su lao no la animan. Sus amigos le dicen, si total no vas a ganar.

- Relacions amb iguals: los chicos siendo de un mismo colectivo, entra un chico marroquí por la puerta y ya está hablando con él. Jugando con él a las damas, o haciendo cualquier cosa. Las chicas no, las chicas no quieren ni cruzar la puerta, y cuando entran y ven a una chica marroquí, yo les digo, la conoces y tal, y es que no se quieren ni conocer.

- Relacions amb iguals d'altres nacionalitats: con otros colectivos, pasa exactamente lo mismo.

- Manifestacions culturals: es lo mismo, es que ya verás que ahora queremos montar un equipo de futbol de chicas. Y con los pequeños será fácil, porque los entrenadores ya serán de esta generación que estamos hablando. Y en el que las chicas consuman más o menos, depende del nivel adquisitivo, tenemos una que le gusta ir a la moda y se compra zapatos y se compra chanclas pero es que tiene otro nivel adquisitivo. Pero son chicas con más pasta, si tienen menos pasta, menos a la moda van, y menos se relacionan también. Las que vienen con velo, por ejemplo

hablamos del pelo, y a partir de eso hablamos del velo. Eso a las que les obligan a ponérselo eh... y entonces trabajamos cosas que se pueden hacer en el pelo, porque llevan velo y no se ve. Pero el día que las pillen puede ser brutal. Entonces yo sé que hay niñas a las que les obligan porque algunas se lo quieren quitar para entrar al instituto porque no les gusta. O sea el velo te obliga a identificarte. Y ellas no quieren que las identifiquen, yo me identificaré como yo quiera, pero no me obligues a ponerme un pañuelo, ya me lo pondré yo, si me creo que me lo tengo que poner. Y si las obligan les da vergüenza, porque no son igual que el resto.

Interaccions amb “els altres”, espai públic i oci

- Com funcionen a carrer?

Se mueven en grupo, se les intenta juntar gente autóctona que son como más marginados sociales, que nadie les quiere, ellos los aceptan. No los rechazan. Ellos no rechazan, en su grupo puede entrar quien quiera. Pero es como si habláramos de un grupo de punkis, tu de normal por la calle no te acercarías. Porque son muy, porque no te sientes como ellos. Pero al fin y al cabo ese grupo no rechaza que alguien se acerque. Y mucho chaval con dificultades para establecer comunicación, con menos habilidades sociales, entra en ese grupo. Por ejemplo aquí hay un niño sordo, que es de aquí, y los mayores le hablan a él. Me entiendes? Ellos interactúan, y ese chaval a la que se encuentra a los marroquíes mayores se va con ellos. No juega, pero se junta con ellos. Cuando otros chavales de su edad (autóctonos) que llegan aquí a bailar hip hop no se van a juntar con ellos. Y te hablo de ese, te hablo del chaval que ha estado en centros, que roba, ... a este le han rechazado del grupo, pero no suelen tener inconvenientes con juntarse con nadie.

- Quin és el grau d'acollida/rebuig d'altres alumnes/joves?

Como un colectivo cerrado, como si fuesen unos punkis mu punkis. Si que hay dos o tres con los que se relacionan, pero con el grupo no. Si que tienen algún punto en común, a través del hip hop. Hablan, han ido juntos a clase, por lo tanto han compartido, pero se mueven diferente. Cada uno va a su rollo. Luego hay chavales que yo sé que van solos y no se mueven por colectivos. Pero suelen ser excepción. Serían como una tribu urbana, y que no les une la música, y con más abanico de edades.

- Hi ha grups mixtes en quant a la procedència? Per què?

Puntuales, no grupos. Los más pequeños de 12 años sí, uno es de República Dominicana, otro marroquí, otro de aquí, sí. Pero entre los mayores, no.

- Sabeu què fan aquests joves quan no estan a l'escola o treballant?

Se van a la playa, se van 25 tíos a la playa. Y yo les digo no vais con ninguna chica, y dicen es que no quiere venir ninguna. Y yo digo, pues normal, porque son 25 tíos. Se van a la playa, se van a Can Rosés a jugar a futbol. O juegan a futbol, o van a la playa, o están aquí, o en la plaza de la biblioteca o abajo en el bar. Estos tíos no hacen ná, por eso sus padres no los quieren llevar a Marruecos, yo tampoco los llevaría.

Tracte amb les famílies

- **Com penseu que se senten aquests joves respecte a la seva família? Nivell d'identificació, rebuig, recolzament**

Es un poco jodido yo creo, porque por su cultura, estos chavales deberían estar casi casaos. Y por lo que ellos comentan, las marroquí de sus edades son bastante cerradas. Cuando se van a Terrassa, que se van a Terrassa también muchas veces, se relacionan más con chicas. Pero esas chicas no llevan ni velo, van con pantalones, con mallas ... porque ellos te lo dicen, esa marca el culo... deben ir muchísimos más normales vestidas, y se relacionan más con ellas.

La verdad es que no lo sé. No lo sé. Sé que no están trabajando, y están todo el día hablando de trabajo. A saber con qué edad se casaron sus padres, pero luego hay muchos tipos de familia. Porque hay familias que están manteniendo al hermano mayor que está yendo incluso al gimnasio, y no tiene curro, y se está poniendo tó musculitos. Y esos seguro, que se lo están pagando en casa. Pero otras familias, sus padres... no... Debe depender del nivel cultural, o algo así. Se están quedando sin curro incluso los padres, o sea que yo creo que dentro de poco igual empezamos a ver a gente que se va. Y de hecho, hay un chaval que ya ha dicho que se va a ir. Que se van a volver. Porque claro es muy extraño se tienen que estar casando, como mucho a los 30. Pero cómo te vas a casar sin un duro. Porque claro, tal y cómo se casan, no se pueden casar sin llevar un duro.

Y luego hay muchos que se han juntao con chicas de aquí, que se quieren casar pero que está todo el tema que ellas se tienen que convertir al ISLAM, y cuándo les preguntas por lo que creen que va a hacer ella, pues es un poco pasacabra, sabes? Y son tiarrones ya, sabes? Y no curran, y el que no curra, y no estudia, pues ya es un desastre.

- **Com es el vostre tracte amb les famílies si és que el teniu? Podríeu afirmar que no és diferent del tracte amb les famílies de joves autòctons?**

He tenido más, no sé si por número de usuarios que pasan aquí toda la tarde que es mayor que el de autóctonos, pero yo he tenido aquí padres que vienen aquí a mirar, a ver qué hacen aquí sus hijos, a conocerme, a darse una vuelta, a hermanas que me han preguntado. Cosa que no me ha pasado con chavales de aquí, sólo con la de dos chavales.

Pero es que son familias que deben ser de otra manera. Esta familia que te digo, la hermana está apuntada al curso de dires, el hermano mediano es de otro rollo, ya es diferente y se que han preguntado, pero sobre todo con los más pequeños, con los mayores no. **Y los hermanos se encargan de los menores?** No, no se despistan de lo que hacen, pero salvo alguna excepción, no se ocupan mucho. Pero esta excepción es para irse a pegar a quién le hace algo a su hermano.

Si a mí me han preguntao chavales o han sido hermanas o padres, pero una madre marroquí no ha venido nunca a preguntarme por su hijo, su hija.

Treball específic

- **Feu servir algun tipus d'estratègia per a treballar amb aquest grup en concret o creieu que no és necessari? Quina?**

Pues la que utilizo con todo el mundo, que es no opinar si no sabes. Entonces lo que a mí más me interesa es saber cómo es su familia, cuántos hermanos son, en qué posición están? Cómo está tu madre? Con quién vives, cómo es su nucleo familiar, pero lo haría con cualquier otro igual, no hago ninguna diferencia.

Lo que sí que les pregunto a las chicas es si les dejan venir, y con las otras no lo haría, pero tampoco es principal esa pregunta.

Perspectives de futur:

- **Nivell d'estudis nivell d'èxit fracàs escolar?**

No te lo puedo comparar con otros chavales, pero hay de todo. Hay quién pasa limpio, quien no pasa limpio, quien le quedan dos y es un regalazo. Esto en los medianos. En los mayores de los que hablamos, o no han acabado o han hecho algún módulo, Los de 15-16 que están acabando la ESO, los hay que les han quedado, los hay que no, y hay a quién le importa y a quién no le importa. Luego tengo una familia en la que el hermano mayor, es de estos de los mayores, y no ha hecho nada, nada, además él te lo dice, yo soy el tonto de la familia pero mira estoy fuerte... y el mediano va muy bien en el cole, y la hermana, que ha venido algunas veces por aquí está haciendo este año la selectividad para ir a estudiar. Esta chica ha venido por aquí alguna vez, pero no se relaciona con nadie. Con nadie. Y el mediano que le dices tú tío estudiarás algo guay no, porque no te ha quedado ninguna. Y te dice pos no sé, porque yo me paso la tarde aquí con mis amigos... pero supongo que eso va en la familia. No sé.

- **Creieu que aquests joves exerceixen una ciutadania plena?**

Ellos no la usan. Aquí en la torre los preparamos a todos igual, desde el momento en que no se hace ninguna diferencia entre unos y otros, y unos te preguntan cómo montar una asociación y otros no, es que tienen las herramientas, pero no las utilizan. Ellos saben que a nosotras nos pueden preguntar cualquier cosa. Incluso hemos intentado llevarlos a algunos sitios, por ejemplo los llevamos una vez a CGT a repartir una publicidad y les dijimos que allí podían cantar, y eso. Y no duraron ni dos minutos. O sea que se les han dado armas, pero no las quieren. Más que a los de aquí a lo mejor. Y les habéis llevado más de la mano porque creéis que tienen algunas carencias respecto a otra gente? No, les hemos llevado más de la mano porque vemos que tienen unas virtudes que podrían explotar, y no explotan. Pero ahora con la fiesta mayor ha ido bien porque han cantado en el escenario, y les ha molado. Pues sí sí. Claro, también ha estado la torre cerrada dos años, y yo creo que como no había lugar físico de referencia puede ser que hayan estado más perdidos. **Lo que pasa es que es muy grave que sólo nosotros en Rubí somos referencia para los chavales, no?** Ah, no y qué más hay? **Pues el INSTITUTO, y hay más sitios, yo que sé...**

Como el resto de jóvenes, yo creo que tienen las herramientas, pero al final siempre son cuatro los que se mueven.

- **Quina actitud penses que hauria de prendre l'administració/societat?**

Yo creo que no deben tratarles como un colectivo diferente. Se tiene que entender que por que piensen de una manera determinada o sean sus orígenes de un sitio concreto no tienen que tratarse diferente. O sea, que no creo que biológicamente en nuestro cuerpo suceda alguna reacción que sea identificativa del sitio de donde vengo.

Otra cosa es que tu lo pienses, muy bien estupendo tus raíces están allí, pero tú dónde vives, dónde está tu identidad entonces. Y ya te digo, sólo creo que se debería tratar diferente por ideología y no por origen. **O sea que te parece que marca más la música que escuches que el lugar dónde nazcas?** Pues sí, sí.

El tema es llegar... no creo que suceda, ... creo que es lo que acaba sucediendo.

Yo lo que digo es que la identidad es más fuerte por lugar de procedencia, claro, pero que la administración si tuviera que dar un trato diferente lo debería dar por ideología o por tribus urbanas, no por procedencia. Porque lo importante es crear diversidad. Y que un niño de 12 años no me diga que es rifeño si no ha nacido ni en el Rif, a mí eso me parece muy grave porque sólo piensa en lo que le está acarreado su familia, y esa es la identidad de su familia, pero no la del niño. El niño de 12 años es rubinense, y debe encontrar lo que le une a otros rubinenses, y eso puede ser a lo mejor el hip hop. La administración debe crear identidades y agruparlos por cosas que les gusten.

Y ese camino lo puedo usar para más cosas, lo mismo en la música que en millones de cosas.